

I

(Akty ustawodawcze)

ROZPORZĄDZENIA

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/695

z dnia 28 kwietnia 2021 r.

ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 173 ust. 3, art. 182 ust. 1, art. 183 oraz art. 188 akapit drugi,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinie Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Celem, do jakiego dąży Unia, jest wzmocnienie swojej bazy naukowej i technologicznej poprzez wzmocnienie europejskiej przestrzeni badawczej (EPB), w której zapewniony zostanie swobodny przepływ naukowców, wiedzy naukowej i technologii, oraz poprzez sprzyjanie zwiększaniu jej konkurencyjności, w tym w unijnym przemyśle, przy jednoczesnym promowaniu wszelkiej działalności w zakresie badań naukowych i innowacji w celu realizacji strategicznych priorytetów i zobowiązań Unii, której nadrzędnym celem jest wspieranie pokoju, wartości Unii i dobrobytu jej narodów.
- (2) Aby zapewnić oddziaływanie na płaszczyźnie naukowej, technologicznej, gospodarczej, środowiskowej i społecznej w dążeniu do realizacji tego ogólnego celu oraz aby zmaksymalizować wartość dodaną swoich inwestycji w badania naukowe i innowacje, Unia powinna inwestować w badania naukowe i innowacje za pośrednictwem programu „Horyzont Europa” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2021–2027) (zwanego dalej „Programem”). Program powinien wspierać tworzenie, lepsze rozpowszechnianie i transfer wysokiej jakości i doskonałej wiedzy oraz wysokiej jakości technologii w Unii, przyciągać talenty na wszystkich poziomach i przyczynić się do pełnego wykorzystywania unijnej puli talentów, ułatwiać powiązania oparte na współpracy oraz wzmocnić oddziaływanie badań naukowych i innowacji na rozwój, wspieranie i wdrażanie polityki unijnej, wspierać i poprawiać absorpcję i wdrażanie innowacyjnych i zrównoważonych rozwiązań w gospodarce unijnej, w szczególności w małych i średnich przedsiębiorstwach (MŚP), oraz w społeczeństwie, stawiać czoła globalnym wyzwaniom, w tym zmianie klimatu oraz dotyczącym realizacji celów zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych, tworzyć miejsca pracy, pobudzać wzrost gospodarczy, promować konkurencyjność przemysłu, a także poprawiać atrakcyjność Unii w dziedzinie badań naukowych i innowacji. Program powinien propagować wszelkie formy innowacji, w tym innowacje przełomowe, stymulować proces wprowadzania innowacyjnych rozwiązań na rynek oraz optymalizować rezultaty takich inwestycji pod kątem zwiększenia oddziaływania w obrębie wzmocnionej EPB.

⁽¹⁾ Dz.U. C 62 z 15.2.2019, s. 33 oraz Dz.U. C 364 z 28.10.2020, s. 124.

⁽²⁾ Dz.U. C 461 z 21.12.2018, s. 79.

⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 17 kwietnia 2019 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz stanowisko Rady w pierwszym czytaniu z dnia 16 marca 2021 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym). Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia ... (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym).

- (3) Program należy ustanowić na okres obowiązywania wieloletnich ram finansowych (WRF) na lata 2021–2027 określonych w rozporządzeniu Rady (UE, Euratom) 2020/2093 ⁽⁴⁾, bez uszczerbku dla terminów określonych w rozporządzeniu Rady (UE) 2020/2094 ⁽⁵⁾.
- (4) Program powinien przyczynić się do zwiększenia publicznych i prywatnych inwestycji w badania naukowe i innowacje w państwach członkowskich, a tym samym do osiągnięcia celu dotyczącego ogólnego poziomu inwestycji w badania naukowe i rozwój wynoszącego co najmniej 3 % produktu krajowego brutto (PKB) Unii. Osiągnięcie tego celu będzie wymagało od państw członkowskich i sektora prywatnego uzupełnienia Programu własnymi wzmocnionymi działaniami inwestycyjnymi w badania naukowe, rozwój i innowacje.
- (5) W celu osiągnięcia celów Programu, przy poszanowaniu zasady doskonałości, Program powinien dążyć do wzmocnienia, między innymi, powiązań opartych na współpracy w Europie, a tym samym przyczynić się do zmniejszenia przepaści w dziedzinie badań naukowych i innowacji.
- (6) Aby pomóc w osiągnięciu celów polityki unijnej, działalność wspierana w ramach niniejszego Programu powinna – w stosownych przypadkach – wykorzystywać regulacje sprzyjające innowacjom oraz sprzyjać opracowywaniu takich regulacji, zgodnie z zasadą innowacyjności, aby wspierać szybsze i intensywniejsze przekształcanie istotnych unijnych zasobów wiedzy w innowacje.
- (7) Zasady „otwartej nauki”, „otwartych innowacji” i „otwartości na świat” powinny zapewnić doskonałość i oddziaływanie unijnych inwestycji w badania naukowe i innowacje, a jednocześnie chronić interesy Unii.
- (8) Otwarta nauka, w tym otwarty dostęp do publikacji naukowych i danych badawczych, oraz optymalne upowszechnianie i wykorzystywanie wiedzy mogą przyczynić się do poprawy jakości nauki oraz zwiększenia jej oddziaływania i płynących z niej korzyści. Mogą one także przyczynić się do przyspieszenia postępu wiedzy poprzez uczynienie jej bardziej wiarygodną, wydajną, dokładną oraz bardziej przystępną dla społeczeństwa oraz sprawienie, by szybciej reagowała na wyzwania społeczne. Należy ustanowić przepisy w celu zapewnienia, by beneficjenci zapewniali otwarty dostęp do recenzowanych publikacji naukowych. Należy również zapewnić, by beneficjenci zapewniali otwarty dostęp do danych badawczych zgodnie z zasadą „otwarty w największym możliwym zakresie, zamknięty tylko w koniecznym”, dopuszczając możliwe wyjątki uwzględniające uzasadnione interesy beneficjentów. W szczególności większy nacisk należy położyć na odpowiedzialne zarządzanie danymi badawczymi, które powinno spełniać zasady „znajdowalności”, „dostępności”, „interoperacyjności” i „możliwości ponownego wykorzystania” (zwane dalej „zasadami FAIR”), w szczególności poprzez propagowanie opracowywania planów zarządzania takimi danymi. W stosownych przypadkach beneficjenci powinni korzystać z możliwości oferowanych przez europejską chmurę dla otwartej nauki (EOSC) i europejską infrastrukturę danych oraz stosować także inne zasady i dobre praktyki w zakresie otwartej nauki. We wszystkich układach o stowarzyszeniu i umowach o współpracy z państwami trzecimi należy propagować wzajemność w otwartej nauce.
- (9) Beneficjentów Programu, w szczególności MŚP, należy zachęcać do korzystania z odpowiednich istniejących unijnych instrumentów, takich jak europejski Punkt Informacyjny IP, który wspiera MŚP i innych uczestników Programu zarówno w ochronie, jak i w dochodzeniu ich praw własności intelektualnej (IP).
- (10) Koncepcja i struktura Programu powinny stanowić odpowiedź na potrzebę osiągnięcia masy krytycznej wspieranej działalności w całej Unii – poprzez zachęcanie wszystkich państw członkowskich do opartego na doskonałości udziału w Programie oraz poprzez współpracę międzynarodową, zgodnie z Agendą na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 (zwaną dalej „Agendą 2030”), celami zrównoważonego rozwoju oraz porozumieniem paryskim przyjętym na mocy Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu ⁽⁶⁾ (zwanym dalej „porozumieniem paryskim”). W realizacji Programu należy wzmacniać dążenie do realizacji celów zrównoważonego rozwoju oraz do wywiązania się z podjętego przez Unię i jej państwa członkowskie zobowiązania do wdrożenia Agendy 2030 w celu zrealizowania jej trzech wymiarów – gospodarczego, społecznego i środowiskowego – w sposób spójny i zintegrowany.
- (11) Działalność wspierana w ramach Programu powinna przyczyniać się do osiągnięcia celów, priorytetów i międzynarodowych zobowiązań Unii.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) 2020/2093 z dnia 17 grudnia 2020 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027 (Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 11).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2020/2094 z dnia 14 grudnia 2020 r. ustanawiające Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19 (Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 23).

⁽⁶⁾ Dz.U. L 282 z 19.10.2016, s. 4.

- (12) Program powinien wykorzystywać komplementarność z istniejącymi odpowiednimi europejskimi planami działania i strategiami w zakresie badań naukowych i innowacji, a także – w stosownych przypadkach – z ważnymi projektami stanowiącymi przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (IPCEI), pod warunkiem że odnośne potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji zostaną określone w planowaniu strategicznym Programu.
- (13) Program powinien zapewniać przejrzystość i rozliczalność finansowania publicznego w projektach dotyczących badań naukowych i innowacji, chroniąc tym samym interesy publiczne.
- (14) Program powinien wspierać działalność w zakresie badań naukowych i innowacji w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych. Wymaga to pogłębiania wiedzy naukowej w tej dziedzinie oraz wykorzystania spostrzeżeń i postępów poczynionych w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych, aby zwiększyć gospodarcze i społeczne oddziaływanie Programu. W ramach filaru „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa” nauki społeczne i humanistyczne powinny zostać w pełni zintegrowane we wszystkich klastrach. Oprócz promowania nauk społecznych i humanistycznych w projektach, należy również wspierać integrację nauk społecznych i humanistycznych poprzez zapraszanie – w stosownych przypadkach – niezależnych ekspertów zewnętrznych z tych dziedzin do komisji eksperckich i oceniających oraz poprzez terminowe monitorowanie i sprawozdawczość w zakresie nauk społecznych i humanistycznych w finansowanych działaniach badawczych. W szczególności monitorowany powinien być poziom włączenia nauk społecznych i humanistycznych do głównego nurtu Programu.
- (15) W Programie należy utrzymać równowagę między badaniami naukowymi, z jednej strony, a innowacjami, z drugiej strony, a także między finansowaniem oddolnym (opartym na inicjatywie badacza lub innowatora) a finansowaniem odgórnym (uzależnionym od ustalonych strategicznie priorytetów), przez odniesienie do charakteru zaangażowanych społeczności z dziedziny badań naukowych i innowacji z całej Unii, rodzajów i celu prowadzonej działalności oraz oddziaływania, jakie chce się uzyskać. Od połączenia tych czynników powinien zależeć wybór podejścia w danych częściach Programu, a wszystkie one powinny przyczyniać się do realizacji wszystkich ogólnych i szczegółowych celów Programu.
- (16) Całkowity budżet komponentu „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości”, określonego w części „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie EPB” Programu, powinien wynosić co najmniej 3,3 % ogólnego budżetu Programu i powinien przynosić korzyści głównie osobom prawnym z siedzibą w państwach objętych inicjatywą rozszerzania uczestnictwa.
- (17) Inicjatywy doskonałości powinny mieć na celu wzmocnienie doskonałości w zakresie badań naukowych i innowacji w kwalifikujących się państwach, w tym poprzez wspieranie szkoleń rozwijających umiejętności zarządzania badaniami naukowymi i innowacjami, przyznawanie nagród, wzmacnianie ekosystemów innowacji, a także tworzenie sieci w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym w oparciu o infrastruktury badawcze finansowane przez Unię. Aby kwalifikować się do ubiegania się o finansowanie w ramach komponentu „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości”, określonego w części „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie EPB” Programu, wnioskodawcy powinni jednoznacznie wykazać, że projekty są powiązane z krajowymi lub regionalnymi strategiami w zakresie badań naukowych i innowacji.
- (18) Powinno być możliwe stosowanie procedury szybkiej ścieżki do badań naukowych i innowacji, w ramach której czas oczekiwania na przyznanie dotacji nie powinien przekraczać sześciu miesięcy, aby umożliwić szybszy, oddolny dostęp do środków finansowych dla małych konsorcjów opartych na współpracy, obejmujących działania od podstawowych badań naukowych po wprowadzenie na rynek.
- (19) Program powinien wspierać wszystkie etapy badań naukowych i innowacji, w szczególności w ramach projektów opartych na współpracy oraz, stosownie do przypadku, w ramach misji i partnerstw europejskich. Podstawowe badania naukowe mają kluczową wartość i stanowią istotny warunek zwiększania zdolności Unii do przyciągania najlepszych naukowców, tak aby stała się ona ośrodkiem doskonałości na poziomie globalnym. W Programie należy zapewnić równowagę między badaniami podstawowymi a stosowanymi. W powiązaniu z innowacjami równowaga ta będzie wspierać konkurencyjność gospodarczą, wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w Unii.
- (20) Dowiedziono, że uwzględnianie różnorodności, w każdym znaczeniu, ma kluczowe znaczenie dla prowadzenia dobrej nauki, ponieważ różnorodność sprzyja nauce. Różnorodność i sprzyjanie włączeniu społecznemu przyczyniają się do doskonałości w zakresie badań naukowych i innowacji realizowanych w ramach współpracy: współpraca interdyscyplinarna, międzysektorowa oraz w całej EPB podnosi jakość badań naukowych i jakość proponowanych projektów naukowych, może prowadzić do wyższych wskaźników absorpcji przez społeczeństwo oraz może sprzyjać korzyściom, jakie przynoszą innowacje, dzięki czemu Europa poczyni dalsze postępy.
- (21) W celu osiągnięcia jak największego oddziaływania Programu należy poświęcić szczególną uwagę multidyscyplinarnym, interdyscyplinarnym i transdyscyplinarnym podejściom jako czynnikom o zasadniczym znaczeniu dla dokonania ważnych postępów naukowych.

- (22) Działalność badawcza, która ma być prowadzona w ramach filaru „Doskonała nauka”, powinna zostać określona w oparciu o potrzeby i możliwości nauki oraz powinna promować doskonałość naukową. Programowanie badań naukowych powinno odbywać się w ścisłej współpracy ze środowiskiem naukowym i uwzględniać nacisk na przyciąganie nowych talentów w obszarze badań naukowych i innowacji, a także naukowców na wczesnym etapie kariery, przy jednoczesnym wzmocnieniu EPB, unikaniu drenażu mózgow i promowaniu obiegu talentów.
- (23) Program powinien wspierać Unię i jej państwa członkowskie w przyciąganiu najlepszych talentów i umiejętności, biorąc pod uwagę realia bardzo intensywnej konkurencji międzynarodowej.
- (24) Filar „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa” należy ustanowić poprzez połączenie w klasy działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, aby jak najbardziej zwiększyć poziom integracji między odnośnymi obszarami tematycznymi, a jednocześnie zapewnić Unii wysokie i trwałe poziomy oddziaływania w stosunku do wydatkowanych środków. Zachęciłoby to do współpracy między dyscyplinami, sektorami, obszarami polityki i ponad granicami w dążeniu do realizacji celów zrównoważonego rozwoju poprzez kierowanie się zasadami Agendy 2030, porozumienia paryskiego i konkurencyjności unijnego przemysłu. Organizacja zakrojonych na szeroką skalę inicjatyw o wysokim stopniu ambicji i mających formę misji w zakresie badań naukowych i innowacji pozwoliłaby Programowi wywrzeć transformacyjny i systemowy wpływ na społeczeństwo, sprzyjający realizacji celów zrównoważonego rozwoju, również poprzez współpracę międzynarodową i dyplomację naukową. Działalność w ramach tego filaru powinna obejmować pełne spektrum działalności w zakresie badań naukowych i innowacji w celu zapewnienia, aby Unia pozostała nowatorska w zakresie strategicznie określonych priorytetów.
- (25) Klaster „Kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne” powinien znacząco przyczynić się do badań naukowych w sektorze kultury i sektorze kreatywnym, w tym w obszarze dziedzictwa kulturowego Unii, umożliwiając w szczególności ustanowienie przestrzeni współpracy w zakresie europejskiego dziedzictwa kulturowego.
- (26) Pełne i terminowe zaangażowanie wszystkich rodzajów przemysłu w Program – od jednoosobowych oraz MŚP po duże korporacje – przyczyniłoby się znacząco do realizacji celów Programu i doprowadziło w szczególności do tworzenia trwałego zatrudnienia i zrównoważonego wzrostu gospodarczego w Unii. Takie zaangażowanie przemysłu powinno obejmować jego uczestnictwo w działaniach wspieranych na poziomach co najmniej współmiernych do poziomów w ramach programu ramowego „Horyzont 2020” ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013 ⁽⁷⁾ (zwanego dalej „programem »Horyzont 2020«”).
- (27) Działania w ramach Programu przyczyniłyby się znacząco do uwolnienia potencjału unijnych sektorów strategicznych, w tym kluczowych technologii prorozwojowych, które stanowią odzwierciedlenie celów strategii dotyczącej polityki przemysłowej Unii.
- (28) Konsultacje z wieloma zainteresowanymi stronami, w tym ze społeczeństwem obywatelskim i z przemysłem, powinny wносить wkład w perspektywy i priorytety ustanowione w planowaniu strategicznym. Powinno to znaleźć odzwierciedlenie w okresowych strategicznych planach w zakresie badań naukowych i innowacji przyjmowanych w drodze aktów wykonawczych i dotyczących przygotowania treści programów prac.
- (29) Aby dane działanie mogło zostać wsparte finansowo, program prac powinien brać pod uwagę wyniki konkretnych wcześniejszych projektów, a także sytuację w nauce, technologii i innowacjach na poziomie krajowym, unijnym i międzynarodowym oraz odpowiednie zmiany polityczne, rynkowe i społeczne.
- (30) Duże znaczenie ma wspieranie przemysłu Unii w utrzymaniu lub osiągnięciu pozycji światowego lidera w dziedzinie innowacji, cyfryzacji i neutralności klimatycznej, w szczególności poprzez inwestycje w kluczowe technologie prorozwojowe, które będą stanowić podstawę przyszłej działalności gospodarczej. Działania w ramach Programu powinny odnosić się do eliminowania niedoskonałości rynku lub niedostatecznego poziomu inwestycji na rynku, pobudzenia inwestycji w sposób proporcjonalny i przejrzysty, bez powielania lub wypierania finansowania prywatnego, oraz tworzyć wyraźną europejską wartość dodaną i przynosić publiczny zwrot z inwestycji. Dzięki temu zapewniona zostanie spójność między działaniami Programu a unijnymi zasadami pomocy państwa, co pozwoli stymulować innowacje oraz uniknąć nieuzasadnionych zakłóceń konkurencji na rynku wewnętrznym.

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające decyzję nr 1982/2006/WE (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 104).

- (31) Program powinien wspierać badania naukowe i innowacje w zintegrowany sposób, z poszanowaniem wszystkich stosownych przepisów w ramach Światowej Organizacji Handlu. Koncepcja badań naukowych, w tym prac rozwojowych, powinna być stosowana zgodnie z Podręcznikiem Frascati opracowanym przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), natomiast koncepcja innowacji powinna być stosowana zgodnie z Podręcznikiem Oslo opracowanym przez OECD i Eurostat, w którym przyjęto kompleksowe podejście obejmujące innowacje społeczne i projektowanie. Tak jak w programie „Horyzont 2020” definicje OECD dotyczące poziomu gotowości technologicznej powinny nadal być uwzględniane w klasyfikacji działalności w zakresie badań technologicznych, opracowywaniu produktu i demonstracji oraz przy określaniu rodzajów działań dostępnych w zaproszeniach do składania wniosków. Nie powinno się udzielać dotacji na działania obejmujące działalność o poziomie gotowości technologicznej wyższym niż 8. W programie prac powinna istnieć możliwość dopuszczenia udzielania dotacji na walidację produktów na dużą skalę i powielanie rynkowe dla określonego zaproszenia w ramach filaru „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłu”.
- (32) Program powinien przyczynić się do realizacji celów dotyczących przestrzeni kosmicznej na poziomie wydatków, który jest co najmniej proporcjonalnie współmierny do poziomu wydatków w programie „Horyzont 2020”.
- (33) W komunikacie Komisji z dnia 11 stycznia 2018 r. pt. „Śródkresowa ocena programu »Horyzont 2020«: zwiększenie wpływu badań i innowacji w UE”, w rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 13 czerwca 2017 r. w sprawie przeglądu wdrażania programu „Horyzont 2020” w celu dokonania jego okresowej oceny oraz przygotowania wniosku dotyczącego 9. programu ramowego ⁽⁸⁾ oraz w konkluzjach Rady z dnia 1 grudnia 2017 r. pt. „Od śródkresowej oceny programu »Horyzont 2020« ku dziewiątemu programowi ramowemu” przedstawiono zbiór zaleceń dotyczących Programu, w tym dotyczących jego zasad uczestnictwa i upowszechniania. Zalecenia te sformułowano na podstawie wniosków z realizacji programu „Horyzont 2020”, jak również wkładu instytucji unijnych i zainteresowanych stron. Zalecenia te obejmują: propozycję środków mających na celu promowanie obiegu talentów i sprzyjanie otwartości sieci badań naukowych i innowacji w celu dokonywania ambitniejszych inwestycji, które pozwolą osiągnąć masę krytyczną i zmaksymalizować oddziaływanie; wspieranie innowacji mających przełomowe znaczenie; priorytetowe traktowanie unijnych inwestycji w zakresie badań naukowych i innowacji w obszarach o wysokiej wartości dodanej, w szczególności poprzez zorientowanie na realizację misji, pełne, świadome i wczesne zaangażowanie obywateli i szeroko zakrojoną działalność informacyjną; racjonalizację systemu finansowania w Unii w celu pełnego wykorzystania potencjału w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym infrastruktur badawczych całej Unii, między innymi poprzez uporządkowanie wachlarza inicjatyw partnerstwa europejskiego oraz usprawnienie systemów współfinansowania; dążenie do większej i wyraźnej synergii między różnymi unijnymi instrumentami finansowania, w szczególności poprzez pokonanie nieuzupełniających się logik interwencji i złożoności poszczególnych sposobów finansowania oraz innych regulacji, a także mając na celu pomoc w mobilizowaniu niedostatecznie wykorzystywanego potencjału w zakresie badań naukowych i innowacji w całej Unii; zacieśnienie współpracy międzynarodowej i zwiększenie otwartości na uczestnictwo państw trzecich oraz dalsze upraszczanie w oparciu o doświadczenia z programu „Horyzont 2020”.
- (34) Ze względu na fakt, że szczególną uwagę należy zwrócić na koordynację i komplementarność między różnymi politykami Unii, w Programie należy dążyć do synergii z innymi unijnymi programami, począwszy od ich opracowywania i planowania strategicznego, po kwalifikację projektów i zarządzanie nimi, komunikację, upowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów, monitorowanie, audyt i administrowanie. W odniesieniu do finansowania działalności w zakresie badań naukowych i innowacji synergia powinny umożliwić jak największą harmonizację przepisów, w tym tych dotyczących kwalifikowalności kosztów. Aby uniknąć dublowania lub nakładania się wysiłków oraz zwiększyć efekt dźwigni finansowania unijnego oraz zmniejszyć obciążenie administracyjne dla wnioskodawców i beneficjentów, powinna istnieć możliwość propagowania synergii, w szczególności poprzez finansowanie alternatywne, łączone i skumulowane oraz poprzez przesunięcia zasobów.
- (35) Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2020/2094 oraz w granicach przewidzianych w nim alokacji zasobów należy w ramach Programu przeprowadzić działania na rzecz odbudowy i zwiększenia odporności w celu przeciwdziałania bezprecedensowemu skutkom kryzysu związanego z COVID-19. Takie dodatkowe zasoby powinny być wykorzystywane w sposób zapewniający przestrzeganie terminów przewidzianych w rozporządzeniu (UE) 2020/2094. Takie dodatkowe zasoby należy przeznaczać wyłącznie na działania w zakresie badań naukowych i innowacji mające na celu przeciwdziałanie skutkom kryzysu związanego z COVID-19, w szczególności jego skutkom gospodarczym, społecznym i socjalnym.
- (36) W celu osiągnięcia jak największego oddziaływania finansowania unijnego i jak najskuteczniejszego wkładu w realizację celów polityki i zobowiązań Unii należy umożliwić Unii nawiązywanie partnerstw europejskich z partnerami z sektora prywatnego lub publicznego. Do takich partnerów należą podmioty z sektora przemysłu, MŚP, szkoły wyższe, organizacje badawcze, zainteresowane strony w dziedzinie badań naukowych i innowacji, podmioty realizujące misję publiczną na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub międzynarodowym lub organizacje społeczeństwa obywatelskiego, w tym fundacje i organizacje pozarządowe, które wspierają lub prowadzą działalność w zakresie badań naukowych i innowacji, pod warunkiem że oddziaływanie, do jakiego się dąży, może zostać skutecznie osiągnięte przez partnerstwa niż przez samą Unię.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 331 z 18.9.2018, s. 30.

- (37) Należy przewidzieć możliwość, w zależności od decyzji państwa członkowskiego, aby wkłady w ramach programów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (EFMRA) oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) były uznawane za wkład uczestniczącego państwa członkowskiego w partnerstwa europejskie na podstawie Programu. Możliwość taka powinna jednak pozostawać bez uszczerbku dla konieczności przestrzegania wszystkich przepisów mających zastosowanie do tych wkładów, określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wspierania Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie wspólnych przepisów na lata 2021–2027”) oraz w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy.
- (38) Program powinien wzmocnić współpracę między partnerstwami europejskimi a partnerami z sektora prywatnego lub publicznego na poziomie międzynarodowym, także poprzez włączanie się w programy w zakresie badań naukowych i innowacji i inwestycje transgraniczne w tym zakresie przynoszące wzajemne korzyści obywatelom i przedsiębiorstwom, zapewniając jednocześnie utrzymanie ochrony unijnych interesów w strategicznych obszarach.
- (39) Inicjatywy przewodnie z zakresu przyszłych i powstających technologii (FET) okazały się skutecznym i wydajnym instrumentem, jako że poprzez wspólne skoordynowane wysiłki Unii i jej państw członkowskich przyniosły korzyści społeczeństwu. Działalność prowadzona w ramach inicjatyw przewodnich FET dotyczących grafenu, badań nad ludzkim mózgiem i technologii kwantowej, wspierana w ramach programu „Horyzont 2020”, będzie nadal wspierana w ramach Programu za pośrednictwem zaproszeń do składania wniosków uwzględnionych w programie prac. Działania przygotowawcze wspierane w ramach części programu „Horyzont 2020” obejmującej inicjatywy przewodnie FET będą punktem wyjścia dla planowania strategicznego w ramach Programu i zapleczem informacji dla prac w zakresie misji, partnerstw europejskich współfinansowanych lub współprogramowanych oraz regularnych zaproszeń do składania wniosków.
- (40) Wspólne Centrum Badawcze (JRC) powinno nadal dostarczać niezależnych dowodów naukowych dostosowanych do potrzeb klienta i zapewniać wsparcie techniczne na potrzeby polityk Unii w całym cyklu kształtowania danej polityki. Działania bezpośrednie JRC powinny być realizowane w sposób elastyczny, wydajny i przejrzysty, z uwzględnieniem potrzeb różnych dziedzin unijnej polityki i odpowiednich potrzeb użytkowników JRC, a także przy zapewnieniu ochrony interesów finansowych Unii. JRC powinno nadal generować dodatkowe zasoby.
- (41) W filarze „Innowacyjna Europa” należy ustanowić serię środków na rzecz zapewnienia zintegrowanego wsparcia odpowiadającego na potrzeby przedsiębiorców i przedsiębiorczości, służących tworzeniu i przyspieszaniu przełomowych innowacji do celów szybkiego rozwoju rynku, a także promowaniu strategicznej autonomii Unii przy zachowaniu otwartej gospodarki. W ramach tego filaru należy ustanowić punkt kompleksowej obsługi, aby przyciągać i wspierać wszelkie rodzaje innowatorów i innowacyjnych przedsiębiorstw, takich jak MŚP, w tym przedsiębiorstwa typu start-up, oraz – w wyjątkowych przypadkach – małe spółki o średniej kapitalizacji, mające potencjał rozwoju działalności na skalę unijną i międzynarodową. Filar ten powinien oferować szybkie elastyczne dotacje oraz współinwestycje, również z prywatnymi inwestorami. Cele te powinny być realizowane poprzez utworzenie Europejskiej Rady ds. Innowacji (EIC). Filar ten powinien również wspierać działalność Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT) i europejskich ekosystemów innowacji ogólnie, w szczególności poprzez partnerstwa europejskie z krajowymi i regionalnymi podmiotami wspierającymi innowacje.
- (42) Do celów niniejszego rozporządzenia, w szczególności w odniesieniu do działalności realizowanej w ramach EIC, za „przedsiębiorstwo typu start-up” należy uznać MŚP na wczesnym etapie swojego cyklu życia, w tym utworzone jako przedsiębiorstwa typu spin-off w ramach uczelnianej działalności badawczej, którego celem jest znalezienie innowacyjnych rozwiązań i skalowalnych modeli biznesowych i które jest autonomiczne w rozumieniu art. 3 załącznika do zalecenia Komisji 2003/361/WE^(*); za „spółkę o średniej kapitalizacji” należy uznać przedsiębiorstwo, które nie jest MŚP i które zatrudnia od 250 do 3 000 pracowników, przy czym liczbę zatrudnionych oblicza się zgodnie z art. 3–6 tytułu I załącznika do tego zalecenia; natomiast za „małą spółkę o średniej kapitalizacji” należy uznać spółkę o średniej kapitalizacji, która zatrudnia do 499 pracowników.

(*) Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

- (43) Cele polityczne Programu mają być realizowane również za pomocą instrumentów finansowych i gwarancji budżetowej Programu InvestEU, dzięki czemu propagowane będą synergie między tymi dwoma programami.
- (44) EIC, wraz z innymi komponentami Programu, powinno stymulować wszystkie formy innowacji, począwszy od innowacji stopniowych, poprzez innowacje przełomowe, po innowacje radykalne, ze szczególnym naciskiem na innowacje tworzące nowe rynki. Celem działalności EIC, prowadzonej za pośrednictwem instrumentów „Pionier” i „Akcelerator”, powinno być określanie, opracowywanie i wdrażanie wszelkich rodzajów innowacji wysokiego ryzyka, w tym innowacji stopniowych, z głównym naciskiem na innowacje przełomowe, radykalne i najbardziej zaawansowane, które mają potencjał, by stać się innowacjami tworzącymi nowe rynki. Poprzez spójne i ukierunkowane wsparcie EIC powinno wypełnić obecną próżnię w obszarze publicznego wsparcia i prywatnych inwestycji na rzecz innowacji przełomowych. Instrumenty EIC wymagają specjalnych elementów prawnych i w zakresie zarządzania, odpowiednio odzwierciedlających jego cele, w szczególności działanie w zakresie wprowadzania na rynek.
- (45) Instrument „Akcelerator” ma przyczynić się do rozwiązania problemu „doliny śmierci”, czyli okresu między badaniami naukowymi i fazą przed masową komercjalizacją a zwiększeniem skali działalności przedsiębiorstw. Instrument „Akcelerator” zapewni wsparcie na rzecz operacji o dużym potencjale, które niosą ze sobą takie ryzyko technologiczne, naukowe, finansowe, dotyczące zarządzania lub rynkowe, że nie są jeszcze uznawane za zdolne do pozyskania finansowania, a w związku z tym nie mogą przyciągnąć znaczących inwestycji z rynku, przez co stanowiąc będzie uzupełnienie Programu InvestEU.
- (46) Przy zachowaniu ścisłej synergii z Programem InvestEU instrument „Akcelerator”, w postaci finansowania mieszanego i finansowania kapitałowego, powinien finansować projekty prowadzone przez MŚP, w tym przedsiębiorstwa typu start-up, a w wyjątkowych przypadkach małe spółki o średniej kapitalizacji, które nie są jeszcze w stanie wygenerować dochodów albo nie są jeszcze rentowne lub nie są jeszcze w stanie przyciągnąć wystarczających inwestycji do pełnego zrealizowania biznesplanu ich projektów. Takie kwalifikujące się podmioty zostałyby uznane za niezdolne do pozyskania finansowania, podczas gdy część ich potrzeb inwestycyjnych mogłaby zostać zaspokojona przez jednego lub kilku inwestorów, np. bank prywatny lub publiczny, Family Office, fundusz *venture capital* lub anioła biznesu. W ten sposób instrument „Akcelerator” ma przezwyciężać niedoskonałości rynku i finansować obiecujące podmioty, które nie są jeszcze zdolne do pozyskania finansowania, uczestniczące w przełomowych i tworzących nowe rynki projektach innowacyjnych. Po nabyciu przez nie zdolności do pozyskania finansowania projekty te mogłyby być finansowane w ramach Programu InvestEU.
- (47) Budżet instrumentu „Akcelerator” powinien być rozdzielany w głównej mierze za pomocą finansowania mieszanego, jednakże do celów art. 48 wsparcie z tego instrumentu na rzecz MŚP, w tym przedsiębiorstw typu start-up, przyznawane wyłącznie w postaci dotacji powinno odpowiadać wsparciu z budżetu instrumentu na rzecz MŚP w programie „Horyzont 2020”.
- (48) EIT, przede wszystkim za pośrednictwem swoich wspólnot wiedzy i innowacji (WWiI) oraz poprzez rozszerzenie swojego Regionalnego Systemu Innowacji, powinien dążyć do wzmocnienia ekosystemów innowacji ukierunkowanych na sprostanie globalnym wyzwaniom. Powinno to być osiągnięte poprzez wspieranie integracji innowacji, badań naukowych, szkolnictwa wyższego i przedsiębiorczości. Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie EIT”) i jego strategicznym planem innowacji, o którym mowa w decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie strategicznego planu innowacji Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT) na lata 2021–2027, EIT powinien poprzez swoją działalność wspierać innowacje oraz powinien znacznie zwiększyć swoje wsparcie na rzecz integracji szkolnictwa wyższego w ekosystemie innowacji, w szczególności poprzez stymulowanie kształcenia w zakresie przedsiębiorczości, wspieranie silnej współpracy pozadyscyplinarnej między przemysłem a środowiskiem akademickim oraz określanie perspektywicznych umiejętności potrzebnych przyszłym innowatorom do sprostania globalnym wyzwaniom, w tym umiejętności w zakresie zaawansowanych technologii cyfrowych i innowacyjności. Programy wsparcia realizowane przez EIT powinny przynosić korzyści beneficjentom EIC, natomiast przedsiębiorstwa typu start-up powstające w wyniku działalności WWiI utworzonych przez EIT powinny mieć ułatwiony i tym samym szybszy dostęp do działań EIC. O ile fakt, że EIT skupia się na ekosystemach innowacji, powinien naturalnie wpisywać go w filar „Innowacyjna Europa”, powinien on również, stosownie do przypadku, wspierać pozostałe filary. Należy unikać zbędnego dublowania wysiłków WWiI i innych instrumentów w tym samym obszarze, w szczególności innych partnerstw europejskich.
- (49) Należy zapewnić i utrzymywać równe warunki działania dla przedsiębiorstw konkurujących na danym rynku, ponieważ stanowi to jeden z kluczowych wymogów dla rozwoju wszystkich rodzajów innowacji, w tym dla innowacji radykalnych, przełomowych i stopniowych, tym samym ułatwiając w szczególności licznym innowatorom będącym małymi i średnimi podmiotami budowanie zdolności w dziedzinie badań naukowych i innowacji, czerpanie korzyści z ich inwestycji i zdobycie udziału w rynku.

- (50) Program powinien promować i integrować współpracę z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi oraz inicjatywy oparte na interesach Unii, wzajemnych korzyściach, zobowiązaniach międzynarodowych, dyplomacji naukowej i, na ile jest to możliwe, zasadzie wzajemności. Współpraca międzynarodowa powinna mieć na celu wzmocnienie doskonałości Unii w zakresie badań naukowych i innowacji, jej atrakcyjności, zdolności do zatrzymywania najlepszych talentów oraz konkurencyjności gospodarczej i przemysłowej, sprostanie globalnym wyzwaniom, w tym realizację celów zrównoważonego rozwoju poprzez kierowanie się zasadami Agendy 2030 i porozumienia paryskiego, a także wspieranie unijnej polityki zewnętrznej. Należy przyjąć podejście polegające na ogólnym otwarciu na działania z międzynarodowym uczestnictwem i ukierunkowanym działaniu w zakresie współpracy międzynarodowej, w tym poprzez odpowiednią kwalifikowalność podmiotów z siedzibą w państwach o niskim lub średnim dochodzie do otrzymania finansowania. Unia powinna dążyć do zawarcia z państwami trzecimi umów o współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych i innowacji. Jednocześnie należy propagować stwarzanie państw trzecich, w szczególności w tych częściach Programu, które opierają się na współpracy, zgodnie z umowami o stowarzyszeniu i ze zwróceniem uwagi na wartość dodaną dla Unii. Przy przydzielaniu wkładów finansowych państw stowarzyszonych na rzecz Programu Komisja powinna uwzględnić poziom uczestnictwa podmiotów prawnych z tych państw trzecich w różnych częściach Programu.
- (51) Dążąc do pogłębienia związku między nauką a społeczeństwem i zwiększenia do maksimum korzyści płynących z ich współdziałania, Program powinien angażować wszystkie podmioty społeczne, takie jak obywatele i organizacje społeczeństwa obywatelskiego, i zapewniać ich udział we wspólnym opracowywaniu i tworzeniu programów, treści i w ramach procesów w zakresie odpowiedzialnych badań naukowych i innowacji (RRI), które stanowią odpowiedź na obawy, potrzeby i oczekiwania obywateli i społeczeństwa obywatelskiego, jak również w propagowaniu edukacji naukowej i czynieniu wiedzy naukowej publicznie dostępną, a także ułatwiać obywatelom i organizacjom społeczeństwa obywatelskiego uczestnictwo w działalności Programu. Powinno to następować w obrębie całego Programu oraz za pośrednictwem podejmowanej w tym celu działalności w ramach części „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie EPB”. Angażowaniu obywateli i społeczeństwa obywatelskiego w badania naukowe i innowacje powinna towarzyszyć działalność informacyjna dla ogółu społeczeństwa służąca uzyskaniu i podtrzymaniu społecznego poparcia dla Programu. Program powinien także dążyć do usunięcia barier i zwiększenia synergii między światem nauki, technologii, kultury i sztuki w celu uzyskania nowej jakości w postaci zrównoważonych innowacji. Należy monitorować środki podejmowane w celu zwiększenia zaangażowania obywateli i społeczeństwa obywatelskiego we wspierane projekty.
- (52) W stosownych przypadkach Program powinien uwzględniać szczególne cechy regionów najbardziej oddalonych określone w art. 349 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) oraz zgodnie z komunikatem Komisji z dnia 24 października 2017 r. pt. „Silniejsze i odnowione partnerstwo strategiczne z regionami najbardziej oddalonymi UE”, który Rada przyjęła z zadowoleniem.
- (53) Działalność prowadzona w ramach Programu powinna dążyć do zniesienia uprzedzeń ze względu na płeć i różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn, do poprawy równowagi między życiem prywatnym i zawodowym oraz propagowania równości kobiet i mężczyzn w obszarze badań naukowych i innowacji, w tym zasady równości wynagrodzenia bez dyskryminacji ze względu na płeć, zgodnie z art. 2 i 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) oraz art. 8 i 157 TFUE. Aspekt płci powinien być uwzględniany w treściach z zakresu badań naukowych i innowacji oraz monitorowany na wszystkich etapach cyklu badawczego. Ponadto działalność w ramach Programu powinna mieć na celu wyeliminowanie nierówności oraz promowanie równości i różnorodności we wszystkich aspektach badań naukowych i innowacji w odniesieniu do wieku, niepełnosprawności, rasy i pochodzenia etnicznego, religii lub przekonań oraz orientacji seksualnej.
- (54) Z uwagi na specyfikę sektora przemysłu obronnego szczególne przepisy dotyczące finansowania unijnego projektów badawczych w dziedzinie obronności powinny zostać ustanowione w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/697⁽¹⁰⁾ (Europejski Fundusz Obronny), określającym zasady uczestnictwa w badaniach nad obronnością. Działalność prowadzona w ramach Europejskiego Funduszu Obronności powinna skupiać się wyłącznie na badaniach naukowych i rozwoju w dziedzinie obronności, podczas gdy działalność prowadzona w ramach programu szczegółowego ustanowionego decyzją Rady (UE) 2021/764⁽¹¹⁾ (zwanego dalej „programem szczegółowym”) i EIT powinna skupiać się wyłącznie na zastosowaniach cywilnych. Należy unikać zbędnego dublowania wysiłków.

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/697 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Obronny i uchylające rozporządzenie (UE) 2018/1092 (zob. s. 149 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽¹¹⁾ Decyzja Rady (UE) 2021/764 z dnia 10 maja 2021 r. ustanawiająca program szczegółowy służący realizacji programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz uchylająca decyzję 2013/743/UE (Dz.U. L1 167 z 12.5.2021, s. 1).

- (55) W niniejszym rozporządzeniu określono pulę środków finansowych na cały czas trwania Programu, która podczas corocznej procedury budżetowej ma stanowić dla Parlamentu Europejskiego i Rady główną kwotę odniesienia w rozumieniu pkt 18 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 16 grudnia 2020 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami oraz w sprawie nowych zasobów własnych, w tym również harmonogramu wprowadzania nowych zasobów własnych ⁽¹²⁾. Zgodnie ze Wspólnym oświadczeniem Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie zwiększenia środków na poszczególne programy i dostosowania aktów podstawowych ⁽¹³⁾ ta pula środków finansowych obejmuje kwotę 580 000 000 EUR w cenach bieżących na potrzeby programu szczegółowego ustanowionego decyzją (UE) 2021/764 i na EIT.
- (56) Do niniejszego Programu stosuje się rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 ⁽¹⁴⁾ (zwane dalej „rozporządzeniem finansowym”). Rozporządzenie finansowe określa zasady wykonania budżetu Unii, w tym zasady dotyczące dotacji, nagród, zamówień, zarządzania pośredniego, instrumentów finansowych, gwarancji budżetowych, pomocy finansowej oraz zwrotu kosztów poniesionych przez ekspertów zewnętrznych.
- (57) Zgodnie z art. 193 ust. 2 rozporządzenia finansowego dotacji można udzielić na działanie, które już się rozpoczęło, pod warunkiem że wnioskodawca może wykazać potrzebę rozpoczęcia działania przed podpisaniem umowy o udzielenie dotacji. Jednakże koszty poniesione przed dniem przedłożenia wniosku o udzielenie dotacji nie są kwalifikowalne, z wyjątkiem należycie uzasadnionych przypadków. Aby uniknąć zakłóceń w zakresie unijnego wsparcia, które mogłyby zaszkodzić interesom Unii, należy przewidzieć możliwość, by w decyzji w sprawie finansowania – w ograniczonym czasie na początku WRF na lata 2021–2027 i wyłącznie w należycie uzasadnionych przypadkach – dopuścić kwalifikowalność działalności i kosztów od początku roku budżetowego 2021, nawet jeżeli działalność ta została zrealizowana, a koszty – poniesione przed złożeniem wniosku o udzielenie dotacji.
- (58) We wszystkich obszarach Programu należy nieustannie dążyć do uproszczeń administracyjnych, w szczególności do zmniejszenia obciążenia administracyjnego dla beneficjentów. Komisja powinna w dalszym ciągu upraszczać swoje narzędzia i wytyczne w taki sposób, aby nakładały one minimalne obciążenia na beneficjentów. W szczególności Komisja powinna rozważyć wydanie skróconej wersji wytycznych.
- (59) Ukończenie tworzenia jednolitego rynku cyfrowego oraz coraz większe możliwości wynikające ze zbliżenia technologii cyfrowych i fizycznych wymagają zwiększenia inwestycji. Program powinien przyczynić się do osiągnięcia tego celu dzięki znacznemu zwiększeniu wydatków na główne, związane z badaniami naukowymi i innowacjami działalności w dziedzinie cyfrowej w porównaniu z programem „Horyzont 2020” ⁽¹⁵⁾. Dzięki temu Europa powinna pozostać w czołówce globalnych badań naukowych i innowacji w dziedzinie cyfrowej.
- (60) Priorytet należy nadać badaniom kwantowym w ramach klastra „Technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna” w filarze II, ze względu na kluczową rolę, jaką badania te odgrywają w transformacji cyfrowej, w szczególności poprzez zwiększanie wiodącej pozycji naukowej i doskonałości Europy w dziedzinie technologii kwantowych, co umożliwi osiągnięcie planowanego budżetu ustalonego w 2018 r.

⁽¹²⁾ Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 28.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 444I z 22.12.2020, s. 1.

⁽¹⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1).

⁽¹⁵⁾ W komunikacie Komisji z dnia 14 lutego 2018 r. pt. „Nowe, nowoczesne wieloletnie ramy finansowe dla Unii Europejskiej, która skutecznie realizuje swoje priorytety po 2020 r.” wskazano kwotę 13 mld EUR wydanych na główną działalność w dziedzinie cyfrowej w ramach programu ramowego w zakresie badań i innowacji „Horyzont 2020”.

- (61) Zgodnie z rozporządzeniem finansowym, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013⁽¹⁶⁾ i rozporządzeniami Rady (WE, Euratom) nr 2988/95⁽¹⁷⁾, (Euratom, WE) nr 2185/96⁽¹⁸⁾ i (UE) 2017/1939⁽¹⁹⁾ interesy finansowe Unii należy chronić za pomocą proporcjonalnych środków, w tym środków w zakresie zapobiegania nieprawidłowościom – w tym nadużyciom finansowym – ich wykrywania, korygowania i prowadzenia w ich sprawie postępowań, odzyskiwania środków utraconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar administracyjnych.

W szczególności, zgodnie z rozporządzeniami (Euratom, WE) nr 2185/96 i (UE, Euratom) nr 883/2013, Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) jest uprawniony do prowadzenia dochodzeń administracyjnych, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycia finansowe, korupcja lub wszelka inna nielegalna działalność na szkodę interesów finansowych Unii. Zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) 2017/1939 Prokuratura Europejska (EPPO) jest uprawniona do prowadzenia postępowań przygotowawczych oraz wnoszenia i popierania oskarżeń w sprawie przestępstw naruszających interesy finansowe Unii, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371⁽²⁰⁾. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym każda osoba lub podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, mają w pełni współpracować w celu ochrony interesów finansowych Unii, przyznać Komisji, OLAF, Trybunałowi Obrachunkowemu oraz, w przypadku państw członkowskich, które uczestniczą we wzmocnionej współpracy na podstawie rozporządzenia (UE) 2017/1939, EPPO niezbędne prawa i dostęp, a także zapewnić, aby wszelkie osoby trzecie uczestniczące w wykonywaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa.

- (62) Państwa trzecie będące członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) mogą uczestniczyć w programach unijnych w ramach współpracy ustanowionej na mocy Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym⁽²¹⁾, które przewiduje realizację programów na podstawie decyzji wydanej na mocy tego porozumienia. Państwa trzecie mogą również uczestniczyć w tych programach na podstawie innych instrumentów prawnych. W niniejszym rozporządzeniu należy wprowadzić przepis szczególny zobowiązujący państwa trzecie do przyznania właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, OLAF oraz Trybunałowi Obrachunkowemu praw i dostępu niezbędnych do wykonywania w pełni ich odpowiednich kompetencji.
- (63) Zgodnie z art. 94 decyzji Rady 2013/755/UE⁽²²⁾ osoby i podmioty z siedzibą w krajach albo terytoriach zamorskich kwalifikują się do finansowania z zastrzeżeniem zasad i celów Programu oraz ewentualnych uzgodnień mających zastosowanie do państwa członkowskiego, z którym dany kraj lub terytorium zamorskie są powiązane.
- (64) Zgodnie z pkt 22 i 23 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa⁽²³⁾ niniejszy Program powinien być oceniany na podstawie informacji zgromadzonych zgodnie ze szczególnymi wymogami dotyczącymi sprawozdawczości i monitorowania, przy czym należy unikać nadmiernych obciążeń administracyjnych, w szczególności dla państw członkowskich i beneficjentów Programu, a także nadmiernej regulacji. Wymogi te powinny, w stosownych przypadkach, obejmować mierzalne wskaźniki stanowiące podstawę oceny skutków Programu w praktyce.

⁽¹⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

⁽¹⁷⁾ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1).

⁽¹⁸⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

⁽¹⁹⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2017/1939 z dnia 12 października 2017 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej (Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1).

⁽²⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29).

⁽²¹⁾ Dz.U. L 1 z 3.1.1994, s. 3.

⁽²²⁾ Decyzja Rady 2013/755/UE z dnia 25 listopada 2013 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich z Unią Europejską („decyzja o stowarzyszeniu zamorskim”) (Dz.U. L 344 z 19.12.2013, s. 1).

⁽²³⁾ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1.

- (65) Aby zapewnić skuteczną ocenę postępów Programu w realizacji jego celów, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do zmiany załącznika V w zakresie wskaźników ścieżek oddziaływania, jeżeli uznaje się to za konieczne, oraz w celu ustanowienia poziomów wyjściowych i docelowych, jak również w odniesieniu do uzupełnienia niniejszego rozporządzenia o uregulowania dotyczące monitorowania i oceny. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa. W szczególności, aby zapewnić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie udział na równych zasadach w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.
- (66) Spójność i synergia między Programem a Unijnym programem kosmicznym będzie wspomagać tworzenie konkurencyjnego na skalę światową i innowacyjnego europejskiego sektora kosmicznego, wzmocni autonomię Europy w zakresie dostępu do przestrzeni kosmicznej i jej wykorzystania w bezpiecznym i zabezpieczonym środowisku oraz wzmocni pozycję Europy na arenie międzynarodowej. Dane i usługi udostępniane przez Unijny program kosmiczny będą stanowiły wsparcie na rzecz doskonałości badań naukowych, przełomowych rozwiązań i dalszych użytkowników w ramach Programu.
- (67) Spójność i synergia między Programem a programem „Erasmus+” będą sprzyjać absorpcji rezultatów badań dzięki działalności szkoleniowej, rozszerzać ducha innowacji na system edukacji oraz zapewniać, by działalność w zakresie kształcenia i szkolenia opierała się na najaktualniejszej działalności w zakresie badań naukowych i innowacji. W tym kontekście, po przeprowadzeniu działań pilotażowych zainicjowanych na podstawie programu „Erasmus+” w latach 2014–2020 dotyczących europejskich szkół wyższych, Program będzie w stosownych przypadkach uzupełniał w ramach synergii wsparcie zapewniane europejskim szkołom wyższym przez program „Erasmus+”.
- (68) Aby zwiększyć oddziaływanie Programu w realizacji priorytetów Unii, należy dążyć do synergii z programami i instrumentami mającymi na celu reagowanie na pojawiające się potrzeby Unii, w tym z mechanizmem sprawiedliwej transformacji, Instrumentem na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności i Programem UE dla zdrowia, a także takie synergie wspierać.
- (69) Zasady uczestnictwa i upowszechniania powinny odpowiednio odzwierciedlać potrzeby Programu, z uwzględnieniem wątpliwości zgłaszanych i zaleceń formułowanych przez różne zainteresowane strony oraz podczas śródkrokowej oceny programu „Horyzont 2020” przeprowadzanej z pomocą niezależnych ekspertów zewnętrznych.
- (70) Dzięki jednolitym zasadom stosowanym w całym Programie zapewnione zostaną spójne ramy, które ułatwią uczestnictwo w programach wspieranych finansowo z budżetu Programu, w tym uczestnictwo w programach zarządzanych przez organy finansujące, takie jak EIT, wspólne przedsiębiorstwa lub inne struktury utworzone na podstawie art. 187 TFUE, oraz uczestnictwo w programach realizowanych przez państwa członkowskie na podstawie art. 185 TFUE. Przyjmowanie przepisów szczegółowych powinno być możliwe, jednak takie wyjątki muszą być ograniczone do absolutnie koniecznych i należyte uzasadnionych przypadków.
- (71) W działaniach objętych zakresem Programu należy przestrzegać praw podstawowych i zasad uznanych w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”). Działania takie powinny być realizowane w zgodności z wszelkimi obowiązkami prawnymi, w tym z prawem międzynarodowym oraz z wszelkimi stosownymi decyzjami Komisji, takimi jak zawiadomienie Komisji z dnia 28 czerwca 2013 r. ⁽²⁴⁾, a także z zasadami etyki, co obejmuje unikanie naruszania rzetelności badawczej. W stosownych przypadkach należy uwzględnić opinie Europejskiej Grupy do spraw Etyki w Nauce i Nowych Technologiach, Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz Europejskiego Inspektora Ochrony Danych. Działalność badawczą należy również prowadzić z uwzględnieniem art. 13 TFUE, a także ograniczać wykorzystywanie zwierząt w badaniach i testach naukowych, dążąc docelowo do całkowitego zastąpienia ich wykorzystywania innymi rozwiązaniami.
- (72) Aby zagwarantować doskonałość naukową oraz zgodnie z art. 13 Karty, Program powinien promować poszanowanie wolności nauki we wszystkich państwach korzystających z jego środków finansowych.

⁽²⁴⁾ Dz.U. C 205 z 19.7.2013, s. 9.

- (73) Zgodnie z celami współpracy międzynarodowej określonymi w art. 180 i 186 TFUE należy propagować uczestnictwo podmiotów prawnych z siedzibą w państwach trzecich oraz organizacji międzynarodowych, w oparciu o wzajemne korzyści i interesy Unii. Realizacja Programu powinna być zgodna ze środkami przyjętymi na mocy art. 75 i 215 TFUE oraz z prawem międzynarodowym. W przypadku działań związanych z unijnymi aktywami strategicznymi, strategicznymi interesami Unii, jej autonomią strategiczną lub bezpieczeństwem strategicznym powinno być możliwe ograniczenie uczestnictwa w określonych działaniach Programu wyłącznie do podmiotów prawnych mających siedzibę w państwach członkowskich lub do podmiotów prawnych mających siedzibę, oprócz państw członkowskich, w określonych państwach stowarzyszonych lub trzecich. Przy wykluczaniu mających siedzibę w Unii lub w stowarzyszonych państwach członkowskich podmiotów prawnych, które są bezpośrednio lub pośrednio kontrolowane przez niestowarzyszone państwa trzecie lub przez podmioty prawne z niestowarzyszonych państw trzecich, należy uwzględnić z jednej strony ryzyko, jakie łączy się z dopuszczeniem takich podmiotów, a z drugiej strony korzyści, jakie przyniosłoby ich uczestnictwo.
- (74) Założeniem Programu jest, że zmiana klimatu jest jednym z największych globalnych i społecznych wyzwań oraz uwzględnia znaczenie przeciwdziałania zmianie klimatu zgodnie z zobowiązaniami Unii na rzecz realizacji porozumienia paryskiego i celów zrównoważonego rozwoju. W związku z tym Program powinien przyczynić się do uwzględnienia działań w dziedzinie klimatu i do osiągnięcia ogólnego poziomu docelowego unijnych wydatków budżetowych na wkład w realizację celów w dziedzinie klimatu w wysokości 30 %. Kwestie klimatu powinny być odpowiednio uwzględniane w treściach z zakresu badań naukowych i innowacji oraz monitorowane na wszystkich etapach cyklu badawczego.
- (75) W kontekście ścieżki oddziaływania związanej z klimatem Komisja powinna przedstawić sprawozdanie na temat rezultatów, innowacji i zagregowanych szacunkowych skutków projektów, które są istotne z punktu widzenia klimatu, w tym w podziale na części Programu i sposoby realizacji. Przeprowadzając analizę, Komisja powinna uwzględnić długoterminowe koszty gospodarcze, społeczne i środowiskowe oraz korzyści dla obywateli Unii wynikające z działalności w ramach Programu, w tym z absorpcji innowacyjnych rozwiązań w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, szacowane oddziaływanie na miejsca pracy i tworzenie przedsiębiorstw, wzrost gospodarczy i konkurencyjność, czystą energię, zdrowie i dobrostan, w tym jakość powietrza, gleby i wody. Wyniki tej analizy skutków powinny zostać podane do wiadomości publicznej, ocenione w kontekście unijnych celów w zakresie klimatu i energii oraz wykorzystane w późniejszym planowaniu strategicznym i przyszłych programach prac.
- (76) Z uwagi na znaczenie przeciwdziałania dramatycznej utracie różnorodności biologicznej działalność w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach Programu powinna przyczynić się do zachowania i odtworzenia różnorodności biologicznej oraz do osiągnięcia ogólnego celu, jakim jest przeznaczenie 7,5 % rocznych wydatków w ramach WRF na cele w zakresie różnorodności biologicznej w 2024 r. oraz 10 % rocznych wydatków w ramach WRF na cele w zakresie różnorodności biologicznej w latach 2026 i 2027, przy jednoczesnym uwzględnieniu obecnego pokrywania się celów w zakresie klimatu i różnorodności biologicznej zgodnie z Porozumieniem międzyinstytucjonalnym z dnia 16 grudnia 2020 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami oraz w sprawie nowych zasobów własnych, w tym również harmonogramu wprowadzania nowych zasobów własnych.
- (77) Do niniejszego rozporządzenia zastosowanie mają horyzontalne zasady finansowe przyjęte przez Parlament Europejski i Radę na podstawie art. 322 TFUE. Zasady te zostały ustanowione w rozporządzeniu finansowym i określają w szczególności procedurę uchwalania i wykonywania budżetu w drodze dotacji, zamówień, nagród i wykonania pośredniego oraz przewidują kontrolę odpowiedzialności podmiotów upoważnionych do działań finansowych. Zasady przyjęte na podstawie art. 322 TFUE obejmują także ogólny system warunkowości służący ochronie budżetu Unii.
- (78) Wykorzystywanie poufnych informacji w ramach istniejącej wiedzy lub dostęp nieuprawnionych osób do poufnych rezultatów mogą mieć niekorzystny wpływ na interesy Unii lub jednego lub większej liczby państw członkowskich. W związku z tym przetwarzanie danych poufnych i informacji niejawnych powinno podlegać wszystkim stosownym przepisom prawa Unii, w tym wewnętrznym przepisom instytucji, takim jak decyzja Komisji (UE, Euratom) 2015/444 ⁽²⁵⁾.

⁽²⁵⁾ Decyzja Komisji (UE, Euratom) 2015/444 z dnia 13 marca 2015 r. w sprawie przepisów bezpieczeństwa dotyczących ochrony informacji niejawnych UE (Dz.U. L 72 z 17.3.2015, s. 53).

- (79) Niezbędne jest ustanowienie minimalnych warunków dotyczących uczestnictwa, zarówno w postaci ogólnej zasady, zgodnie z którą w skład konsorcjum powinien wchodzić co najmniej jeden podmiot prawny z państwa członkowskiego, jak również zasad uwzględniających specyfikę określonych rodzajów działań w ramach Programu.
- (80) Konieczne jest ustanowienie warunków przyznawania finansowania unijnego uczestnikom działań w ramach Programu. Dotacje powinny być główną formą wsparcia w ramach Programu. Powinny być one realizowane z uwzględnieniem wszystkich form wkładu określonych w rozporządzeniu finansowym, w tym płatności ryczałtowych, stawek zryczałtowanych lub kosztów jednostkowych, w celu dalszego uproszczenia. W umowie o udzielenie dotacji należy określić prawa i obowiązki beneficjentów, w stosownych przypadkach wraz z określeniem roli i zadań koordynatora. Przy sporządzaniu wzorów umów o udzielenie dotacji oraz wszelkich istotnych zmianach do nich należy zapewnić ścisłą współpracę z ekspertami z państw członkowskich, z myślą o między innymi dalszym uproszczeniu dla beneficjentów.
- (81) Stopy finansowania określone w niniejszym rozporządzeniu odnoszą się do kwot maksymalnych, by zapewnić zgodność z zasadą współfinansowania.
- (82) Zgodnie z rozporządzeniem finansowym Program powinien zapewnić podstawę do szerszego akceptowania zwyczajowej praktyki księgowania kosztów przez beneficjentów w odniesieniu do kosztów personelu i kosztów jednostkowych towarów i usług fakturowanych wewnątrz, w tym dla dużych infrastruktur badawczych w rozumieniu programu „Horyzont 2020”. Stosowanie kosztów jednostkowych towarów i usług fakturowanych wewnątrz, obliczanych zgodnie ze zwyczajowymi praktykami księgowymi beneficjentów i obejmujących koszty bezpośrednie i koszty pośrednie, powinno stanowić opcję dostępną dla wszystkich beneficjentów. W tym kontekście beneficjenci powinni mieć możliwość uwzględnienia rzeczywistych kosztów pośrednich obliczonych na podstawie kluczy przydziału w takich kosztach jednostkowych dla towarów i usług fakturowanych wewnątrz.
- (83) Należy jeszcze bardziej uprościć obecny system zwrotu kosztów rzeczywistych personelu, wychodząc od opracowanego w ramach programu „Horyzont 2020” podejścia przewidującego wynagrodzenie w oparciu o projekt i dostosowując je dalej do rozporządzenia finansowego, w dążeniu do zmniejszenia różnic w wynagrodzeniach między naukowcami z Unii biorącymi udział w Programie.
- (84) Fundusz gwarancyjny dla uczestników ustanowiony na podstawie programu „Horyzont 2020” i zarządzany przez Komisję okazał się ważnym mechanizmem zabezpieczającym, który zmniejsza ryzyko związane z kwotami należnymi i niezwróconymi przez uczestników niewywiązujących się z zobowiązań. W związku z tym fundusz gwarancyjny dla uczestników, przemianowany na mechanizm ubezpieczeń wzajemnych (zwany dalej „mechanizmem”), powinien kontynuować swoją działalność i zostać rozszerzony na inne organy finansujące, w szczególności na inicjatywy na podstawie art. 185 TFUE. Powinno być możliwe rozszerzenie mechanizmu na beneficjentów wszelkich innych programów unijnych zarządzanych bezpośrednio. Na podstawie ścisłego monitorowania ewentualnych ujemnych zwrotów z inwestycji dokonanych w ramach mechanizmu Komisja powinna podjąć odpowiednie środki zmniejszające ryzyko, aby umożliwić mechanizmowi kontynuowanie interwencji na rzecz ochrony interesów finansowych Unii oraz aby w momencie wypłaty salda zwrócić beneficjentom ich wkłady.
- (85) Należy ustanowić zasady dotyczące wykorzystywania i upowszechniania rezultatów, aby zapewnić ich ochronę, wykorzystanie, upowszechnianie i zapewnianie dostępu do nich przez beneficjentów, stosownie do przypadku. Należy położyć większy nacisk na wykorzystywanie tych rezultatów, a Komisja powinna określić i pomóc zmaksymalizować możliwości korzystania przez beneficjentów z rezultatów, w szczególności w Unii. Wykorzystywanie rezultatów powinno odbywać się z uwzględnieniem zasad Programu, w tym promowania innowacji w Unii i wzmacniania EPB.
- (86) Kluczowe elementy systemu oceny i kwalifikacji wniosków ze szczególnym naciskiem na doskonałość oraz, w stosownych przypadkach, na oddziaływanie i jakość oraz skuteczność realizacji, stosowane w programie „Horyzont 2020”, powinny zostać zachowane. Wnioski powinny nadal być kwalifikowane na podstawie oceny dokonywanej przez niezależnych ekspertów zewnętrznych. Proces oceny powinien zostać zaplanowany w sposób pozwalający uniknąć konfliktów interesów i stronniczości. Należy wziąć pod uwagę możliwość zastosowania dwuetapowej procedury składania wniosków, a w stosownych przypadkach na pierwszym etapie oceny można dokonywać oceny zanonimizowanych wniosków. W procesie oceny Komisja powinna nadal w stosownych przypadkach angażować niezależnych obserwatorów. W przypadku działalności w ramach instrumentu „Pionier”, misji i w innych należycie uzasadnionych przypadkach określonych w programie prac można uwzględnić konieczność zapewnienia ogólnej spójności portfela projektów, pod warunkiem że wnioski przekroczyły mające zastosowanie progi. Cele i procedury dotyczące takiego działania należy opublikować z wyprzedzeniem. Zgodnie z art. 200 ust. 7 rozporządzenia finansowego wnioskodawcy powinni otrzymywać informacje zwrotne na temat oceny ich wniosków, w tym w szczególności – w stosownych przypadkach – na temat powodów odrzucenia.

- (87) Należy wdrożyć systematyczne wzajemne uznawanie wyników ocen i audytów z innych programów unijnych zgodnie z art. 126 i 127 rozporządzenia finansowego w odniesieniu do wszystkich – w miarę możliwości – części Programu w celu zmniejszenia obciążenia administracyjnego beneficjentów funduszy unijnych. Wzajemne uznawanie powinno być wyraźnie przewidziane poprzez uwzględnienie także innych elementów uzyskiwania pewności, takich jak audyty systemu i procesu.
- (88) Do pokonania określonych wyzwań w obszarach badań naukowych i innowacji należy dążyć poprzez przyznawanie nagród, w tym, w stosownych przypadkach, nagród wspólnych lub łącznych, w konkursach organizowanych przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący z innymi organami Unii, państwami stowarzyszonymi, innymi państwami trzecimi, organizacjami międzynarodowymi lub podmiotami prawnymi o charakterze niezarobkowym. Nagrody powinny przyczynić się do realizacji celów Programu.
- (89) Rodzaje finansowania i metody realizacji na podstawie niniejszego rozporządzenia powinny być wybierane w zależności od możliwości osiągnięcia szczegółowych celów działań i uzyskania rezultatów, biorąc pod uwagę w szczególności koszty kontroli, obciążenie administracyjne oraz przewidywane ryzyko nieprzestrzegania przepisów. Powyższa zasada powinna obejmować rozważenie możliwości zastosowania płatności ryczałtowych, stawek zryczałtowanych i stawek jednostkowych.
- (90) Aby zapewnić ciągłość udzielania wsparcia w odpowiednim obszarze polityki oraz umożliwić rozpoczęcie wdrażania od początku obowiązywania WRF na lata 2021–2027, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie w trybie pilnym i być stosowane z mocą wsteczną od dnia 1 stycznia 2021 r.
- (91) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na unikanie dublowania wysiłków, osiągnięcie masy krytycznej w kluczowych obszarach i maksymalizację unijnej wartości dodanej możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (92) Należy zatem uchylić rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013 ⁽²⁶⁾ i rozporządzenie (UE) nr 1291/2013,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” (zwany dalej „Programem”) na okres obowiązywania WRF na lata 2021–2027, określa zasady uczestnictwa i upowszechniania dotyczące działań pośrednich w ramach Programu, a także wyznacza ramy regulujące unijne wsparcie na rzecz działalności w zakresie badań naukowych i innowacji w tym samym okresie.

Niniejsze rozporządzenie określa cele Programu, budżet na lata 2021–2027, formy finansowania unijnego oraz zasady dotyczące przyznawania takiego finansowania.

2. Program jest realizowany poprzez:

- a) program szczegółowy ustanowiony decyzją (UE) 2021/764;
- b) wkład finansowy na rzecz Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii ustanowionego rozporządzeniem w sprawie EIT;

⁽²⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające zasady uczestnictwa i upowszechniania dla programu „Horyzont 2020” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1906/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 81).

c) program szczegółowy w zakresie badań w dziedzinie obronności ustanowiony rozporządzeniem (UE) 2021/697.

3. Niniejszego rozporządzenia nie stosuje się do programu szczegółowego w zakresie badań w dziedzinie obronności, o którym mowa w ust. 2 lit. c) niniejszego artykułu, z wyjątkiem art. 1, art. 5, art. 7 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1.

4. Pojęcia „Horyzont Europa”, „Program” i „program szczegółowy” stosowane w niniejszym rozporządzeniu odnoszą się do kwestii dotyczących jedynie programu szczegółowego, o którym mowa w ust. 2 lit. a), chyba że określono inaczej.

5. EIT realizuje Program zgodnie ze swoimi celami strategicznymi na lata 2021–2027, określonymi w strategicznym planie innowacji EIT, z uwzględnieniem planowania strategicznego, o którym mowa w art. 6, i w programie szczegółowym, o którym mowa w ust. 2 lit. a) niniejszego artykułu.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1) „infrastruktury badawcze” oznaczają zaplecze zapewniające zasoby i usługi na potrzeby społeczności badawczych, umożliwiające im prowadzenie badań naukowych i wspieranie innowacji w ich dziedzinach, w tym powiązane zasoby ludzkie, główne wyposażenie lub zestawy przyrządów; zaplecze związane z wiedzą, takie jak zbiory, archiwa lub infrastruktura danych naukowych; systemy obliczeniowe, sieci łączności i inne rodzaje infrastruktury o unikatowym charakterze i otwarte dla użytkowników zewnętrznych, niezbędne do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań naukowych i innowacji; mogą być one wykorzystywane, w stosownych przypadkach, do celów innych niż badawcze, na przykład do celów edukacyjnych lub świadczenia usług publicznych, i mogą być „zlokalizowane w jednym miejscu”, „wirtualne” lub „rozproszone”;
- 2) „strategia inteligentnej specjalizacji” oznacza krajowe lub regionalne strategie innowacyjne ustanawiające priorytety w celu uzyskania przewagi konkurencyjnej poprzez rozwijanie i łączenie swoich mocnych stron w zakresie badań naukowych i innowacji z potrzebami biznesowymi w celu wykorzystywania pojawiających się możliwości i rozwoju rynku w sposób spójny przy jednoczesnym unikaniu dublowania i fragmentacji wysiłków, w tym strategię mającą postać krajowych lub regionalnych ram strategicznych polityki w dziedzinie badań naukowych i innowacji lub w nich zawarte, oraz która spełnia warunek podstawowy określony w odpowiednim przepisie rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów na lata 2021–2027;
- 3) „partnerstwo europejskie” oznacza inicjatywę, przygotowaną przy wczesnym zaangażowaniu państw członkowskich lub państw stowarzyszonych, w ramach której Unia wraz z partnerami prywatnymi lub publicznymi (takimi jak podmioty z sektora przemysłu, szkoły wyższe, organizacje badawcze, podmioty realizujące misję publiczną na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub międzynarodowym lub organizacje społeczeństwa obywatelskiego, w tym fundacje i organizacje pozarządowe) zobowiązują się do wspólnego wspierania opracowywania i realizacji programu działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym związanej z absorpcją rynkową, regulacyjną lub polityczną;
- 4) „otwarty dostęp” oznacza zapewniany nieodpłatnie użytkownikom końcowym dostęp internetowy do produktów badań naukowych będących rezultatem działań w ramach Programu, zgodnie z art. 14 i art. 39 ust. 3;
- 5) „otwarta nauka” oznacza podejście do procesu naukowego oparte na otwartej współpracy, narzędziach i rozpowszechnianiu wiedzy, które zawiera elementy wymienione w art. 14;
- 6) „misja” oznacza portfel działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, opartej na doskonałości, ukierunkowanej na skutki i obejmującej wiele dyscyplin i sektorów, która ma: (i) osiągnąć w ustalonych ramach czasowych mierzalny cel, który nie mógłby zostać osiągnięty w drodze działań indywidualnych; (ii) oddziaływać na społeczeństwo i kształtowanie polityki poprzez naukę i technologie; oraz (iii) być istotna dla znacznej części ludności w Europie oraz dla szerokiego kręgu obywateli europejskich;
- 7) „przedkomercyjne zamówienia publiczne” oznaczają zamawianie usług w zakresie badań naukowych i rozwoju obejmujące podział ryzyka i korzyści na warunkach rynkowych oraz rozwój konkurencyjny w etapach, przy czym zamówione usługi w zakresie badań naukowych i rozwoju są wyraźnie oddzielone od rozpowszechniania produktów końcowych na skalę komercyjną;
- 8) „zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania” oznaczają zamówienia, w przypadku których instytucje zamawiające odgrywają rolę pierwszego nabywcy innowacyjnych towarów lub usług, które nie są jeszcze dostępne komercyjnie na dużą skalę; mogą one obejmować badanie zgodności;

- 9) „prawa dostępu” oznaczają prawa do korzystania z rezultatów lub istniejącej wiedzy na warunkach określonych zgodnie z niniejszym rozporządzeniem;
- 10) „istniejąca wiedza” oznacza dane, wiedzę fachową lub informacje, bez względu na ich postać lub charakter, materialne lub niematerialne – w tym prawa, takie jak prawa własności intelektualnej – które: (i) znajdują się w posiadaniu beneficjentów przed ich przystąpieniem do danego działania; oraz (ii) zostały wskazane przez beneficjentów w pisemnej umowie jako konieczne do realizacji działania lub wykorzystania jego rezultatów;
- 11) „upowszechnianie” oznacza publiczne ujawnienie rezultatów przy użyciu stosownych środków, inne niż w następstwie ochrony lub wykorzystywania rezultatów, w tym poprzez publikacje naukowe w dowolnym medium;
- 12) „wykorzystywanie” oznacza stosowanie rezultatów w dalszej działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, innej niż działalność objęta danym działaniem, w tym między innymi wykorzystywanie komercyjne w celu opracowania, stworzenia, wytworzenia i wprowadzenia do obrotu produktu lub procesu, stworzenia i świadczenia usługi lub w działalności normalizacyjnej;
- 13) „sprawiedliwe i rozsądne warunki” oznaczają odpowiednie warunki, w tym ewentualne warunki finansowe lub warunki udzielania nieodpłatnego dostępu, uwzględniające konkretne okoliczności wniosku o dostęp, na przykład rzeczywistą lub potencjalną wartość rezultatów lub istniejącej wiedzy, których dotyczy wniosek o dostęp, lub zakres, okres trwania lub inne cechy przewidzianego wykorzystywania;
- 14) „organ finansujący” oznacza organ, podmiot lub organizację, o których mowa w art. 62 ust. 1 akapit pierwszy lit. c) rozporządzenia finansowego, którym Komisja powierzyła zadania związane z wykonaniem budżetu w ramach Programu;
- 15) „międzynarodowa europejska organizacja badawcza” oznacza organizację międzynarodową, której większość członków stanowią państwa członkowskie lub państwa stowarzyszone, której głównym celem jest wspieranie współpracy naukowej i technologicznej w Europie;
- 16) „podmiot prawny” oznacza osobę fizyczną lub prawną utworzoną i uznaną za taką na mocy prawa Unii, prawa krajowego lub prawa międzynarodowego, która ma osobowość prawną oraz zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych do działania we własnym imieniu, wykonywania praw i podlegania obowiązkom, lub podmiot, który nie ma osobowości prawnej, o którym mowa w art. 197 ust. 2 lit. c) rozporządzenia finansowego;
- 17) „państwa objęte inicjatywą rozszerzania uczestnictwa” lub „państwa osiągające słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji” oznaczają państwa, w których należy ustanowić podmioty prawne, aby mogły kwalifikować się jako koordynatorzy w ramach komponentu „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości” należącego do części „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie EPB” Programu; spośród państw członkowskich są to: Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Estonia, Grecja, Węgry, Łotwa, Litwa, Malta, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja i Słowenia przez cały okres trwania Programu; w przypadku państw stowarzyszonych oznacza to wykaz kwalifikujących się państw określony na podstawie wskaźnika i opublikowany w programie prac. Podmioty prawne z regionów najbardziej oddalonych zgodnie z definicją w art. 349 TFUE kwalifikują się w pełni jako koordynatorzy w ramach tego komponentu;
- 18) „podmiot prawny o charakterze niezarobkowym” oznacza podmiot prawny, którego celem z racji formy prawnej nie jest osiąganie zysku lub który ma prawne lub statutowe zobowiązanie do niedystrybuowania zysków między udziałowców lub indywidualnych członków;
- 19) „małe albo średnie przedsiębiorstwo” lub „MŚP” oznacza mikroprzedsiębiorstwo, małe albo średnie przedsiębiorstwo zdefiniowane w art. 2 załącznika do zalecenia 2003/361/WE ⁽²⁷⁾;
- 20) „mała spółka o średniej kapitalizacji” oznacza podmiot, który nie jest MŚP i który zatrudnia nie więcej niż 499 pracowników, przy czym liczba zatrudnionych jest obliczana zgodnie z art. 3–6 załącznika do zalecenia 2003/361/WE;
- 21) „rezultaty” oznaczają wszelkie materialne lub niematerialne efekty danego działania, takie jak dane, wiedza fachowa lub informacje, bez względu na ich postać lub charakter, niezależnie od tego, czy mogą być objęte ochroną, a także związane z nimi prawa, w tym prawa własności intelektualnej;

⁽²⁷⁾ Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw, małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

- 22) „produkty badań naukowych” oznaczają rezultaty uzyskane przez dane działanie, do których można udzielić dostępu w formie publikacji naukowych, danych lub innych wytworzonych rezultatów i procesów, takich jak oprogramowanie, algorytmy, protokoły i elektroniczne zeszyty laboratoryjne;
- 23) „pieczęć doskonałości” oznacza znak jakości wskazujący, że wniosek przedłożony w odpowiedzi na zaproszenie do składania wniosków przekracza wszelkie progi oceny określone w programie prac, lecz ze względu na brak środków w budżecie przeznaczonym na to zaproszenie do składania wniosków w danym programie prac nie mógł być finansowany, ale może otrzymać wsparcie z innych unijnych lub krajowych źródeł finansowania;
- 24) „strategiczny plan w zakresie badań naukowych i innowacji” oznacza akt wykonawczy, który określa strategię realizacji treści programu prac obejmującą maksymalny okres czterech lat, stanowi wynik szeroko zakrojonego, obowiązkowego procesu konsultacji z udziałem wielu zainteresowanych stron oraz określa priorytety, odpowiednie rodzaje działań i stosowane sposoby ich realizacji;
- 25) „program prac” oznacza dokument przyjęty przez Komisję w celu realizacji programu szczegółowego zgodnie z art. 14 decyzji (UE) 2021/764 lub dokument równoważny w treści i strukturze przyjęty przez organ finansujący;
- 26) „umowa” oznacza porozumienie zawarte między Komisją lub odpowiednim organem finansującym a podmiotem prawnym realizującym działanie w zakresie innowacji i wprowadzania na rynek, które otrzymuje wsparcie w postaci finansowania mieszanego z programu „Horyzont Europa” lub finansowania mieszanego z EIC;
- 27) „zaliczka zwrotna” oznacza część finansowania mieszanego z programu „Horyzont Europa” lub finansowania mieszanego z EIC, która odpowiada pożyczce na podstawie tytułu X rozporządzenia finansowego, ale która jest bezpośrednio przyznawana przez Unię na zasadzie nienastawienia na zysk z przeznaczeniem na pokrycie kosztów działalności odpowiadającej działaniu w zakresie innowacji oraz którą beneficjent ma zwrócić Unii na warunkach określonych w umowie;
- 28) „informacje niejawne” oznaczają informacje niejawne Unii Europejskiej zdefiniowane w art. 3 decyzji (UE, Euratom) 2015/444, jak również informacje niejawne państw członkowskich, informacje niejawne państw trzecich, z którymi Unia zawarła umowę o bezpieczeństwie, oraz informacje niejawne organizacji międzynarodowej, z którą Unia zawarła umowę o bezpieczeństwie;
- 29) „działanie łączone” oznacza działanie wspierane z budżetu Unii, w tym działanie w ramach instrumentu łączonego lub platformy łączonej zdefiniowanych w art. 2 pkt 6 rozporządzenia finansowego, łączące bezzwrotne formy wsparcia lub instrumenty finansowe z budżetu Unii oraz zwrotne formy wsparcia z instytucji finansowania rozwoju lub innych publicznych instytucji finansowych, a także z komercyjnych instytucji finansowych i od inwestorów;
- 30) „finansowanie mieszane z programu »Horyzont Europa«” oznacza wsparcie finansowe na rzecz programu realizującego działanie w zakresie innowacji i wprowadzania na rynek, składające się z określonego połączenia dotacji lub zaliczki zwrotnej i inwestycji kapitałowej lub innej podlegającej zwrotowi formy wsparcia;
- 31) „finansowanie mieszane z EIC” oznacza bezpośrednie wsparcie finansowe udzielane w ramach EIC na rzecz działania w zakresie innowacji i wprowadzania na rynek, składające się z określonego połączenia dotacji lub zaliczki zwrotnej i inwestycji kapitałowej lub innej podlegającej zwrotowi formy wsparcia;
- 32) „działanie w zakresie badań naukowych i innowacji” oznacza działanie polegające głównie na działalności w celu stworzenia nowej wiedzy lub zbadania wykonalności nowych lub udoskonalonych technologii, produktów, procesów, usług lub rozwiązań. Może ono obejmować badania podstawowe i stosowane, rozwój i integrację technologii, testowanie, demonstrację i walidację na małą skalę prototypu w środowisku laboratoryjnym lub symulowanym;
- 33) „działanie w zakresie innowacji” oznacza działanie polegające głównie na działalności bezpośrednio ukierunkowanej na opracowanie planów i ustaleń lub projektów dotyczących nowych, zmienionych lub udoskonalonych produktów, procesów lub usług, mogącej obejmować opracowanie prototypu, testowanie, demonstrację, pilotaż, walidację produktów na dużą skalę i powielanie rynkowe;
- 34) „działanie w zakresie badań pionierskich ERBN” oznacza działanie badawcze pod kierownictwem głównego badacza, w tym weryfikację poprawności projektu ERBN, prowadzone u jednego lub większej liczby beneficjentów, którzy otrzymują finansowanie od Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (ERBN);
- 35) „działanie w zakresie szkoleń i mobilności” oznacza działanie ukierunkowane na poprawę umiejętności, wiedzy i perspektyw rozwoju kariery naukowców w oparciu o mobilność między krajami oraz, w stosownych przypadkach, między sektorami lub dyscyplinami;

- 36) „działanie współfinansowania w ramach programu” oznacza działanie w celu zapewnienia wieloletniego współfinansowania programu działalności ustanowionego lub realizowanego przez podmioty prawne zarządzające lub finansujące programy w zakresie badań naukowych i innowacji, inne niż unijne organy finansujące; taki program działalności może wspierać tworzenie sieci i koordynację, badania naukowe, innowacje, działania pilotażowe, działania w zakresie innowacji i wprowadzania na rynek, działania w zakresie szkoleń i mobilności, działalność w zakresie podnoszenia świadomości i komunikacji, upowszechnianie i wykorzystywanie oraz udzielać odpowiedniego wsparcia finansowego w takich formach, jak dotacje, nagrody i zamówienia, jak również finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” lub ich połączenie. Działanie współfinansowania w ramach programu może być realizowane przez takie podmioty prawne bezpośrednio lub w ich imieniu przez osoby trzecie;
- 37) „działanie dotyczące przedkomercyjnych zamówień publicznych” oznacza działanie, którego głównym celem jest realizacja przedkomercyjnego zamówienia publicznego, realizowane przez beneficjentów będących instytucjami zamawiającymi lub podmiotami zamawiającymi;
- 38) „działanie dotyczące zamówień publicznych na innowacyjne rozwiązania” oznacza działanie, którego głównym celem jest realizacja wspólnego lub skoordynowanego zamówienia publicznego na innowacyjne rozwiązania, realizowane przez beneficjentów będących instytucjami zamawiającymi lub podmiotami zamawiającymi;
- 39) „działanie koordynacyjne i wspierające” oznacza działanie przyczyniające się do realizacji celów Programu, z wyłączeniem działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, chyba że jest ona prowadzona w ramach komponentu „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości” części „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmocnienie EPB”, a także koordynację oddolną bez współfinansowania działalności badawczej przez Unię, umożliwiającą współpracę między podmiotami prawnymi z państw członkowskich i państw stowarzyszonych w celu wzmocnienia EPB;
- 40) „nagroda motywacyjna” oznacza nagrodę w celu pobudzenia inwestycji w danym kierunku poprzez określenie celu przed wykonaniem prac;
- 41) „nagroda uznania” oznacza nagrodę będącą wyrazem uznania osiągnięć i zrealizowanych wybitnych prac;
- 42) „działanie w zakresie innowacji i wprowadzania na rynek” oznacza działanie obejmujące działanie w zakresie innowacji i inną działalność niezbędną do wprowadzania innowacji na rynek, w tym wspieranie zwiększania skali działalności przedsiębiorstw, zapewnianie finansowania mieszanego z programu „Horyzont Europa” lub finansowania mieszanego z EIC;
- 43) „działania pośrednie” oznaczają działalność w zakresie badań naukowych i innowacji, której Unia zapewnia wsparcie finansowe i która jest podejmowana przez uczestników;
- 44) „działania bezpośrednie” oznaczają działalność w zakresie badań naukowych i innowacji podejmowaną przez Komisję za pośrednictwem JRC;
- 45) „zamówienie” oznacza zamówienie zdefiniowane w art. 2 pkt 49 rozporządzenia finansowego;
- 46) „podmiot stowarzyszony” oznacza podmiot zdefiniowany w art. 187 ust. 1 rozporządzenia finansowego;
- 47) „ekosystem innowacji” oznacza ekosystem, który skupia na poziomie Unii strony lub podmioty, których zadaniem jest umożliwienie rozwoju technologicznego i innowacji; obejmuje on związki między zasobami materialnymi (takimi jak środki finansowe, sprzęt i obiekty), podmiotami instytucjonalnymi (takimi jak instytucje szkolnictwa wyższego i usługi wspierające, organizacje badawczo-technologiczne, przedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa *venture capital* i pośrednicy finansowi) a kształtującymi politykę i finansującymi podmiotami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi;
- 48) „wynagrodzenie w oparciu o projekt” oznacza wynagrodzenie, które jest związane z uczestnictwem danej osoby w projektach, stanowi część zwyczajowej praktyki beneficjenta w zakresie wynagrodzeń i jest wypłacane w sposób stały.

Artykuł 3

Cele Programu

1. Celem ogólnym Programu jest osiągnięcie naukowego, technologicznego, gospodarczego i społecznego oddziaływania w wyniku inwestycji Unii w badania naukowe i innowacje, aby wzmocnić bazę naukową i technologiczną Unii i przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności Unii we wszystkich państwach członkowskich, w tym w jej przemyśle, zrealizować strategiczne priorytety Unii i przyczynić się do realizacji strategii politycznych i celów Unii, sprostać globalnym wyzwaniom, w tym osiągać cele zrównoważonego rozwoju poprzez kierowanie się zasadami Agendy 2030 i porozumienia paryskiego, a także wzmocnić EPB. Celem Programu jest zatem maksymalne zwiększenie unijnej wartości dodanej przez skoncentrowanie się na celach i działalności, których skuteczną realizacją przez państwa członkowskie nie jest możliwa samodzielnie, lecz poprzez współpracę.

2. Program ma następujące cele szczegółowe:
- a) rozwijanie, promowanie i zwiększanie doskonałości naukowej, wspieranie tworzenia i rozpowszechniania wysokiej jakości nowej podstawowej i stosowanej wiedzy, umiejętności, technologii oraz rozwiązań, wspieranie szkoleń i mobilności naukowców, przyciąganie utalentowanych ludzi na wszystkich poziomach oraz przyczynianie się do pełnego wykorzystywania unijnej puli talentów w działaniach wspieranych w ramach Programu;
 - b) generowanie wiedzy, wzmocnienie oddziaływania badań naukowych i innowacji na kształtowanie, wspieranie i realizację polityki Unii oraz wspieranie dostępu do innowacyjnych rozwiązań i ich absorpcji przez przemysł europejski, w szczególności MŚP, i społeczeństwo w celu sprostania globalnym wyzwaniom, takim jak zmiana klimatu i realizacja celów zrównoważonego rozwoju;
 - c) propagowanie wszelkich form innowacji, ułatwianie rozwoju technologicznego, demonstracji i transferu wiedzy i technologii oraz wzmocnienie wdrażania i wykorzystywania innowacyjnych rozwiązań;
 - d) zoptymalizowanie realizacji Programu pod kątem wzmocnienia EPB i zwiększenia jej oddziaływania i atrakcyjności, wspieranie opartego na doskonałości uczestnictwa w Programie ze strony wszystkich państw członkowskich, w tym państw osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji, oraz ułatwianie powiązań opartych na współpracy w dziedzinie badań naukowych i innowacji w Europie.

Artykuł 4

Struktura Programu

1. W odniesieniu do programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), i EIT Program składa się z następujących części, przyczyniających się do osiągnięcia celów ogólnych i szczegółowych określonych w art. 3:
- a) filar I „Doskonała nauka” obejmujący następujące komponenty:
 - (i) ERBN;
 - (ii) działania „Maria Skłodowska-Curie” (MSCA);
 - (iii) infrastruktury badawcze;
 - b) filar II „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa” obejmujący następujące komponenty, przy uwzględnieniu, że nauki społeczne i humanistyczne odgrywają ważną rolę we wszystkich klastrach:
 - (i) klastr „Zdrowie”;
 - (ii) klastr „Kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne”;
 - (iii) klastr „Bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa”;
 - (iv) klastr „Technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna”;
 - (v) klastr „Klimat, energia i mobilność”;
 - (vi) klastr „Żywność, biogospodarka, zasoby naturalne, rolnictwo i środowisko”;
 - (vii) niejądrowe działania bezpośrednie JRC;
 - c) filar III „Innowacyjna Europa” obejmujący następujące komponenty:
 - (i) EIC;
 - (ii) europejskie ekosystemy innowacji;
 - (iii) EIT;
 - d) część „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie EPB” obejmująca następujące komponenty:
 - (i) rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości;
 - (ii) zreformowanie i usprawnienie europejskiego systemu badań naukowych i innowacji.
2. Ogólne kierunki działalności Programu określono w załączniku I do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 5

Badania naukowe i rozwój w dziedzinie obronności

Działalność prowadzona w ramach programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. c), określona w rozporządzeniu (UE) 2021/697, jest ukierunkowana wyłącznie na badania naukowe i rozwój w dziedzinie obronności i obejmuje cele i ogólne kierunki działalności służące wspieraniu konkurencyjności, wydajności i zdolności innowacyjnych technologicznej i przemysłowej bazy europejskiego sektora obronności.

Artykuł 6

Planowanie strategiczne oraz realizacja i formy finansowania unijnego

1. Program jest realizowany za pomocą zarządzania bezpośredniego lub za pomocą zarządzania pośredniego przez organy finansujące.
2. Finansowanie w ramach Programu można zapewniać za pomocą działań pośrednich w dowolnej formie przewidzianej w rozporządzeniu finansowym, przy czym dotacje stanowią główną formę wsparcia w ramach Programu. Finansowanie w ramach Programu można również zapewniać w formie nagród, zamówień i instrumentów finansowych w ramach działań łączonych i wsparcia kapitałowego instrumentu „Akcelerator”.
3. Zasady uczestnictwa i upowszechniania określone w niniejszym rozporządzeniu stosuje się do działań pośrednich.
4. Główne rodzaje działań stosowanych w Programie zdefiniowano w art. 2. Formy finansowania, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, stosuje się w sposób elastyczny w ramach wszystkich celów Programu, przy czym ich zastosowanie ustala się na podstawie potrzeb i charakteru danego celu.
5. W ramach Programu wspiera się również działania bezpośrednie. W przypadku gdy te działania bezpośrednie stanowią wkład w realizację inicjatyw ustanowionych na podstawie art. 185 lub 187 TFUE, wkładu tego nie traktuje się jako części wkładu finansowego przyznanego tym inicjatywom.
6. Realizacja programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), oraz WWiI utworzone przez EIT wspierane są przez przejrzyste planowanie strategiczne działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, jak określono w programie szczegółowym, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), w szczególności w odniesieniu do filaru „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa”, i obejmują również istotną działalność w innych filarach oraz w części „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmocnienie EPB”.

Komisja zapewnia zaangażowanie na wczesnym etapie państw członkowskich oraz intensywne kontakty z Parlamentem Europejskim, uzupełniane przez konsultacje z zainteresowanymi stronami oraz z ogółem społeczeństwa.

Planowanie strategiczne zapewnia dostosowanie do innych istotnych programów unijnych oraz spójność z priorytetami i zobowiązaniami Unii, a także zwiększa komplementarność i synergie z krajowymi i regionalnymi programami i priorytetami finansowania, wzmocniając tym samym EPB. Obszary, w których możliwe są misje, oraz obszary, na których możliwe są zinstytucjonalizowane partnerstwa europejskie, określa załącznik VI.

7. W stosownych przypadkach, aby umożliwić szybszy dostęp do funduszy dla małych konsorcjów opartych na współpracy, można zaproponować procedurę szybkiej ścieżki do badań naukowych i innowacji (zwaną dalej „procedurą FTRI”) w ramach niektórych zaproszeń do składania wniosków dotyczących kwalifikacji działań w zakresie badań naukowych i innowacji lub działań w zakresie innowacji w ramach filaru „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa” oraz Instrumentu „Pionier” Europejskiej Rady ds. Innowacji.

Zaproszenie do składania wniosków w ramach procedury FTRI ma następujące łączne cechy:

- a) zaproszenia do składania wniosków na zasadzie bottom-up;
- b) krótszy czas oczekiwania na przyznanie dotacji, nieprzekraczający sześciu miesięcy;
- c) wsparcie udzielane jedynie małym konsorcjom opartym na współpracy, w których skład wchodzi maksymalnie sześć różnych i niezależnych kwalifikujących się podmiotów prawnych;

d) maksymalna pomoc finansowa dla konsorcjum nieprzekraczająca 2,5 mln EUR.

W programie prac określa się zaproszenia do składania wniosków, które korzystają z procedury FTTR.

8. Działalność w ramach Programu jest realizowana przede wszystkim w drodze otwartych, konkurencyjnych zaproszeń do składania wniosków, w tym w ramach misji i partnerstw europejskich.

Artykuł 7

Zasady Programu

1. Działalność w zakresie badań naukowych i innowacji prowadzoną w ramach programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), oraz w ramach EIT ukierunkowuje się wyłącznie na zastosowania cywilne. Nie zezwala się na przesunięcia budżetowe między kwotą przeznaczoną na program szczegółowy, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), i EIT a kwotą przeznaczoną na program szczegółowy, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. c), oraz unika się zbędnego dublowania wysiłków między tymi dwoma programami.

2. Program zapewnia podejście multidyscyplinarne i przewiduje, w stosownych przypadkach, włączenie nauk społecznych i humanistycznych do wszystkich kłastrów i działalności opracowywanych w ramach Programu, w tym specjalne zaproszenia do składania wniosków dotyczące tematów związanych z naukami społecznymi i humanistycznymi.

3. Części Programu oparte na współpracy zapewniają równowagę między niższymi i wyższymi poziomami gotowości technologicznej, obejmując tym samym cały łańcuch wartości.

4. Program zapewnia skuteczne promowanie i uwzględnianie współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi oraz inicjatyw opartych na wzajemnych korzyściach, interesach Unii, zobowiązaniach międzynarodowych i, w stosownych przypadkach, zasadzie wzajemności.

5. Program pomaga państwom objętym inicjatywą rozszerzania uczestnictwa w zwiększeniu ich udziału w Programie oraz propaguje szeroki zasięg geograficzny projektów opartych na współpracy, w tym przez rozpowszechnianie doskonałości naukowej, tworzenie nowych powiązań opartych na współpracy, pobudzanie obiegu talentów, a także przez wdrażanie art. 24 ust. 2 i art. 50 ust. 5. Wysiłki te znajdują odzwierciedlenie w proporcjonalnych środkach podejmowanych przez państwa członkowskie, w tym w zakresie ustalania atrakcyjnego wynagrodzenia dla naukowców, przy wsparciu funduszy unijnych, krajowych i regionalnych. Bez podważania kryteriów doskonałości szczególną uwagę zwraca się na równowagę geograficzną, z uwzględnieniem sytuacji w danym obszarze badań naukowych i innowacji, w panelach oceniających oraz w gremiach, takich jak rady i grupy eksperckie.

6. Program zapewnia skuteczne propagowanie równych szans dla wszystkich oraz uwzględnianie aspektu płci, w tym włączanie aspektu płci do treści z zakresu badań naukowych i innowacji. Program dąży do eliminowania przyczyn braku równowagi płci. Szczególną uwagę zwraca się na zapewnienie, w miarę możliwości, równowagi płci w panelach oceniających oraz w innych odpowiednich gremiach doradczych, takich jak rady i grupy eksperckie.

7. Program jest realizowany w synergii z innymi programami unijnymi, przy czym dąży się do maksymalnego uproszczenia administracyjnego. Niewyczerpujący wykaz efektów synergii z innymi programami unijnymi zawarto w załączniku IV.

8. Program przyczynia się do zwiększenia publicznych i prywatnych inwestycji w badania naukowe i innowacje w państwach członkowskich, pomagając tym samym w osiągnięciu ogólnego poziomu inwestycji w badania naukowe i rozwój wynoszącego co najmniej 3 % PKB Unii.

9. Realizując Program, Komisja nieustannie dąży do upraszczania administracyjnego i ograniczania obciążeń dla wnioskodawców i beneficjentów.

10. W ramach ogólnego celu Unii, jakim jest uwzględnianie działań w dziedzinie klimatu w unijnej polityce sektorowej i funduszach Unii, działania w ramach niniejszego Programu wniosą w stosownych przypadkach wkład na cele w dziedzinie klimatu w wysokości co najmniej 35 % wydatków. Uwzględnianie kwestii klimatu włącza się odpowiednio do treści z zakresu badań naukowych i innowacji.

11. Program wspiera współtworzenie i współprojektowanie przez angażowanie obywateli i społeczeństwa obywatelskiego.

12. Program zapewnia przejrzystość i rozliczalność finansowania publicznego w projektach dotyczących badań naukowych i innowacji, chroniąc tym samym interesy publiczne.

13. Komisja lub odpowiedni organ finansujący zapewniają, aby w momencie opublikowania zaproszenia do składania wniosków wszystkim potencjalnym uczestnikom udostępniono wystarczające wytyczne i informacje, w szczególności mający zastosowanie wzór umowy o udzielenie dotacji.

Artykuł 8

Misje

1. Misje programuje się w ramach filaru „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa”, ale w ich realizacji można również korzystać z działań prowadzonych w ramach innych części Programu, a także z działań uzupełniających prowadzonych w ramach innych programów unijnych. Misje umożliwiają konkurencyjne rozwiązania, których skutkiem jest ogólnoeuropejska wartość dodana i oddziaływanie.

2. Misje określa się i realizuje zgodnie z niniejszym rozporządzeniem i programem szczegółowym, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), zapewniając aktywne zaangażowanie państw członkowskich na wczesnym etapie oraz intensywne kontakty z Parlamentem Europejskim. Misje, ich cele, budżet, założenia, zakres, wskaźniki i cele pośrednie określa się, stosownie do przypadku, w strategicznych planach w zakresie badań naukowych i innowacji lub w programach prac. Oceny wniosków w ramach misji dokonuje się zgodnie z art. 29.

3. W pierwszych trzech latach realizacji Programu maksymalnie 10 % rocznego budżetu filaru II programuje się w ramach specjalnych zaproszeń do składania wniosków dotyczących realizacji misji. W pozostałych latach realizacji Programu odsetek ten może zostać zwiększony, z zastrzeżeniem pozytywnej oceny kwalifikacji misji oraz procesu zarządzania. Komisja podaje do wiadomości łączną część budżetu każdego programu prac przeznaczoną na misje.

4. Misje muszą:

- a) przyjmując za podstawę podczas ich projektowania i realizacji cele zrównoważonego rozwoju, zawierać wyraźne treści z zakresu badań naukowych i innowacji, stanowić unijną wartość dodaną oraz przyczyniać się do realizacji priorytetów i zobowiązań Unii i celów Programu, o których mowa w art. 3;
- b) obejmować obszary o wspólnym znaczeniu dla Europy, sprzyjać włączeniu społecznemu, zachęcać do szerokiego zaangażowania i aktywnego uczestnictwa różnych rodzajów zainteresowanych stron z sektora publicznego i prywatnego, w tym obywateli i użytkowników końcowych, oraz dostarczać rezultaty badań naukowych i innowacji, które mogłyby przynieść korzyści wszystkim państwom członkowskim;
- c) być śmiałe i inspirujące, a co za tym idzie, mieć szerokie znaczenie i oddziaływanie naukowe, technologiczne, społeczne, gospodarcze, środowiskowe lub polityczne;
- d) wskazywać jasny kierunek i jasne cele, być ukierunkowane, mierzalne, określone w czasie i mieć wyraźnie określoną pulę środków budżetowych;
- e) być kwalifikowane w przejrzysty sposób i być ukierunkowane na ambitne, oparte na doskonałości i nastawione na oddziaływanie, ale realistyczne cele i działalność w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji;
- f) mieć niezbędny zakres, skalę i uruchomione zasoby oraz przyciągać dodatkowe fundusze publiczne i prywatne wymagane do osiągnięcia wyników tych misji;
- g) stymulować działalność przekrojową (łącznie z naukami społecznymi i humanistycznymi) i obejmować działalność z szerokiego zakresu poziomów gotowości technologicznej, w tym niższych poziomów gotowości technologicznej;
- h) być otwarte na różnorodne oddolne podejścia i rozwiązania, które uwzględniają ludzkie i społeczne potrzeby i korzyści oraz uznają znaczenie różnych wkładów w pomyślną realizację tych misji;
- i) wykorzystywać w przejrzysty sposób synergie z innymi programami unijnymi, a także z krajowymi i, w stosownych przypadkach, regionalnymi ekosystemami innowacji.

5. Komisja monitoruje i ocenia każdą misję zgodnie z art. 50 i 52 oraz załącznikiem V, w tym postępy w realizacji krótko-, średnio- i długoterminowych celów, obejmujące realizację, monitorowanie i stopniowe wycofywanie misji. Ocena pierwszych misji ustanowionych w ramach Programu odbędzie się nie później niż w 2023 r. i przed podjęciem decyzji o utworzeniu nowych misji lub kontynuacji, zakończeniu lub przekierowaniu bieżących misji. Wyniki tej oceny misji zostaną podane do wiadomości publicznej oraz będą zawierały między innymi analizę procesu kwalifikacji misji oraz zarządzanie nimi, budżet, obszar ich zainteresowania i dotychczasowe postępy.

Artykuł 9

Europejska Rada ds. Innowacji

1. Komisja ustanawia EIC jako centralnie zarządzany punkt kompleksowej obsługi w celu realizacji działań w ramach filaru III „Innowacyjna Europa”, związanych z EIC. EIC koncentruje się głównie na przełomowych i radykalnych innowacjach, ukierunkowanych w szczególności na innowacje tworzące nowe rynki, a jednocześnie wspiera także wszystkie rodzaje innowacji, w tym innowacje stopniowe.

EIC działa zgodnie z następującymi zasadami:

- a) jednoznaczna unijna wartość dodana;
- b) autonomia;
- c) zdolność do podejmowania ryzyka;
- d) wydajność;
- e) skuteczność;
- f) przejrzystość;
- g) rozliczalność.

2. EIC jest otwarte dla wszystkich rodzajów innowatorów, w tym dla osób fizycznych, szkół wyższych, organizacji badawczych i przedsiębiorstw (MŚP, w tym typu start-up, oraz, w wyjątkowych przypadkach, małych spółek o średniej kapitalizacji), a także dla indywidualnych beneficjentów oraz multidyscyplinarnych konsorcjów. Co najmniej 70 % budżetu EIC przeznaczona jest dla MŚP, w tym typu start-up.

3. Zarząd EIC oraz elementy zarządzania EIC określono w decyzji (UE) 2021/764.

Artykuł 10

Partnerstwa europejskie

1. Części Programu mogą być realizowane poprzez partnerstwa europejskie. Udział Unii w partnerstwach europejskich przyjmuje dowolną z następujących form:

- a) uczestnictwo w partnerstwach europejskich utworzonych na podstawie protokołów ustaleń lub ustaleń umownych między Komisją a partnerami, o których mowa w art. 2 pkt 3, określających cele partnerstwa europejskiego, odnośne zobowiązania Unii i pozostałych partnerów dotyczące ich wkładów finansowych lub rzeczowych, kluczowe wskaźniki efektywności i oddziaływania, rezultaty, jakie mają zostać uzyskane, oraz ustalenia dotyczące sprawozdawczości. Obejmują one określenie uzupełniającej działalności w zakresie badań naukowych i innowacji realizowanej przez partnerów oraz przez Program (współprogramowane partnerstwa europejskie);
- b) uczestnictwo w programie dotyczącym działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, określającym cele, kluczowe wskaźniki efektywności i oddziaływania oraz rezultaty, jakie mają zostać uzyskane, a także wnoszenie finansowego wkładu do takiego programu, w oparciu o zobowiązanie partnerów dotyczące ich wkładów finansowych lub rzeczowych oraz integrację ich odpowiedniej działalności z wykorzystaniem działania współfinansowania w ramach Programu (współfinansowane partnerstwa europejskie);
- c) uczestnictwo w programach w zakresie badań naukowych i innowacji podjętych przez kilka państw członkowskich zgodnie z art. 185 TFUE lub przez podmioty ustanowione na podstawie art. 187 TFUE, takie jak wspólne przedsiębiorstwa, lub przez WWiI utworzone przez EIT zgodnie z rozporządzeniem w sprawie EIT, a także wnoszenie wkładu finansowego do takich programów (zinstytucjonalizowane partnerstwa europejskie).

Zinstytucjonalizowane partnerstwa europejskie realizuje się jedynie w przypadku, gdy inne części Programu, w tym inne formy partnerstw europejskich, nie doprowadziłyby do osiągnięcia celów lub nie umożliwiłyby uzyskania niezbędnego oczekiwanego oddziaływania, oraz jeżeli jest to uzasadnione ze względu na perspektywę długoterminową i wysoki stopień integracji. Partnerstwa europejskie utworzone zgodnie z art. 185 lub 187 TFUE stosują centralne zarządzanie wszystkimi wkładami finansowymi, z wyjątkiem należycie uzasadnionych przypadków. W przypadku centralnego zarządzania wszystkimi wkładami finansowymi wkłady na poziomie projektu jednego państwa uczestniczącego są wnoszone na podstawie wniosków o finansowanie składanych przez podmioty prawne mające siedzibę w tym państwie uczestniczącym, chyba że wszystkie państwa uczestniczące uzgodnią inaczej.

Zasady dotyczące zinstytucjonalizowanych partnerstw europejskich określają między innymi cele, kluczowe wskaźniki efektywności i oddziaływania oraz rezultaty, jakie mają zostać uzyskane, a także odnośne zobowiązania dotyczące wkładów finansowych lub rzeczowych partnerów.

2. Partnerstwa europejskie:
 - a) ustanawia się w celu podjęcia europejskich lub światowych wyzwań wyłącznie w przypadkach, w których cele Programu zostałyby osiągnięte w sposób bardziej skuteczny poprzez partnerstwo europejskie niż przez samą Unię i w porównaniu z innymi postaciami wsparcia w ramach Programu; odpowiednią część budżetu Programu przydziela się na te działania w ramach Programu, które są realizowane poprzez partnerstwa europejskie; większość budżetu w filarze II przydziela się na działania poza partnerstwami europejskimi;
 - b) realizuje się, stosując zasady, takie jak: unijna wartość dodana, przejrzystość i otwartość oraz oddziaływanie w Europie i na rzecz Europy, silny efekt dźwigni o odpowiedniej skali, długoterminowe zaangażowanie wszystkich uczestniczących stron, elastyczność w realizacji, spójność, koordynacja i komplementarność z unijnymi, lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i, w stosownych przypadkach, międzynarodowymi inicjatywami lub innymi partnerstwami europejskimi i misjami;
 - c) mają wyraźne podejście oparte na cyklu życia, zawiera się je na czas określony i przewiduje warunki stopniowego wycofywania finansowania ze środków Programu.
3. Partnerstwa europejskie na podstawie ust. 1 lit. a) i b) niniejszego artykułu określa się w strategicznych planach w zakresie badań naukowych i innowacji przed ich realizacją w ramach programów prac.
4. Przepisy i kryteria dotyczące kwalifikacji, realizacji, monitorowania, oceny i stopniowego wycofywania partnerstw europejskich określono w załączniku III.

Artykuł 11

Przegląd obszarów misji i partnerstw

Do dnia 31 grudnia 2023 r. Komisja dokona przeglądu załącznika VI do niniejszego rozporządzenia w ramach ogólnego monitorowania Programu, z uwzględnieniem misji i zinstytucjonalizowanych partnerstw europejskich ustanowionych na podstawie art. 185 lub 187 TFUE, oraz przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie zawierające główne ustalenia.

Artykuł 12

Budżet

1. Pula środków finansowych na realizację Programu w okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. wynosi 86 123 000 000 EUR w cenach bieżących na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), i na EIT oraz 7 953 000 000 EUR w cenach bieżących na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. c).
2. Orientacyjny podział kwoty, o której mowa w ust. 1, na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), oraz na EIT jest następujący:
 - a) 23 546 000 000 EUR na filar I „Doskonała nauka” na lata 2021–2027, z czego:
 - (i) 15 027 000 000 EUR na ERBN;
 - (ii) 6 333 000 000 EUR na MSCA;
 - (iii) 2 186 000 000 EUR na infrastruktury badawcze;
 - b) 47 428 000 000 EUR na filar II „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa” na lata 2021–2027, z czego:
 - (i) 6 893 000 000 EUR na klaster „Zdrowie”;
 - (ii) 1 386 000 000 EUR na klaster „Kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne”;
 - (iii) 1 303 000 000 EUR na klaster „Bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa”;

- (iv) 13 462 000 000 EUR na klaster „Technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna”;
 - (v) 13 462 000 000 EUR na klaster „Klimat, energia i mobilność”;
 - (vi) 8 952 000 000 EUR na klaster „Żywność, biogospodarka, zasoby naturalne, rolnictwo i środowisko”;
 - (vii) 1 970 000 000 EUR na niejądrowe działania bezpośrednie JRC;
- c) 11 937 000 000 EUR na filar III „Innowacyjna Europa” na lata 2021–2027, z czego:
- (i) 8 752 000 000 EUR na EIC;
 - (ii) 459 000 000 EUR na europejskie ekosystemy innowacji;
 - (iii) 2 726 000 000 EUR na EIT;
- d) 3 212 000 000 EUR na część „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie EPB” na lata 2021–2027, z czego:
- (i) 2 842 000 000 EUR na „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości”;
 - (ii) 370 000 000 EUR na „zreformowanie i usprawnienie europejskiego systemu badań naukowych i innowacji”.

3. W wyniku dostosowań dotyczących poszczególnych programów, przewidzianych w art. 5 rozporządzenia (UE, Euratom) 2020/2093, kwotę, o której mowa w ust. 1, na program szczegółowy, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a) niniejszego rozporządzenia, oraz na EIT zwiększa się o dodatkowe środki w wysokości 3 000 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r., jak określono w załączniku II do rozporządzenia (UE, Euratom) 2020/2093.

4. Orientacyjny podział kwoty, o której mowa w ust. 3, jest następujący:

- a) 1 286 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na filar I „Doskonała nauka”, z czego:
- (i) 857 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na ERBN;
 - (ii) 236 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na MSCA;
 - (iii) 193 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na infrastruktury badawcze;
- b) 1 286 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na filar II „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa”, z czego:
- (i) 686 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na klaster „Kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne”;
 - (ii) 257 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na klaster „Bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa”;
 - (iii) 171 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na klaster „Technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna”;
 - (iv) 171 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na klaster „Klimat, energia i mobilność”;
- c) 270 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na filar III „Innowacyjna Europa”, z czego:
- (i) 60 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na europejskie ekosystemy innowacji;
 - (ii) 210 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na EIT;
- d) 159 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na część „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie EPB”, z czego:
- (i) 99 000 000 w cenach stałych z 2018 r. EUR na „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości”;
 - (ii) 60 000 000 EUR w cenach stałych z 2018 r. na „zreformowanie i usprawnienie europejskiego systemu badań naukowych i innowacji”.

5. Aby móc zareagować na nieprzewidziane sytuacje lub rozwój wydarzeń i nowe potrzeby, Komisja może, w ramach rocznej procedury budżetowej, zmienić kwoty, o których mowa w ust. 2, o maksymalnie 10 %. Zmiana taka jest niedopuszczalna w odniesieniu do kwoty, o której mowa w ust. 2 lit. b) ppkt (vii) oraz całkowitej kwoty określonej w ust. 2 na część „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie EPB”.

6. Z kwoty, o której mowa w ust. 1 i 3 niniejszego artykułu, na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), i na EIT można również pokrywać wydatki na przygotowanie, monitorowanie, kontrolę, audyt, ocenę i inne rodzaje działalności oraz wydatki niezbędne do zarządzania Programem i jego realizacji, w tym wszelkie wydatki administracyjne, a także wydatki na ocenę realizacji jego celów. Wydatki administracyjne związane z działaniami pośrednimi nie mogą przekraczać 5 % całkowitej kwoty działań pośrednich programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), i EIT. Ponadto z kwoty, o której mowa w ust. 1 i 3 niniejszego artykułu, na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), i na EIT można również pokrywać:

- a) w zakresie, w jakim są one związane z celami Programu – wydatki związane z badaniami, spotkaniami ekspertów, działaniami w zakresie informacji i komunikacji;
- b) wydatki związane z sieciami informatycznymi w zakresie przetwarzania i wymiany informacji, w tym z narzędziami informatycznymi dla przedsiębiorstw oraz z innego rodzaju pomocą techniczną i administracyjną niezbędną w związku z zarządzaniem Programem.

7. W razie potrzeby, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostaną zakończone do dnia 31 grudnia 2027 r., w budżecie Unii obejmującym okres po roku 2027 mogą zostać zapisane środki na pokrycie wydatków przewidzianych w ust. 6.

8. Zobowiązania budżetowe z tytułu działań trwających dłużej niż jeden rok budżetowy można rozłożyć na roczne raty na kilka lat.

9. Zgodnie z art. 193 ust. 2 akapit drugi lit. a) rozporządzenia finansowego w należycie uzasadnionych przypadkach określonych w decyzji w sprawie finansowania oraz na ograniczony czas działalność wspierana w ramach niniejszego rozporządzenia oraz związane z nią koszty mogą zostać uznane za kwalifikowalne od dnia 1 stycznia 2021 r., nawet jeżeli działalność ta została zrealizowana, a koszty – poniesione przed złożeniem wniosku o udzielenie dotacji.

Artykuł 13

Zasoby pochodzące z Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy

1. Z zastrzeżeniem art. 3 ust. 3, 4, 7 i 9 rozporządzenia (UE) 2020/2094, działania, o których mowa w art. 1 ust. 2 tego rozporządzenia, realizuje się w ramach Programu z wykorzystaniem kwot, o których mowa w art. 2 ust. 2 lit. a) ppkt (iv) tego rozporządzenia.

2. Kwoty, o których mowa w art. 2 ust. 2 lit. a) ppkt (iv) rozporządzenia (UE) 2020/2094, stanowią zewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel, jak określono w art. 3 ust. 1 tego rozporządzenia. Te dodatkowe kwoty przeznacza się wyłącznie na działania w zakresie badań naukowych i innowacji mające na celu przeciwdziałanie skutkom kryzysu związanego z COVID-19, w szczególności jego skutkom gospodarczym, społecznym i socjalnym. MŚP traktuje się priorytetowo, a szczególną uwagę zwraca się na ich włączenie do projektów realizowanych w ramach współpracy w filarze II.

3. Orientacyjny podział kwot, o których mowa w art. 2 ust. 2 lit. a) ppkt (iv) rozporządzenia (UE) 2020/2094, jest następujący:

- a) 25 % na klaster „Zdrowie”;
- b) 25 % na klaster „Technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna”;
- c) 25 % na klaster „Klimat, energia i mobilność”;
- d) 25 % na EIC.

Artykuł 14

Otwarta nauka

1. Program wspiera otwartą naukę jako podejście do procesu naukowego oparte na współpracy i rozpowszechnianiu wiedzy, w szczególności zgodnie z następującymi elementami, które zapewnia się zgodnie z art. 39 ust. 3 niniejszego rozporządzenia:

- a) otwarty dostęp do publikacji naukowych będących rezultatem badań naukowych finansowanych ze środków Programu;

- b) otwarty dostęp do danych badawczych, w tym danych stanowiących podstawę publikacji naukowych, zgodny z zasadą „otwarty w największym możliwym zakresie, zamknięty tylko w koniecznym”.
2. Zasadę wzajemności w otwartej nauce propaguje się i wspiera we wszystkich układach o stowarzyszeniu i umowach o współpracy z państwami trzecimi, w tym w umowach podpisywanych przez organy finansujące, którym powierzono zarządzanie pośrednie Programem.
3. Zapewnia się odpowiedzialne zarządzanie danymi badawczymi zgodnie z zasadami „znajdowalności”, „dostępności”, „interoperacyjności” i „możliwości ponownego wykorzystania” (zwanymi dalej „zasadami FAIR”). Zwraca się również uwagę na długoterminowe przechowywanie danych.
4. Propaguje się i wspiera inne praktyki na rzecz otwartej nauki, w tym na rzecz MŚP.

Artykuł 15

Finansowanie alternatywne, łączone i skumulowane oraz przesunięcia zasobów

1. Program jest realizowany w synergii z innymi programami unijnymi, zgodnie z zasadą określoną w art. 7 ust. 7.
2. „Pieczęć doskonałości” przyznaje się w odniesieniu do zaproszeń do składania wniosków określonych w programie prac. Zgodnie z odpowiednimi przepisami rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów na lata 2021–2027 oraz odpowiednimi przepisami rozporządzenia w sprawie planów strategicznych WPR w ramach EFRR, EFS+ lub EFRROW można wspierać:
- a) współfinansowane działania zakwalifikowane w ramach Programu; oraz
- b) działania, którym przyznano certyfikat „pieczęci doskonałości”, pod warunkiem że spełniają wszystkie następujące warunki:
- (i) zostały ocenione w ramach zaproszenia do składania wniosków w ramach Programu;
- (ii) spełniają minimalne wymagania jakościowe określone w tym zaproszeniu do składania wniosków; oraz
- (iii) nie uzyskały finansowania w ramach tego zaproszenia do składania wniosków wyłącznie z uwagi na ograniczenia budżetowe.
3. Wkłady finansowe w ramach programów współfinansowanych przez EFRR, EFS+, EFMRA i EFRROW mogą zostać uznane za wkład uczestniczącego państwa członkowskiego w partnerstwa europejskie na podstawie art. 10 ust. 1 lit. b) i c) niniejszego rozporządzenia, o ile zapewniona jest zgodność z odpowiednimi przepisami rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów na lata 2021–2027 oraz rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy.
4. Działanie, które otrzymało wkład w ramach programu unijnego, może również otrzymać wkład w ramach Programu, pod warunkiem że wkłady te nie pokrywają tych samych kosztów. Zasady odnośnego programu Unii mają zastosowanie do odpowiedniego wkładu w działanie. Finansowanie skumulowane nie może przekraczać łącznych kosztów kwalifikowalnych działania. Wsparcie w ramach poszczególnych programów Unii może być obliczane proporcjonalnie, zgodnie z dokumentami określającymi warunki wsparcia.
5. Zasoby przydzielone państwom członkowskim w ramach zarządzania dzielonego mogą, na wniosek zainteresowanego państwa członkowskiego, zostać przesunięte do Programu z zastrzeżeniem warunków określonych w odpowiednich przepisach rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów na lata 2021–2027. Komisja wykonuje te zasoby bezpośrednio zgodnie z art. 62 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia finansowego lub pośrednio zgodnie z lit. c) tego akapitu. Zasoby te wykorzystuje się na rzecz danego państwa członkowskiego.
6. Jeżeli w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego Komisja nie podjęła zobowiązania prawnego w odniesieniu do zasobów przesuniętych zgodnie z ust. 5, odpowiednie niewykorzystane zasoby mogą zostać przesunięte z powrotem do jednego lub większej liczby odpowiednich programów źródłowych na wniosek państwa członkowskiego, zgodnie z warunkami określonymi w odpowiednich przepisach rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów na lata 2021–2027.

Artykuł 16

Państwa trzecie stowarzyszone z Programem

1. W Programie mogą uczestniczyć do celów stowarzyszenia następujące państwa trzecie (państwa stowarzyszone):
 - a) członkowie Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu, którzy są członkami EOG, zgodnie z warunkami ustanowionymi w Porozumieniu o Europejskim Obszarze Gospodarczym;
 - b) państwa przystępujące, państwa kandydujące i potencjalni kandydaci, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami uczestnictwa tych państw w programach Unii, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Unią a tymi państwami;
 - c) państwa objęte europejską polityką sąsiedztwa, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami uczestnictwa tych państw w programach Unii, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Unią a tymi państwami;
 - d) państwa trzecie i terytoria spełniające wszystkie poniższe kryteria:
 - (i) dobry potencjał naukowy, techniczny i innowacyjny;
 - (ii) zobowiązanie do otwartej gospodarki rynkowej opartej na zasadach, w tym sprawiedliwe i równe traktowanie praw własności intelektualnej, poszanowanie praw człowieka, poparte instytucjami demokratycznymi;
 - (iii) aktywne propagowanie polityki na rzecz poprawy dobrobytu gospodarczego i społecznego obywateli.
2. Stowarzyszenie z Programem każdego z państw trzecich, o których mowa w ust. 1 lit. d), odbywa się zgodnie z warunkami określonymi w umowie obejmującej uczestnictwo danego państwa trzeciego w programie Unii, pod warunkiem że umowa ta:
 - a) zapewnia sprawiedliwą równowagę w odniesieniu do wkładów i korzyści państwa trzeciego uczestniczącego w programach Unii;
 - b) określa warunki uczestnictwa w programach Unii, w tym sposób obliczania wkładów finansowych do poszczególnych programów, i związane z tymi programami koszty administracyjne;
 - c) nie przyznaje państwu trzeciemu jakichkolwiek uprawnień decyzyjnych w odniesieniu do programu Unii;
 - d) gwarantuje prawa Unii do zapewnienia należytego zarządzania finansami i ochrony jej interesów finansowych.

Wkłady, o których mowa w akapicie pierwszym lit. b) niniejszego ustępu, stanowią dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego.

3. W zakresie stowarzyszenia każdego państwa trzeciego z Programem uwzględnia się analizę korzyści dla Unii oraz cel, jakim jest pobudzenie wzrostu gospodarczego w Unii poprzez innowacje. W związku z tym części Programu mogą zostać wyłączone z umowy o stowarzyszeniu zawieranej z określonym państwem, z wyjątkiem państw będących członkami EOG, państw przystępujących, państw kandydujących i potencjalnych kandydatów.
4. W umowie o stowarzyszeniu przewiduje się, w największym możliwym zakresie, wynikające z zasady wzajemności uczestnictwo podmiotów prawnych z siedzibą w Unii w równoważnych programach państw stowarzyszonych zgodnie z ustanowionymi w tych programach warunkami.
5. Warunki dotyczące ustalania poziomu wkładu finansowego muszą zapewniać regularną automatyczną korektę wszelkiej znaczącej nierównowagi w stosunku do kwoty, jaką podmioty z siedzibą w państwie stowarzyszonym otrzymują z tytułu uczestnictwa w Programie, z uwzględnieniem kosztów zarządzania programem oraz jego realizacji i funkcjonowania. Przy przydzielaniu wkładów finansowych uwzględnia się poziom uczestnictwa podmiotów prawnych z państw stowarzyszonych w poszczególnych częściach Programu.

TYTUŁ II

ZASADY UCZESTNICTWA I UPOWSZECHNIANIA

ROZDZIAŁ I

Przepisy ogólne

Artykuł 17

Organy finansujące i działania bezpośrednie JRC

1. Zasad określonych w niniejszym tytule nie stosuje się do działań bezpośrednich prowadzonych przez JRC.
2. W należyście uzasadnionych przypadkach organy finansujące mogą odstąpić od zasad określonych w niniejszym tytule, z wyjątkiem art. 18, 19 i 20, jeżeli:
 - a) odstąpienie takie zostało przewidziane w akcie podstawowym ustanawiającym dany organ finansujący lub powierzającym temu organowi zadania związane z wykonaniem budżetu; lub
 - b) w przypadku organów finansujących, o których mowa w art. 62 ust. 1 akapit pierwszy lit. c) ppkt (ii), (iii) lub (v) rozporządzenia finansowego – zostało to przewidziane w umowie o przyznanie wkładu i jest wymagane ze względu na szczególne potrzeby operacyjne tych organów lub na charakter działania.

Artykuł 18

Działania kwalifikowalne i zasady etyczne

1. Z zastrzeżeniem ust. 2 niniejszego artykułu, do otrzymania finansowania kwalifikują się wyłącznie działania służące realizacji celów, o których mowa w art. 3.

Nie finansuje się badań prowadzonych w następujących dziedzinach:

- a) działalność zmierzająca do klonowania ludzi w celach reprodukcyjnych;
- b) działalność, której celem są zmiany dziedzictwa genetycznego człowieka, która mogłyby spowodować dziedziczenie takich zmian ⁽²⁸⁾;
- c) działalność, której celem jest tworzenie ludzkich embrionów wyłącznie na potrzeby badań naukowych lub w celu pozyskiwania komórek macierzystych, w tym także za pomocą przeniesienia jądra komórki somatycznej.

2. Badania nad ludzkimi komórkami macierzystymi, zarówno dorosłymi, jak i zarodkowymi, mogą być finansowane w zależności od treści wniosku naukowego oraz od ram prawnych zainteresowanych państw członkowskich. Nie przyznaje się finansowania, ani w Unii, ani poza nią, na działalność badawczą, która jest zabroniona we wszystkich państwach członkowskich. Nie przyznaje się finansowania w państwie członkowskim na działalność badawczą, która jest zabroniona w tym w państwie członkowskim.

Artykuł 19

Etyka

1. Działania prowadzone w ramach Programu realizuje się zgodnie z zasadami etycznymi i stosownymi przepisami prawa Unii, prawa krajowego i prawa międzynarodowego, w tym zgodnie z Kartą oraz Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz jej protokołami uzupełniającymi.

Szczególną uwagę zwraca się na zasadę proporcjonalności, prawo do prywatności, prawo do ochrony danych osobowych, prawo osoby do nienaruszalności cielesnej i psychicznej, prawo do niedyskryminacji oraz konieczność zapewnienia ochrony środowiska i wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzi.

⁽²⁸⁾ Można finansować badania naukowe związane z leczeniem nowotworu gruczołów płciowych.

2. Podmioty prawne uczestniczące w działaniu przedkładają:
 - a) samoocenę etyczną określającą i wyszczególniającą wszystkie przewidywalne kwestie etyczne związane z celem, realizacją i prawdopodobnym oddziaływaniem działalności, która ma być finansowana, w tym potwierdzenie zgodności z ust. 1 oraz opis sposobu, w jaki zgodność ta zostanie zapewniona;
 - b) potwierdzenie, że dana działalność będzie zgodna z Europejskim kodeksem postępowania w zakresie rzetelności badawczej opublikowanym przez Zrzeszenie Europejskich Akademii Nauk i że nie będzie prowadzona żadna działalność wyłączona z finansowania;
 - c) w przypadku działalności prowadzonej poza Unią – potwierdzenie, że taka sama działalność byłaby dozwolona w państwie członkowskim; oraz
 - d) w przypadku działalności z wykorzystaniem ludzkich zarodkowych komórek macierzystych, stosownie do przypadku, informacje o środkach w zakresie licencji i kontroli, jakie muszą zostać zastosowane przez właściwe organy zainteresowanych państw członkowskich, jak również informacje o zatwierdzeniach zgodności z zasadami etyki, które uzyskuje się przed rozpoczęciem danej działalności.
3. Wnioski poddaje się systematycznie kontroli przesiewowej w celu określenia tych działań, które rodzą wątpliwości dotyczące złożonych lub poważnych kwestii etycznych, i przedkłada się je do oceny dotyczącej kwestii etycznych. Oceny dotyczącej kwestii etycznych dokonuje Komisja, chyba że zadanie to zostało przekazane organowi finansującemu. Wszystkie działania obejmujące wykorzystanie ludzkich zarodkowych komórek macierzystych lub ludzkich embryonów podlegają ocenie dotyczącej kwestii etycznych. Kontrole przesiewowe i oceny dotyczące kwestii etycznych przeprowadzane są przy wsparciu ekspertów w dziedzinie etyki. Komisja i organy finansujące zapewniają przejrzystość procedur w zakresie etyki, z zastrzeżeniem poufności treści tych procedur.
4. Podmioty prawne uczestniczące w działaniu uzyskują przed rozpoczęciem danej działalności wszelkie zatwierdzenia lub inne obowiązkowe dokumenty od odpowiednich krajowych, lokalnych komisji etycznych lub innych podmiotów, takich jak organy ochrony danych. Dokumenty te przechowuje się w dokumentacji i przedstawia Komisji lub odpowiedniemu organowi finansującemu na żądanie.
5. W stosownych przypadkach Komisja lub odpowiedni organ finansujący przeprowadza kontrole przestrzegania kwestii etycznych. W przypadku poważnych lub złożonych kwestii etycznych kontrole przestrzegania kwestii etycznych przeprowadza Komisja, chyba że Komisja przekaze to zadanie organowi finansującemu.

Kontrole przestrzegania kwestii etycznych przeprowadzane są przy wsparciu ekspertów w dziedzinie etyki.

6. Działania, które nie spełniają wymogów etycznych, o których mowa w ust. 1–4, i z tego powodu nie są akceptowalne ze względów etycznych, są odrzucane lub kończone po stwierdzeniu, że są one nieakceptowalne ze względów etycznych.

Artykuł 20

Bezpieczeństwo

1. Działania prowadzone w ramach Programu muszą być zgodne z obowiązującymi przepisami bezpieczeństwa, w szczególności z przepisami w zakresie ochrony informacji niejawnych przed nieuprawnionym ujawnieniem, w tym z odpowiednimi przepisami unijnymi i krajowymi. W przypadku badań naukowych prowadzonych poza Unią wykorzystujących informacje niejawne lub generujących takie informacje konieczne jest również, oprócz spełnienia powyższych wymogów, aby między Unią a państwem trzecim, w którym prowadzone mają być badania naukowe, została zawarta umowa o bezpieczeństwie.
2. W stosownych przypadkach we wnioskach zawiera się samoocenę bezpieczeństwa, w której określa się problemy związane z bezpieczeństwem oraz podaje sposób rozwiązania tych problemów w celu zapewnienia zgodności z odpowiednimi przepisami unijnymi i krajowymi.
3. W stosownych przypadkach Komisja lub odpowiedni organ finansujący przeprowadza procedurę weryfikacji pod kątem bezpieczeństwa w odniesieniu do wniosków, w których występują problemy związane z bezpieczeństwem.
4. W stosownych przypadkach działania prowadzone w ramach Programu muszą być zgodne z decyzją (UE, Euratom) 2015/444 i jej przepisami wykonawczymi.

5. Podmioty prawne uczestniczące w działaniu zapewniają ochronę przed nieuprawnionym ujawnieniem informacji niejawnych wykorzystywanych w tym działaniu lub uzyskanych w jego ramach. Przed rozpoczęciem danej działalności przedstawiają one dowód uzyskania od właściwego krajowego organu bezpieczeństwa poświadczenia bezpieczeństwa osobowego lub świadectwa bezpieczeństwa przemysłowego.
6. Jeżeli niezależni eksperci zewnętrzni mają do czynienia z informacjami niejawnymi, przed ich powołaniem wymaga się od nich uzyskania odpowiedniego poświadczenia bezpieczeństwa.
7. W stosownych przypadkach Komisja lub odpowiedni organ finansujący może przeprowadzać kontrole pod kątem bezpieczeństwa.
8. Działania, które nie są zgodne z przepisami bezpieczeństwa zgodnie z niniejszym artykułem, mogą zostać odrzucone lub zakończone w dowolnym momencie.

ROZDZIAŁ II

Dotacje

Artykuł 21

Dotacje

Dotacji w ramach Programu udziela się i zarządza się nimi zgodnie z tytułem VIII rozporządzenia finansowego, chyba że w niniejszym rozdziale określono inaczej.

Artykuł 22

Podmioty prawne kwalifikujące się do uczestnictwa

1. Podmioty prawne, bez względu na miejsce ich siedziby, w tym podmioty prawne z niestowarzyszonych państw trzecich, lub organizacje międzynarodowe, mogą uczestniczyć w działaniu w ramach Programu, o ile spełnione zostały warunki określone w niniejszym rozporządzeniu, łącznie z warunkami określonymi w programie prac lub w zaproszeniu do składania wniosków.
2. Z wyjątkiem należycie uzasadnionych przypadków, gdy program prac stanowi inaczej, podmioty prawne tworzące konsorcjum kwalifikują się do uczestnictwa w działaniach w ramach Programu, pod warunkiem że w skład konsorcjum wchodzi:
 - a) co najmniej jeden niezależny podmiot prawny mający siedzibę w państwie członkowskim; oraz
 - b) co najmniej dwa inne niezależne podmioty prawne, każdy z siedzibą w innym państwie członkowskim albo państwie stowarzyszonym.
3. Działania w zakresie badań pionierskich ERBN, działania EIC, działania w zakresie szkoleń i mobilności lub działania współfinansowania w ramach programu mogą być realizowane przez jeden podmiot prawny lub większą liczbę takich podmiotów, pod warunkiem że jeden z tych podmiotów prawnych ma siedzibę w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym na podstawie umowy zawartej zgodnie z art. 16.
4. Działania koordynacyjne i wspierające mogą być realizowane przez jeden podmiot prawny lub większą liczbę takich podmiotów, które mogą mieć siedzibę w państwie członkowskim, państwie stowarzyszonym lub, w wyjątkowych przypadkach, w innym państwie trzecim.
5. W przypadku działań związanych z unijnymi aktywami strategicznymi, strategicznymi interesami Unii, jej autonomią strategiczną lub bezpieczeństwem strategicznym program prac może przewidywać, że uczestnictwo może zostać ograniczone wyłącznie do podmiotów prawnych mających siedzibę w państwach członkowskich lub do podmiotów prawnych mających siedzibę, oprócz państw członkowskich, w określonych państwach stowarzyszonych lub innych państwach trzecich. Wszelkie ograniczenie uczestnictwa podmiotów prawnych mających siedzibę w państwach stowarzyszonych, które są członkami EOG, musi być zgodne z warunkami określonymi w Porozumieniu o Europejskim Obszarze Gospodarczym. Z należycie uzasadnionych i wyjątkowych przyczyn, w celu zagwarantowania ochrony strategicznych interesów Unii i jej państw członkowskich, w programie prac można również wykluczyć z uczestnictwa w poszczególnych zaproszeniach do składania wniosków mające siedzibę w Unii lub w stowarzyszonych państwach członkowskich podmioty prawne, które są bezpośrednio lub pośrednio kontrolowane przez niestowarzyszone państwa trzecie lub przez podmioty prawne z niestowarzyszonych państw trzecich, lub uzależnić ich uczestnictwo od warunków określonych w programie prac.

6. W stosownych i należyte uzasadnionych przypadkach w programie prac można określić kryteria kwalifikowalności uzupełniające kryteria określone w ust. 2–5, aby uwzględnić szczególne wymogi polityki lub charakter i cele działania, w tym liczbę podmiotów prawnych, rodzaj podmiotu prawnego i miejsce siedziby.
7. W przypadku działań korzystających z kwot, o których mowa w art. 15 ust. 5, uczestnictwo ogranicza się do pojedynczego podmiotu prawnego mającego siedzibę na terenie jurysdykcji instytucji zarządzającej przekazującej wykonanie tych kwot, chyba że uzgodniono inaczej z tą instytucją zarządzającą.
8. W przypadkach wskazanych w programie prac w działaniach może uczestniczyć JRC.
9. JRC, międzynarodowe europejskie organizacje badawcze i podmioty prawne utworzone na podstawie prawa Unii uznaje się za mające siedzibę w państwie członkowskim innym niż państwa członkowskie, w których siedzibę mają pozostałe podmioty prawne uczestniczące w działaniu.
10. W przypadku działań w zakresie badań pionierskich ERBN oraz działań w zakresie szkoleń i mobilności i jeżeli zostało to przewidziane w programie prac, organizacje międzynarodowe mające siedzibę główną w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym uznaje się za mające siedzibę w tym państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym. W odniesieniu do innych części Programu uznaje się, że organizacje międzynarodowe inne niż międzynarodowe europejskie organizacje badawcze mają siedzibę w niestowarzyszonym państwie trzecim.

Artykuł 23

Podmioty prawne kwalifikujące się do otrzymania finansowania

1. Podmioty prawne kwalifikują się do otrzymania finansowania, jeżeli mają siedzibę w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym. Do otrzymania finansowania na działania korzystające z kwot, o których mowa w art. 15 ust. 5, kwalifikują się wyłącznie podmioty prawne mające siedzibę na terenie jurysdykcji instytucji zarządzającej przekazującej wykonanie tych kwot, chyba że uzgodniono inaczej z tą instytucją zarządzającą.
2. Podmioty prawne mające siedzibę w niestowarzyszonym państwie trzecim ponoszą koszty swojego uczestnictwa. Jednak podmiot prawny mający siedzibę w niestowarzyszonym państwie trzecim o niskim lub średnim dochodzie lub w drodze wyjątku w innym niestowarzyszonym państwie trzecim może kwalifikować się do otrzymania finansowania w ramach działania, jeżeli:
 - a) dane państwo trzecie zostało wskazane w programie prac przyjętym przez Komisję; lub
 - b) Komisja lub odpowiedni organ finansujący uważają, że uczestnictwo danego podmiotu prawnego ma zasadnicze znaczenie dla realizacji działania.
3. Podmioty stowarzyszone kwalifikują się do otrzymania finansowania w ramach działania, jeżeli mają siedzibę w państwie członkowskim, państwie stowarzyszonym lub państwie trzecim wskazanym w programie prac przyjętym przez Komisję.
4. Komisja regularnie udostępnia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie informacje o kwocie wkładów finansowych Unii przekazanych podmiotom prawnym mającym siedzibę w stowarzyszonych i niestowarzyszonych państwach trzecich. W odniesieniu do państw stowarzyszonych informacja ta zawiera również informację o ich równowadze finansowej.

Artykuł 24

Zaproszenia do składania wniosków

1. Program prac zawiera treść zaproszeń do składania wniosków w przypadku wszystkich działań.
2. Jeżeli jest to konieczne do osiągnięcia celów, zaproszenia do składania wniosków mogą w wyjątkowych przypadkach być ograniczone w celu opracowywania dodatkowego rodzaju działalności lub dodania dodatkowych partnerów do istniejących działań. Ponadto w programie prac można przewidzieć możliwość dołączania się podmiotów prawnych z państw osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji do już zakwalifikowanych działań w zakresie badań naukowych i innowacji realizowanych w ramach współpracy, z zastrzeżeniem zgody odpowiedniego konsorcjum i pod warunkiem, że podmioty prawne z takich państw nie biorą jeszcze udziału w takim działaniu.

3. Zaproszenie do składania wniosków nie jest wymagane w przypadku działań koordynacyjnych i wspierających lub działań współfinansowania w ramach programu, które:

- a) mają być realizowane przez JRC lub podmioty prawne określone w programie prac;
- b) nie wchodzą w zakres zaproszenia do składania wniosków, zgodnie z art. 195 lit. e) rozporządzenia finansowego.

4. W programie prac wskazuje się zaproszenia do składania wniosków, w ramach których mogą być przyznawane „pieczęcie doskonałości”. Za uprzednią zgodą wnioskodawcy informacje dotyczące wniosku i oceny mogą być udostępniane zainteresowanym organom finansującym, z zastrzeżeniem zawarcia umowy o zachowaniu poufności.

Artykuł 25

Wspólne zaproszenia do składania wniosków

Komisja lub odpowiedni organ finansujący może ogłosić wspólne zaproszenie do składania wniosków razem z:

- a) państwami trzecimi, w tym ich organizacjami lub agencjami naukowymi i technologicznymi;
- b) organizacjami międzynarodowymi;
- c) podmiotami prawnymi o charakterze niezarobkowym.

W przypadku wspólnego zaproszenia do składania wniosków wnioskodawcy muszą spełniać wymogi, o których mowa w art. 22, oraz ustanawia się wspólne procedury kwalifikacji i oceny wniosków. W procedurach takich uczestniczy charakteryzująca się zrównoważonym składem grupa ekspertów wyznaczonych przez każdą ze stron.

Artykuł 26

Przedkomercyjne zamówienia publiczne i zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania

1. Działania mogą obejmować lub mieć jako główny cel przedkomercyjne zamówienia publiczne lub zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania, które mają być udzielone przez beneficjentów będących instytucjami zamawiającymi lub podmiotami zamawiającymi, zdefiniowanymi w dyrektywach Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE⁽²⁹⁾ i 2014/25/UE⁽³⁰⁾.

2. W postępowaniach o udzielenie zamówienia:

- a) przestrzega się reguł konkurencji i zasad przejrzystości, niedyskryminacji, równego traktowania, należytego zarządzania finansami, proporcjonalności;
- b) można zezwolić na udzielenie wielu zamówień w ramach tego samego postępowania („postępowanie z możliwością składania ofert częściowych”);
- c) przewiduje się udzielenie zamówienia oferentom, którzy złożyli ofertę najkorzystniejszą ekonomicznie przy jednoczesnym zapewnieniu braku konfliktów interesów.

W przypadku przedkomercyjnych zamówień publicznych, w stosownych przypadkach i bez uszczerbku dla zasad wymienionych w lit. a), można uprościć lub przyspieszyć procedurę zamówień publicznych oraz można określić szczególne warunki, polegające na przykład na ograniczeniu miejsca realizacji zamawianej działalności do terytorium państw członkowskich i państw stowarzyszonych.

3. Wykonawcy uzyskującemu rezultaty w ramach przedkomercyjnych zamówień publicznych przysługują przynajmniej prawa własności intelektualnej związane z tymi rezultatami. Instytucjom zamawiającym przysługują przynajmniej nieodpłatne prawa dostępu do rezultatów na własny użytek oraz prawo do udzielania lub domagania się od uczestniczących wykonawców udzielania licencji niewyłącznych osobom trzecim do celów wykorzystania rezultatów na potrzeby instytucji zamawiającej, na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach, bez prawa do udzielania sublicencji. Jeżeli wykonawca nie wykorzysta komercyjnie rezultatów we wskazanym w odnośnej umowie okresie po udzieleniu przedkomercyjnego zamówienia publicznego, instytucje zamawiające, po skonsultowaniu się z wykonawcą w sprawie przyczyn niewykorzystania, mogą domagać się od wykonawcy przeniesienia na nie prawa własności tych rezultatów.

⁽²⁹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65).

⁽³⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 243).

*Artykuł 27***Zdolność finansowa wnioskodawców**

1. Oprócz wyjątków wymienionych w art. 198 ust. 5 rozporządzenia finansowego, zdolność finansową sprawdza się tylko w odniesieniu do koordynatora i tylko wtedy, gdy kwota wnioskowanego finansowania ze środków Unii na dane działanie wynosi co najmniej 500 000 EUR.
2. Niezależnie od ust. 1, jeżeli istnieją powody, aby mieć wątpliwości co do zdolności finansowej wnioskodawcy, lub jeżeli poziom ryzyka jest wyższy ze względu na uczestnictwo w kilku trwających działaniach finansowanych ze środków unijnych programów w zakresie badań naukowych i innowacji, Komisja lub odpowiedni organ finansujący sprawdza również zdolność finansową innych wnioskodawców lub koordynatorów, nawet jeżeli wnioskowane finansowanie nie przekracza progu, o którym mowa w ust. 1.
3. Jeżeli zdolność finansowa jest strukturalnie gwarantowana przez inny podmiot prawny, sprawdza się zdolność finansową tego innego podmiotu prawnego.
4. W przypadku słabej zdolności finansowej wnioskodawcy, Komisja lub odpowiedni organ finansujący mogą uzależnić uczestnictwo wnioskodawcy od przedłożenia przez podmiot stowarzyszony oświadczenia o odpowiedzialności solidarnej.
5. Wkład do mechanizmu ustanowionego w art. 37 niniejszego rozporządzenia uznaje się za wystarczającą gwarancję w myśl art. 152 rozporządzenia finansowego. Nie przyjmuje się od beneficjentów żadnej dodatkowej gwarancji ani zabezpieczenia, ani też nie nakłada na nich wymogu ich udzielenia.

*Artykuł 28***Kryteria wyboru i kwalifikacja**

1. Oceny wniosków dokonuje się w oparciu o następujące kryteria wyboru:
 - a) doskonałość;
 - b) oddziaływanie;
 - c) jakość i skuteczność realizacji.
2. Do wniosków dotyczących działań w zakresie badań pionierskich ERBN stosuje się wyłącznie kryterium, o którym mowa w ust. 1 lit. a).
3. W programie prac zawiera się dalsze informacje dotyczące stosowania kryteriów wyboru określonych w ust. 1, w tym wagi, progów i, w stosownych przypadkach, zasad dotyczących postępowania z wnioskami, które uzyskały taką samą punktację, z uwzględnieniem celów zaproszenia do składania wniosków. Warunki dotyczące postępowania z wnioskami, które uzyskały taką samą punktację, mogą obejmować między innymi następujące kryteria: MŚP, płeć i różnorodność geograficzna.
4. Komisja i inne organy finansujące biorą pod uwagę możliwość zastosowania dwuetapowej procedury składania i oceny wniosków, a w stosownych przypadkach można dokonywać oceny zanonimizowanych wniosków na pierwszym etapie oceny na podstawie jednego lub kilku kryteriów wyboru, o których mowa w ust. 1.

*Artykuł 29***Ocena**

1. Wnioski są oceniane przez komisję oceniającą, która składa się z niezależnych ekspertów zewnętrznych.

W przypadku działalności EIC, misji i w należycie uzasadnionych przypadkach określonych w przyjętym przez Komisję programie prac komisja oceniająca może składać się częściowo lub, w przypadku działań koordynacyjnych i wspierających, częściowo lub w pełni z przedstawicieli instytucji lub organów Unii, o których mowa w art. 150 rozporządzenia finansowego.

Proces oceny mogą śledzić niezależni obserwatorzy.

2. W stosownych przypadkach komisja oceniająca klasyfikuje wnioski, które przekroczyły stosowne progi, na podstawie:

- a) wyników oceny;
- b) ich wkładu w osiąganie szczegółowych celów polityki, w tym tworzenia spójnego portfela projektów, mianowicie w przypadku działalności w ramach instrumentu „Pionier”, misji i w innych należycie uzasadnionych przypadkach określonych szczegółowo w przyjętym przez Komisję programie prac.

W przypadku działalności EIC, misji i w innych należycie uzasadnionych przypadkach określonych szczegółowo w przyjętym przez Komisję programie prac komisja oceniająca może również zaproponować wprowadzenie we wnioskach dostosowań w zakresie, w jakim te dostosowania są niezbędne do zapewnienia spójności podejścia opartego na portfelu. Dostosowania te muszą być zgodne z warunkami uczestnictwa i zasadą równego traktowania. O takich przypadkach informuje się Komitet programowy.

3. Proces oceny jest zaplanowany w sposób pozwalający uniknąć konfliktów interesów i stronniczości. Gwarantuje się przejrzystość kryteriów oceny i metody punktacji wniosku.

4. Zgodnie z art. 200 ust. 7 rozporządzenia finansowego wnioskodawcy otrzymują informacje zwrotne na wszystkich etapach oceny, a w przypadku odrzucenia wniosku – o jego powodach.

5. Podmioty prawne mające siedzibę w państwach osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji, które z powodzeniem uczestniczyły w komponencie „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości”, otrzymują na żądanie potwierdzenie ich udziału, które można dołączyć do wniosków dotyczących koordynowanych przez nie części Programu opartych na współpracy.

Artykuł 30

Procedura przeglądu oceny, zapytania i skargi

1. Wnioskodawca może wystąpić z wnioskiem o dokonanie przeglądu oceny, jeżeli uważa, że mająca zastosowanie procedura oceny nie została prawidłowo zastosowana w przypadku jego wniosku ⁽³¹⁾.

2. Przedmiotem wniosku o dokonanie przeglądu oceny mogą być wyłącznie aspekty proceduralne oceny. Przedmiotem przeglądu oceny nie może być ocena merytoryczna treści wniosku.

3. Wniosek o dokonanie przeglądu oceny musi dotyczyć konkretnego wniosku i zostać złożony w ciągu 30 dni od ogłoszenia wyników oceny.

Komitet ds. przeglądu oceny wydaje opinię na temat aspektów proceduralnych oceny; przewodniczy mu urzędnik Komisji, a w jego skład wchodzi pracownicy Komisji lub odpowiedniego organu finansującego, którzy nie brali udziału w ocenie wniosków. Komitet ds. przeglądu oceny może zalecić:

- a) przeprowadzenie ponownej oceny wniosku przede wszystkim przez oceniających, którzy nie brali udziału w poprzedniej ocenie; lub
- b) potwierdzenie pierwotnej oceny.

4. Przegląd oceny nie może opóźnić procesu kwalifikacji wniosków, które nie są przedmiotem tego przeglądu.

5. Komisja zapewnia istnienie procedury umożliwiającej uczestnikom składanie bezpośrednich zapytań i skarg dotyczących ich udziału w Programie. Informacje dotyczące zgłaszania zapytań lub skarg są udostępniane w internecie.

⁽³¹⁾ Procedura zostanie wyjaśniona w dokumencie, który zostanie opublikowany przed rozpoczęciem procesu oceny.

Artykuł 31

Czas oczekiwania na przyznanie dotacji

1. Na zasadzie odstępstwa od art. 194 ust. 2 akapit pierwszy rozporządzenia finansowego stosuje się następujące okresy:
 - a) w przypadku informowania wszystkich wnioskodawców o wyniku oceny ich wniosków – okres nie dłuższy niż pięć miesięcy od ostatecznego terminu składania kompletnych wniosków;
 - b) w przypadku podpisywania umów o udzielenie dotacji z wnioskodawcami – okres nie dłuższy niż osiem miesięcy od ostatecznego terminu składania kompletnych wniosków.
2. W programie prac można ustalić krótsze okresy niż te, o których mowa w ust. 1.
3. Poza wyjątkami określonymi w art. 194 ust. 2 akapit drugi rozporządzenia finansowego, okresy, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, mogą zostać przedłużone w przypadku działań ERBN, misji oraz w sytuacji, gdy działania są przedkładane do oceny dotyczącej kwestii etycznych lub weryfikacji pod kątem bezpieczeństwa.

Artykuł 32

Realizacja dotacji

1. Jeżeli beneficjent nie wypełnia swoich obowiązków dotyczących realizacji działania od strony technicznej, pozostali beneficjenci wypełniają te obowiązki bez dodatkowego finansowania unijnego, chyba że zostaną wyraźnie zwolnieni z tego obowiązku. Odpowiedzialność finansowa każdego z beneficjentów jest ograniczona do jego własnego zadłużenia, z zastrzeżeniem przepisów dotyczących mechanizmu.
2. W umowie o udzielenie dotacji można określić cele pośrednie i powiązane raty płatności zaliczkowych. Jeżeli nie osiągnięto celów pośrednich, działanie może zostać zawieszono, zmienione lub, w należyście uzasadnionym przypadku, zakończone.
3. Działanie może również zostać zakończone, jeżeli oczekiwane rezultaty utraciły swoje znaczenie dla Unii z przyczyn naukowych lub technologicznych lub – w przypadku instrumentu „Akcelerator” – również z przyczyn ekonomicznych lub – w przypadku EIC i misji – również z powodu ich znaczenia jako części portfela działań. Komisja przeprowadza procedurę z udziałem koordynatora działania i, w stosownych przypadkach, niezależnych ekspertów zewnętrznych przed podjęciem decyzji o zakończeniu działania, zgodnie z art. 133 rozporządzenia finansowego.

Artykuł 33

Umowy o udzielenie dotacji

1. Komisja, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, przygotowuje wzór umowy o udzielenie dotacji zawieranej przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący i beneficjentów zgodnie z niniejszym rozporządzeniem. W przypadku konieczności dokonania znaczącej zmiany wzoru umowy o udzielenie dotacji, z uwagi na, między innymi, jego dalsze uproszczenie dla beneficjentów, Komisja, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, dokonuje odpowiedniego przeglądu tego wzoru umowy o udzielenie dotacji.
2. W umowach o udzielenie dotacji określa się prawa i obowiązki beneficjentów, a także Komisji lub odpowiednich organów finansujących zgodnie z niniejszym rozporządzeniem. Określa się w nich także prawa i obowiązki podmiotów prawnych, które stają się beneficjentami podczas realizacji działania, a także rolę i zadania koordynatora.

Artykuł 34

Stopy finansowania

1. Do wszystkich rodzajów działalności finansowanej przez działanie stosuje się jedną stopę finansowania na działanie. Maksymalną stopę finansowania na działanie ustala się w programie prac.

2. Można zwrócić do 100 % łącznych kosztów kwalifikowalnych działania w ramach Programu, z wyjątkiem:
 - a) działań w zakresie innowacji, w przypadku których można zwrócić do 70 % łącznych kosztów kwalifikowalnych, z wyjątkiem podmiotów prawnych o charakterze niezarobkowym, w przypadku których można zwrócić do 100 % łącznych kosztów kwalifikowalnych;
 - b) działań współfinansowania w ramach programu, w przypadku których można zwrócić co najmniej 30 % łącznych kosztów kwalifikowalnych, a w określonych i należycie uzasadnionych przypadkach – do 70 % łącznych kosztów kwalifikowalnych.
3. Stopy finansowania określone w niniejszym artykule stosuje się również do działań, w przypadku których dla całości lub części działania ustalono finansowanie według stawek zryczałtowanych, kosztów jednostkowych lub w formie płatności ryczałtowych.

Artykuł 35

Koszty pośrednie

1. Kwalifikowalne koszty pośrednie wynoszą 25 % łącznych kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich, z wyłączeniem kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich podwykonawstwa, wsparcia finansowego na rzecz osób trzecich oraz kosztów jednostkowych lub płatności ryczałtowych, które obejmują koszty pośrednie.

W stosownych przypadkach koszty pośrednie objęte kosztami jednostkowymi lub płatnościami ryczałtowymi oblicza się, stosując stawkę zryczałtowaną, o której mowa w akapicie pierwszym, z wyjątkiem jednostkowych kosztów towarów i usług fakturowanych wewnętrznie, które oblicza się na podstawie kosztów rzeczywistych, zgodnie ze zwyczajową praktyką księgowania kosztów przez beneficjentów.

2. Niezależnie od ust. 1, jeżeli przewidziano to w programie prac, koszty pośrednie mogą być deklarowane w formie płatności ryczałtowej lub kosztów jednostkowych.

Artykuł 36

Koszty kwalifikowalne

1. Oprócz kryteriów określonych w art. 186 rozporządzenia finansowego, w przypadku beneficjentów otrzymujących wynagrodzenie w oparciu o projekt koszty personelu są kwalifikowalne do wysokości wynagrodzenia, które byłoby wypłacone danej osobie za pracę w ramach projektów w zakresie badań naukowych i innowacji finansowanych ze środków programów krajowych, co obejmuje składki na ubezpieczenie społeczne i inne koszty powiązane z wynagrodzeniem personelu przypisanego do działania, wynikające z prawa krajowego lub umowy o pracę.

2. Na zasadzie odstępstwa od art. 190 ust. 1 rozporządzenia finansowego koszty zasobów udostępnionych przez osoby trzecie w postaci wkładów rzeczowych są kwalifikowalne do wysokości kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich danej osoby trzeciej.

3. Na zasadzie odstępstwa od art. 192 rozporządzenia finansowego dochód generowany przez wykorzystywanie rezultatów nie jest uznawany za wpływ z działania.

4. Beneficjenci mogą stosować swoje zwyczajowe praktyki księgowania, aby wskazać i zadeklarować koszty poniesione w związku z działaniem zgodnie ze wszystkimi warunkami określonymi w umowie o udzielenie dotacji, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem i art. 186 rozporządzenia finansowego.

5. Na zasadzie odstępstwa od art. 203 ust. 4 rozporządzenia finansowego poświadczenie sprawozdania finansowego jest obowiązkowe w momencie dokonywania płatności salda, jeżeli kwota deklarowana jako koszty rzeczywiste i koszty jednostkowe obliczone zgodnie ze zwyczajową praktyką księgowania kosztów wynosi co najmniej 325 000 EUR.

Poświadczenie sprawozdania finansowego może być sporządzone przez zatwierdzonego audytora zewnętrznego lub, w przypadku organów publicznych, właściwego i niezależnego urzędnika publicznego, zgodnie z art. 203 ust. 4 rozporządzenia finansowego.

6. W stosownych przypadkach, w odniesieniu do działań w zakresie szkoleń i mobilności w ramach MSCA, Unia należy uwzględnić w swoim wkładzie dodatkowe koszty beneficjenta związane z urlopem macierzyńskim, urlopem rodzicielskim, zwolnieniami chorobowymi, urlopem specjalnym lub zmianą zatrudniającej organizacji przyjmującej lub zmianą statusu rodzinnego naukowca w czasie trwania umowy o udzielenie dotacji.

7. Koszty związane z otwartym dostępem, w tym planami zarządzania danymi, kwalifikują się do zwrotu, jak określono w umowie o udzielenie dotacji.

Artykuł 37

Mechanizm ubezpieczeń wzajemnych

1. Ustanawia się mechanizm ubezpieczeń wzajemnych (zwany dalej „mechanizmem”), który zastępuje fundusz ustanowiony zgodnie z art. 38 rozporządzenia (UE) nr 1290/2013. Mechanizm pokrywa ryzyko związane z niemożnością odzyskania od beneficjentów kwot należnych:

- a) Komisji na mocy decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1982/2006/WE ⁽³²⁾;
- b) Komisji i organom unijnym w ramach programu „Horyzont 2020”;
- c) Komisji i organom finansującym w ramach Programu.

Pokrycie ryzyka w odniesieniu do organów finansujących, o których mowa w akapicie pierwszym lit. c), może być realizowane poprzez system pokrycia pośredniego określony w stosownej umowie i uwzględniający charakter organu finansującego.

2. Mechanizm jest zarządzany przez Unię reprezentowaną przez Komisję, która występuje jako podmiot wykonawczy. Komisja ustanawia szczegółowe zasady dotyczące funkcjonowania mechanizmu.

3. Beneficjenci uiszczają składkę w wysokości 5 % unijnego finansowania na działanie. Na podstawie przejrzystych ocen okresowych Komisja może podwyższyć tę składkę do 8 % lub obniżyć ją poniżej 5 %. Składki beneficjentów na mechanizm są potrącane z początkowej płatności zaliczkowej i wpłacane do mechanizmu w imieniu beneficjentów. Składka ta nie może przekraczać kwoty początkowej płatności zaliczkowej.

4. Składki beneficjentów są zwracane w momencie dokonywania płatności salda.

5. Zwrot finansowy wygenerowany przez mechanizm jest dodawany do mechanizmu. Jeżeli zwrot jest niewystarczający, mechanizm nie interweniuje, a Komisja lub odpowiedni organ finansujący odzyskują należne kwoty bezpośrednio od beneficjentów lub osób trzecich.

6. Odzyskane kwoty stanowią dochody przeznaczone na mechanizm w rozumieniu art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego. Po zakończeniu realizacji wszystkich dotacji, w przypadku których ryzyko bezpośrednio lub pośrednio pokrywa mechanizm, Komisja odzyskuje kwoty należne i zapisuje je w budżecie Unii, z zastrzeżeniem decyzji władzy ustawodawczej.

7. Mechanizm może zostać rozszerzony na beneficjentów innych programów unijnych zarządzanych bezpośrednio. Komisja określa warunki udziału beneficjentów innych programów.

Artykuł 38

Własność i ochrona

1. Beneficjenci są właścicielami rezultatów, które uzyskują. Zapewniają oni, by wszelkie prawa ich pracowników lub innych osób trzecich w odniesieniu do rezultatów mogły być wykonywane w sposób nienaruszający obowiązków beneficjentów określonych w umowie o udzielenie dotacji.

Rezultaty mogą stanowić współwłasność dwóch beneficjentów lub większej ich liczby, jeżeli:

- a) zostały uzyskane wspólnie przez tych beneficjentów; oraz

⁽³²⁾ Decyzja nr 1982/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. dotycząca siódmego programu ramowego Wspólnoty Europejskiej w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007–2013) (Dz.U. L 412 z 30.12.2006, s. 1).

b) niemożliwe jest:

- (i) ustalenie wkładu, jaki każdy z beneficjentów wniósł w ich uzyskanie; lub
- (ii) rozdzielenie ich przy składaniu wniosku o objęcie ich ochroną, obejmowaniu ich ochroną lub jej utrzymywaniu.

Współwłaściciele uzgadniają na piśmie podział współwłasności i warunki korzystania z niej. O ile w umowie konsorcjum lub w umowie współwłasności nie uzgodniono inaczej, każdy współwłaściciel może udzielać osobom trzecim niewyłącznej licencji na korzystanie z rezultatów stanowiących współwłasność (bez prawa do udzielania sublicencji), pod warunkiem że pozostali współwłaściciele zostali o tym powiadomieni z wyprzedzeniem i otrzymają godziwe i rozsądne wynagrodzenie. Współwłaściciele mogą uzgodnić na piśmie stosowanie innego rozwiązania niż współwłasność.

2. Beneficjenci, którzy otrzymali finansowanie unijne, odpowiednio chronią swoje rezultaty, jeżeli ochrona jest możliwa i uzasadniona, uwzględniając wszelkie istotne aspekty, w tym perspektywy wykorzystywania komercyjnego i inne uzasadnione interesy. Podejmując decyzję w sprawie ochrony, beneficjenci uwzględniają także uzasadnione interesy pozostałych beneficjentów w danym działaniu.

Artykuł 39

Wykorzystywanie i upowszechnianie

1. Każdy beneficjent, który otrzymał finansowanie unijne, dokłada wszelkich starań, aby wykorzystywać rezultaty będące jego własnością lub zapewnić ich wykorzystywanie przez inny podmiot prawny. Rezultaty mogą być wykorzystywane bezpośrednio przez beneficjentów lub pośrednio, w szczególności poprzez przeniesienie własności rezultatów i udzielenie na nie licencji zgodnie z art. 40.

W programie prac można ustanowić dodatkowe obowiązki w zakresie wykorzystywania.

Jeżeli, pomimo wszelkich starań beneficjenta o wykorzystywanie jego rezultatów bezpośrednio lub pośrednio, rezultaty nie zostały wykorzystane w określonym w umowie o udzielenie dotacji okresie, beneficjent korzysta z odpowiedniej platformy internetowej wskazanej w umowie o udzielenie dotacji, aby znaleźć strony zainteresowane wykorzystywaniem tych rezultatów. Obowiązek ten można znieść na uzasadniony wniosek beneficjenta.

2. Beneficjenci upowszechniają swoje rezultaty, jak tylko staje się to możliwe, w publicznie dostępnym formacie, z zastrzeżeniem ograniczeń wynikających z ochrony własności intelektualnej, przepisów bezpieczeństwa lub uzasadnionych interesów.

W programie prac można ustanowić dodatkowe obowiązki w zakresie upowszechniania, zapewniając jednocześnie ochronę interesów gospodarczych i naukowych Unii.

3. Beneficjenci zapewniają, by otwarty dostęp do publikacji naukowych był stosowany zgodnie z warunkami określonymi w umowie o udzielenie dotacji. W szczególności beneficjenci zapewniają, by oni sami lub autorzy zachowali prawa własności intelektualnej wystarczające do spełnienia przez nich wymogów w zakresie otwartego dostępu.

Otwarty dostęp do danych badawczych stanowi ogólną zasadę w warunkach określanych w umowie o udzielenie dotacji, przy czym należy zapewnić możliwość stosowania wyjątków zgodnie z zasadą „otwarty w największym możliwym zakresie, zamknięty tylko w koniecznym”, uwzględniając uzasadnione interesy beneficjentów, w tym wykorzystywanie komercyjne, oraz inne ograniczenia, takie jak przepisy dotyczące ochrony danych, prywatności, poufności, tajemnicy handlowej i interesów konkurencyjnych Unii, przepisy bezpieczeństwa lub prawa własności intelektualnej.

W programie prac można ustanowić dodatkowe zachęty lub obowiązki na potrzeby stosowania się do praktyk otwartej nauki.

4. Beneficjenci zarządzają wszelkimi danymi badawczymi uzyskanymi w ramach działania objętego Programem zgodnie z zasadami FAIR i umową o udzielenie dotacji i ustanawiają plan zarządzania danymi.

W programie prac można ustanowić, w uzasadnionych przypadkach, dodatkowe obowiązki dotyczące korzystania z EOSC do celów przechowywania i udostępniania danych badawczych.

5. Beneficjenci, którzy zamierzają upowszechnić swoje rezultaty, powiadamiają z wyprzedzeniem pozostałych beneficjentów uczestniczących w danym działaniu. Każdy z pozostałych beneficjentów może zgłosić sprzeciw, jeżeli jest w stanie wykazać, że upowszechnianie rezultatów znacząco zaszkodziłoby jego uzasadnionym interesom w odniesieniu do rezultatów lub istniejącej wiedzy beneficjenta. W takich przypadkach nie upowszechnia się rezultatów, chyba że zostaną poczynione odpowiednie kroki w celu zabezpieczenia tych uzasadnionych interesów.

6. We wnioskach zawiera się plan wykorzystywania i upowszechniania rezultatów, chyba że w programie prac przewidziano inaczej. Jeżeli przewidywane wykorzystywanie rezultatów wiąże się z projektowaniem, tworzeniem, produkcją i wprowadzaniem do obrotu produktu lub procesu lub tworzeniem i świadczeniem usługi, w planie określa się strategię takiego wykorzystywania. Jeżeli w planie przewidziano wykorzystywanie rezultatów głównie w niestowarzyszonych państwach trzecich, podmioty prawne wyjaśniają względy, z jakich wykorzystywanie to nadal uznaje się za pozostające w interesie Unii.

Beneficjenci aktualizują plan wykorzystywania i upowszechniania rezultatów w trakcie i po zakończeniu działania, zgodnie z umową o udzielenie dotacji.

7. Do celów monitorowania i upowszechniania przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący beneficjenci przedstawiają wymagane informacje dotyczące wykorzystywania i upowszechniania swoich rezultatów zgodnie z umową o udzielenie dotacji. Z zastrzeżeniem uzasadnionych interesów beneficjentów, informacje takie udostępnia się publicznie.

Artykuł 40

Przeniesienie własności i udzielanie licencji

1. Beneficjenci mogą przenieść własność swoich rezultatów. Zapewniają oni, aby ich obowiązki miały również zastosowanie do nowego właściciela i aby był on zobowiązany do przeniesienia tych obowiązków w przypadku kolejnego przeniesienia własności.

2. O ile nie uzgodniono inaczej na piśmie w odniesieniu do wyraźnie określonych osób trzecich, w tym podmiotów stowarzyszonych, lub nie jest to możliwe na podstawie obowiązującego prawa, beneficjenci, którzy zamierzają przenieść własność rezultatów, powiadamiają z wyprzedzeniem wszystkich pozostałych beneficjentów, którzy nadal mają prawa dostępu do tych rezultatów. Powiadomienie to musi zawierać wystarczające informacje o nowym właścicielu, aby umożliwić beneficjentowi ocenę skutków takiego przeniesienia dla jego praw dostępu.

O ile nie uzgodniono inaczej na piśmie w odniesieniu do wyraźnie określonych osób trzecich, w tym podmiotów stowarzyszonych, beneficjent może wnieść sprzeciw wobec przeniesienia własności rezultatów przez innego beneficjenta, jeżeli jest w stanie wykazać, że przeniesienie to wpłynęłoby niekorzystnie na jego prawa dostępu. W takim przypadku przeniesienie nie może nastąpić do czasu osiągnięcia porozumienia między zainteresowanymi beneficjentami. Terminy w tym zakresie ustala się w umowie o udzielenie dotacji.

3. Beneficjenci mogą udzielać licencji w odniesieniu do swoich rezultatów lub w inny sposób przyznawać prawo do ich wykorzystania, w tym na zasadzie wyłączności, jeżeli nie ma to wpływu na wypełnianie spoczywających na nich obowiązków. Można udzielić wyłącznej licencji w odniesieniu do rezultatów, z zastrzeżeniem wyrażenia przez wszystkich pozostałych beneficjentów zgody na zrzeczenie się przysługujących im praw dostępu do tych rezultatów.

4. W uzasadnionych przypadkach w umowie o udzielenie dotacji ustanawia się prawo Komisji lub odpowiedniego organu finansującego do wniesienia sprzeciwu wobec przeniesienia własności rezultatów lub wobec udzielenia wyłącznej licencji w odniesieniu do rezultatów, jeżeli:

- a) beneficjenci, którzy uzyskali dane rezultaty, otrzymali finansowanie unijne;
- b) przeniesienie własności lub udzielenie licencji następuje na rzecz podmiotu prawnego z siedzibą w niestowarzyszonym państwie trzecim; oraz
- c) przeniesienie własności lub udzielenie licencji nie jest zgodne z interesem Unii.

W przypadku ustanowienia prawa do wniesienia sprzeciwu, beneficjent powiadamia z wyprzedzeniem o swoim zamiarze przeniesienia własności rezultatów lub udzielenia wyłącznej licencji w odniesieniu do rezultatów. Prawa do wniesienia sprzeciwu można się zrzec na piśmie w odniesieniu do przeniesienia własności lub udzielania licencji na rzecz wyraźnie określonych podmiotów prawnych, jeżeli wprowadzono środki w celu ochrony interesów Unii.

Artykuł 41

Prawa dostępu

1. Wniosek o wykonywanie praw dostępu oraz oświadczenie o zrzeczeniu się praw dostępu sporządza się w formie pisemnej.
2. Prawa dostępu nie obejmują prawa do udzielania sublicencji, chyba że inaczej uzgodniono z podmiotem udzielającym tego dostępu.
3. Przed przystąpieniem do umowy o udzielenie dotacji beneficjenci informują się wzajemnie o ograniczeniach w zakresie udzielania dostępu do posiadanej przez nich istniejącej wiedzy.
4. Fakt, że beneficjent nie jest już zaangażowany w działanie, nie ma wpływu na jego obowiązek udzielania dostępu.
5. Jeżeli beneficjent nie wywiązuje się ze swoich obowiązków, beneficjenci mogą uzgodnić, że beneficjentowi temu nie przysługują już prawa dostępu.
6. Beneficjenci udzielają dostępu do:
 - a) swoich rezultatów – nieodpłatnie każdemu innemu uczestniczącemu w danym działaniu beneficjentowi, któremu są one niezbędne do wykonywania jego własnych zadań;
 - b) posiadanej przez nich istniejącej wiedzy – każdemu innemu uczestniczącemu w danym działaniu beneficjentowi, któremu jest ona niezbędna do wykonywania jego własnych zadań, z zastrzeżeniem ograniczeń, o których mowa w ust. 3; takiego dostępu udziela się nieodpłatnie, chyba że przed przystąpieniem do umowy o udzielenie dotacji beneficjenci uzgodnili inaczej;
 - c) swoich rezultatów oraz, z zastrzeżeniem ograniczeń, o których mowa w ust. 3, do posiadanej przez nich istniejącej wiedzy – każdemu innemu uczestniczącemu w danym działaniu beneficjentowi, któremu są one niezbędne do wykorzystania jego własnych rezultatów; takiego dostępu udziela się na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach, które należy uzgodnić.
7. O ile beneficjenci nie uzgodnili inaczej, udzielają oni również dostępu do swoich rezultatów oraz, z zastrzeżeniem ograniczeń, o których mowa w ust. 3, do posiadanej przez nich istniejącej wiedzy podmiotowi prawnemu, który:
 - a) ma siedzibę w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym;
 - b) znajduje się pod bezpośrednią lub pośrednią kontrolą innego beneficjenta lub pod tą samą bezpośrednią lub pośrednią kontrolą co ten beneficjent lub bezpośrednio lub pośrednio kontroluje tego beneficjenta; oraz
 - c) potrzebuje takiego dostępu, aby wykorzystać rezultaty danego beneficjenta, zgodnie z obowiązkami beneficjenta w zakresie wykorzystywania.

Dostępu udziela się na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach, które należy uzgodnić.

8. Wniosek o dostęp do celów wykorzystywania można złożyć w terminie do roku od zakończenia działania, chyba że beneficjenci uzgodnili inny termin.
9. Beneficjenci, którzy otrzymali finansowanie unijne, udzielają nieodpłatnie dostępu do swoich rezultatów instytucjom, organom lub jednostkom organizacyjnym Unii do celów kształtowania, realizacji i monitorowania polityki lub programów unijnych. Dostęp jest ograniczony do zastosowania niekomercyjnego i niekonkurencyjnego.

Takie prawa dostępu nie obejmują istniejącej wiedzy beneficjentów.

W przypadku działań w ramach klastra „Bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa” beneficjenci, którzy otrzymali finansowanie unijne, udzielają nieodpłatnie dostępu do swoich rezultatów także organom krajowym państw członkowskich do celów kształtowania, realizacji i monitorowania ich polityki lub programów w tym obszarze. Dostęp jest ograniczony do zastosowania niekomercyjnego i niekonkurencyjnego i udzielany z zastrzeżeniem zawarcia dwustronnego porozumienia określającego szczegółowe warunki w celu zapewnienia, by z tych praw dostępu korzystano tylko w przewidzianym celu i by nałożono odpowiednie obowiązki w zakresie zachowania poufności. Państwo członkowskie, instytucja, organ lub jednostka organizacyjna Unii zwracający się z wnioskiem powiadamiają o nim wszystkie państwa członkowskie.

10. W programie prac można ustanowić, w stosownych przypadkach, dodatkowe prawa dostępu.

*Artykuł 42***Zasady szczególne**

1. Do działań ERBN, działań w zakresie szkoleń i mobilności, działań dotyczących przedkomercyjnych zamówień publicznych, działań dotyczących zamówień publicznych na innowacyjne rozwiązania, działań współfinansowania w ramach programu oraz działań koordynacyjnych i wspierających można stosować zasady szczególne dotyczące własności, wykorzystywania i upowszechniania, przeniesienia własności i udzielania licencji, a także praw dostępu.
2. Zasady szczególne, o których mowa w ust. 1, określa się w umowie o udzielenie dotacji i nie zmieniają one zasad i obowiązków w zakresie otwartego dostępu.

*Artykuł 43***Nagrody**

1. O ile w niniejszym rozdziale nie określono inaczej, nagrody motywacyjne i nagrody uznania w ramach Programu przyznaje się i zarządza się nimi zgodnie z tytułem IX rozporządzenia finansowego.
2. O ile w programie prac lub w zasadach konkursu nie przewidziano inaczej, w konkursie mogą brać udział podmioty prawne, bez względu na miejsce ich siedziby.
3. Komisja lub odpowiedni organ finansujący może, w stosownych przypadkach, organizować konkursy o przyznaniu nagrody razem z:
 - a) innymi organami Unii;
 - b) państwami trzecimi, w tym ich organizacjami lub agencjami naukowymi i technologicznymi;
 - c) organizacjami międzynarodowymi; lub
 - d) podmiotami prawnymi o charakterze niezarobkowym.
4. Program prac lub regulamin konkursu zawiera obowiązki w zakresie komunikacji i, w stosownych przypadkach, wykorzystywania i upowszechniania, własności i praw dostępu, w tym zasady dotyczące udzielania licencji.

ROZDZIAŁ III

Zamówienia*Artykuł 44***Zamówienia**

1. O ile w niniejszym rozdziale nie określono inaczej, zamówień w ramach Programu udziela się zgodnie z tytułem VII rozporządzenia finansowego.
2. Zamówienia mogą także przybierać formę przedkomercyjnych zamówień publicznych lub zamówień publicznych na innowacyjne rozwiązania udzielanych przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący we własnym imieniu lub wspólnie z instytucjami zamawiającymi z państw członkowskich i państw stowarzyszonych. W takich przypadkach stosuje się zasady określone w art. 26.

ROZDZIAŁ IV

Działania łączone i finansowanie mieszane

Artykuł 45

Działania łączone

Działania łączone w ramach Programu są realizowane zgodnie z Programem InvestEU oraz tytułem X rozporządzenia finansowego.

Artykuł 46

Finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” oraz finansowanie mieszane z EIC

1. Dotacje i zaliczki zwrotne będące komponentami finansowania mieszane z programu „Horyzont Europa” oraz finansowanie mieszane z EIC podlegają art. 34–37.
2. Finansowanie mieszane z EIC realizuje się zgodnie z art. 48 niniejszego rozporządzenia. Wsparcie w ramach finansowania mieszane z EIC może zostać przyznane do momentu, kiedy dane działanie można finansować jako działanie łączone lub jako działanie w zakresie finansowania i inwestycji w pełni objęte gwarancją UE w ramach Programu InvestEU. Na zasadzie odstępstwa od art. 209 rozporządzenia finansowego warunki określone w ust. 2 tego artykułu, a w szczególności w jego lit. a) i d), nie mają zastosowania w momencie przyznania finansowania mieszane z EIC.
3. Finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” może zostać przyznane na działanie współfinansowania w ramach programu, w przypadku gdy we wspólnym programie państw członkowskich i państw stowarzyszonych przewidziano wdrażanie instrumentów finansowych w celu wsparcia zakwalifikowanych działań. Oceny i kwalifikacji takich działań dokonuje się zgodnie z art. 15, 23, 24, 27, 28 i 29. Warunki realizacji finansowania mieszane z programu „Horyzont Europa” muszą być zgodne z art. 32, przez analogię z art. 48 ust. 10, oraz z dodatkowymi i uzasadnionymi warunkami określonymi w programie prac.
4. Spłaty, w tym zwroty zaliczek, i dochody z finansowania mieszane z programu „Horyzont Europa” oraz finansowania mieszane z EIC uznaje się za wewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. 21 ust. 3 lit. f) i art. 21 ust. 4 rozporządzenia finansowego.
5. Finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” oraz finansowanie mieszane z EIC zapewnia się w sposób, który sprzyja konkurencyjności Unii, nie zakłócając przy tym konkurencji na rynku wewnętrznym.

Artykuł 47

Instrument „Pionier”

1. Instrument „Pionier” zapewnia dotacje na nowatorskie projekty wysokiego ryzyka realizowane przez konsorcja lub indywidualnych beneficjentów, mające na celu opracowanie innowacji przełomowych i stworzenie nowych możliwości rynkowych. Instrument „Pionier” wspiera najwcześniejsze etapy badań naukowych i rozwoju w dziedzinie nauki, technologii lub najbardziej zaawansowanych technologii, w tym weryfikację poprawności projektu i prototypy służące walidacji technologii.

Instrument „Pionier” jest realizowany głównie w drodze otwartego zaproszenia do składania wniosków na zasadzie bottom-up z regularnymi datami granicznymi w roku oraz przewiduje konkurencyjne wyzwania w zakresie opracowania kluczowych celów strategicznych wymagających najbardziej zaawansowanych technologicznie i radykalnych sposobów myślenia.

2. Działania przejściowe instrumentu „Pionier” pomagają wszystkim rodzajom naukowców i innowatorów w opracowaniu ścieżki prowadzącej do rozwoju komercyjnego w Unii, na przykład działalności w zakresie demonstracji i studiów wykonalności, aby ocenić potencjalne uzasadnienie biznesowe, a także wspierają tworzenie przedsiębiorstw typu spin-off i start-up.

Ogłaszanie i treść zaproszeń do składania wniosków dotyczących działań przejściowych instrumentu „Pionier” ustala się z uwzględnieniem celów i budżetu ustanowionych w programie prac w odniesieniu do odpowiedniego portfela działań.

Każdemu wnioskowi już zakwalifikowanemu w drodze zaproszenia do składania wniosków w ramach instrumentu „Pionier” oraz, w stosownych przypadkach, w ramach działań przejściowych instrumentu „Pionier”, można udzielić dodatkowych dotacji w określonej kwocie nieprzekraczającej 50 000 EUR w celu prowadzenia działalności uzupełniającej, w tym pilnych działań koordynacyjnych i wspierających, służącej wzmocnieniu społeczności beneficjentów danego portfela działań, takich jak ocena możliwych przedsięwzięć typu spin-off, innowacje mogące tworzyć nowe rynki lub opracowanie biznesplanu. Komitet programowy ustanowiony w ramach programu szczegółowego jest informowany o takich przypadkach.

3. Kryteria wyboru, o których mowa w art. 28, stosuje się do instrumentu „Pionier”.

Artykuł 48

Instrument „Akcelerator”

1. Instrument „Akcelerator” ma na celu zasadniczo wspieranie innowacji tworzących nowe rynki. Wspiera on wyłącznie indywidualnych beneficjentów i zapewnia głównie finansowanie mieszane. Na określonych warunkach może on również udzielać wsparcia w postaci wyłącznie dotacji i wyłącznie kapitału.

Instrument „Akcelerator” zapewnia następujące rodzaje wsparcia:

- a) wsparcie w postaci finansowania mieszanego na rzecz MŚP, w tym przedsiębiorstw typu start-up, oraz, w wyjątkowych przypadkach, małych spółek o średniej kapitalizacji, realizujących przełomowe i radykalne innowacje, które nie są zdolne do pozyskania finansowania;
- b) wsparcie w postaci wyłącznie dotacji na rzecz MŚP, w tym przedsiębiorstw typu start-up, realizujących dowolnego rodzaju innowacje, począwszy od innowacji stopniowych po innowacje przełomowe i radykalne, i dążących do zwiększenia skali działalności;
- c) wsparcie w postaci wyłącznie kapitału na rzecz MŚP niezdolnych do pozyskania finansowania, w tym przedsiębiorstw typu start-up, które już otrzymały wsparcie w postaci wyłącznie dotacji.

Wsparcie w postaci wyłącznie dotacji w ramach instrumentu „Akcelerator” jest udzielane tylko jeżeli łącznie spełnione są następujące warunki:

- a) projekt zawiera informacje dotyczące zdolności i gotowości wnioskodawcy do zwiększenia skali działalności;
- b) beneficjentem jest przedsiębiorstwo typu start-up lub MŚP;
- c) wsparcie w postaci wyłącznie dotacji w ramach instrumentu „Akcelerator” jest udzielane beneficjentowi tylko raz w okresie realizacji Programu i nie może przekroczyć kwoty 2,5 mln EUR.

2. Beneficjent instrumentu „Akcelerator” musi być podmiotem prawnym kwalifikującym się jako przedsiębiorstwo typu start-up, MŚP lub, w wyjątkowych przypadkach, jako mała spółka o średniej kapitalizacji, zamierzającym zwiększyć skalę działalności, z siedzibą w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym. Wniosek może zostać złożony przez beneficjenta albo, z zastrzeżeniem uprzedniej zgody beneficjenta, przez osobę fizyczną lub podmiot prawny lub większą liczbę takich osób lub podmiotów, które zamierzają ustanowić lub wesprzeć tego beneficjenta. W tym drugim przypadku umowę o finansowaniu podpisuje się wyłącznie z beneficjentem.

3. Jedną decyzją o przyznaniu finansowania obejmuje się wszystkie postaci wkładu Unii wnoszone w ramach finansowania mieszanego z EIC i tą samą decyzją zapewnia się ich finansowanie.

4. Wnioski poddawane są indywidualnej ocenie merytorycznej przez niezależnych ekspertów zewnętrznych i kwalifikowane do finansowania w drodze otwartego zaproszenia do składania wniosków z datami granicznymi, na podstawie art. 27, 28 i 29, z zastrzeżeniem ust. 5 niniejszego artykułu.

5. Oceny złożonych wniosków dokonuje się w oparciu o następujące kryteria wyboru:

- a) doskonałość;
- b) oddziaływanie;
- c) poziom związanego z działaniem ryzyka uniemożliwiającego inwestycje, jakość i skuteczność realizacji oraz zapotrzebowanie na wsparcie ze strony Unii.

6. Za zgodą zainteresowanych wnioskodawców wniosek dotyczący działania w zakresie innowacji i wprowadzania na rynek, który spełnia już kryteria wyboru, o których mowa w ust. 5 lit. a) i b), może zostać przez Komisję lub organy finansujące realizujące Program (w tym WWiI utworzone przez EIT) przedłożony bezpośrednio do oceny pod kątem kryterium wyboru, o którym mowa w ust. 5 lit. c), z zastrzeżeniem spełnienia łącznie następujących warunków:

- a) wniosek ten wynika z dowolnego innego działania finansowanego w ramach programu „Horyzont 2020”, z Programu lub, z zastrzeżeniem rozpoznawczej fazy programu pilotażowego, który ma zostać uruchomiony w ramach pierwszego programu prac, z krajowych lub regionalnych programów, rozpoczynając od określenia zapotrzebowania na taki system, którego zasady szczegółowe zostaną określone w programie szczegółowym, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a);
- b) wniosek oparty jest na przeglądzie projektu przeprowadzonym w ciągu poprzednich dwóch lat, w ramach którego oceniono doskonałość i oddziaływanie wniosku, z zastrzeżeniem warunków i procesów szczegółowo określonych w programie prac.

7. „Pieczęć doskonałości” można przyznać, jeżeli spełnione zostały łącznie następujące warunki:

- a) beneficjent jest przedsiębiorstwem typu start-up, MŚP lub małą spółką o średniej kapitalizacji;
- b) wniosek kwalifikował się i przekroczył stosowne progi w przypadku kryteriów wyboru, o których mowa w ust. 5 lit. a) i b);
- c) dana działalność kwalifikowałaby się w ramach działania w zakresie innowacji.

8. W przypadku wniosku, który przeszedł ocenę pozytywnie, niezależni eksperci zewnętrzni przedstawiają propozycję odpowiedniego wsparcia instrumentu „Akcelerator”, w oparciu o poniesione ryzyko oraz zasoby i czas niezbędne do wprowadzenia innowacji na rynek i jej wdrożenia.

Komisja może, z uzasadnionych względów, odrzucić wniosek wskazany przez niezależnych ekspertów zewnętrznych, w tym ze względu na brak zgodności z celami polityki Unii. O powodach takiego odrzucenia informuje się Komitet programowy.

9. Dotacja lub zaliczka zwrotna będące komponentami wsparcia instrumentu „Akcelerator” nie mogą przekraczać 70 % łącznych kosztów kwalifikowalnych zakwalifikowanego działania w zakresie innowacji.

10. Warunki realizacji kapitałowych i podlegających spłacie komponentów wsparcia instrumentu „Akcelerator” określa się w decyzji (UE) 2021/764.

11. W umowie dotyczącej zakwalifikowanego działania ustanawia się szczegółowe mierzalne cele pośrednie i określa odpowiadające im płatności zaliczkowe i płatności w ratach w ramach wsparcia instrumentu „Akcelerator”.

W przypadku finansowania mieszanego z EIC działalność odpowiadającą działaniu w zakresie innowacji można rozpocząć, a pierwszą płatność zaliczkową w ramach dotacji lub zaliczkę zwrotną wypłacić jeszcze przed realizacją innych komponentów przyznanego finansowania mieszanego z EIC. Komponenty te realizuje się pod warunkiem osiągnięcia szczegółowych celów pośrednich ustanowionych w umowie.

12. Zgodnie z umową, jeżeli nie osiągnięto mierzalnych celów pośrednich, działanie zostaje zawieszono, zmienione lub, w należycie uzasadnionym przypadku, zakończone. Działanie może również zostać zakończone, jeżeli nie można osiągnąć zamierzonego wprowadzenia na rynek, zwłaszcza w Unii.

W wyjątkowych przypadkach i na podstawie opinii zarządu EIC Komisja może podjąć decyzję o zwiększeniu wsparcia z instrumentu „Akcelerator”, z zastrzeżeniem przeglądu projektu przez niezależnych ekspertów zewnętrznych. Komitet programowy jest informowany o takich przypadkach.

ROZDZIAŁ V

Eksperci

Artykuł 49

Powoływanie niezależnych ekspertów zewnętrznych

1. Niezależnych ekspertów zewnętrznych wskazuje się i wybiera na podstawie zaproszeń do wyrażenia zainteresowania kierowanych do osób fizycznych oraz w drodze zaproszeń kierowanych do odpowiednich organizacji, takich jak agencje badawcze, instytucje badawcze, szkoły wyższe, organizacje normalizacyjne, organizacje społeczeństwa obywatelskiego lub przedsiębiorstwa, w celu utworzenia bazy danych kandydatów.

Na zasadzie odstępstwa od art. 237 ust. 3 rozporządzenia finansowego Komisja lub odpowiedni organ finansujący może, w drodze wyjątku i w należycie uzasadnionych przypadkach, wybrać, w sposób przejrzysty, mającego odpowiednie umiejętności eksperta spoza bazy danych, jeżeli zaproszenie do wyrażenia zainteresowania nie wyłoniło odpowiednich niezależnych ekspertów zewnętrznych.

Tacy eksperci składają oświadczenie o swojej niezależności oraz zdolności do wsparcia celów Programu.

2. Zgodnie z art. 237 ust. 2 i 3 rozporządzenia finansowego niezależnym ekspertom zewnętrznym wypłaca się wynagrodzenie na standardowych warunkach. W uzasadnionych, wyjątkowych przypadkach przyznane może zostać wynagrodzenie na poziomie wykraczającym poza standardowe warunki, w oparciu o standardy na odnośnym rynku, zwłaszcza w przypadku określonych ekspertów wysokiego szczebla. Koszty takie pokrywa się z wydatków Programu.

3. Oprócz informacji, o których mowa w art. 38 ust. 2 i 3 rozporządzenia finansowego, imiona i nazwiska niezależnych ekspertów zewnętrznych dokonujących oceny wniosków o udzielenie dotacji, którzy zostali indywidualnie powołani do działania, publikuje się co najmniej raz do roku na stronie internetowej Komisji lub organu finansującego, wraz z informacją o obszarach, w których eksperci ci się specjalizują. Takie informacje gromadzi się, przetwarza i publikuje zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725⁽³³⁾.

4. Komisja lub odpowiedni organ finansujący podejmują odpowiednie środki w celu zapobiegania konfliktom interesów w odniesieniu do zaangażowania niezależnych ekspertów zewnętrznych zgodnie z art. 61 i art. 150 ust. 5 rozporządzenia finansowego.

Komisja lub odpowiedni organ finansujący zapewniają, by ekspert, od którego wymagana jest opinia, nie przeprowadzał oceny, nie udzielał porad ani pomocy w sprawie, w której występuje konflikt interesów.

5. Przy powoływaniu niezależnych ekspertów zewnętrznych Komisja lub odpowiedni organ finansujący podejmują właściwe środki, by dążyć do osiągnięcia wyważonego składu grup ekspertów i paneli oceniających pod względem różnicowania umiejętności, doświadczenia, wiedzy, w tym pod względem specjalizacji, szczególnie w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych, pochodzenia geograficznego i płci, i biorąc pod uwagę sytuację w danym obszarze działania.

6. W stosownych przypadkach, aby zagwarantować jakość oceny, należy zapewnić odpowiednią liczbę niezależnych ekspertów zewnętrznych na potrzeby każdego zaproszenia do składania wniosków.

7. Informacje na temat poziomu wynagrodzenia wszystkich niezależnych ekspertów zewnętrznych są udostępniane co roku Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

TYTUŁ III

MONITOROWANIE, OCENA I KONTROLA PROGRAMU ORAZ KOMUNIKACJA W JEGO RAMACH

Artykuł 50

Monitorowanie i sprawozdawczość

1. Komisja stale monitoruje zarządzanie Programem, programem szczegółowym, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), i działalnością EIT oraz ich realizację. W celu zwiększenia przejrzystości regularnie aktualizowane dane są także udostępniane publicznie w dostępny sposób na stronie internetowej Komisji. W szczególności dane dla projektów finansowanych w ramach ERBN, partnerstw europejskich, misji, EIC i EIT zamieszcza się w tej samej bazie danych.

⁽³³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 45/2001 i decyzji nr 1247/2002/WE (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 39).

Baza danych zawiera:

- a) wskaźniki czasowe na potrzeby corocznej sprawozdawczości dotyczącej postępów Programu w realizacji celów, o których mowa w art. 3, zawarte w załączniku V, w oparciu o ścieżki oddziaływania;
- b) informacje na temat poziomu uwzględniania nauk społecznych i humanistycznych, stosunku między niższymi i wyższymi poziomami gotowości technologicznej w badaniach naukowych realizowanych w ramach współpracy, postępów w zwiększaniu uczestnictwa państw objętych inicjatywą rozszerzania uczestnictwa, geograficznego składu konsorcjów w projektach realizowanych w ramach współpracy, ewolucji wynagrodzeń naukowców, stosowania dwu-etapowej procedury składania i oceny wniosków, środków mających na celu ułatwienie powiązań opartych na współpracy w europejskich badaniach naukowych i innowacjach, stosowania przeglądu oceny oraz liczby i rodzajów skarg, poziomu uwzględniania problematyki klimatu i związanych z tym wydatków, udziału MŚP, udziału sektora prywatnego, równowagi płci w finansowanych działaniach, panelach oceniających, radach i grupach doradczych, „pieczęci doskonałości”, partnerstw europejskich, a także stopy współfinansowania, uzupełniającego i skumulowanego finansowania z innych programów unijnych, infrastruktur badawczych, czasu oczekiwania na przyznanie dotacji, poziomu współpracy międzynarodowej, zaangażowania obywateli i społeczeństwa obywatelskiego;
- c) poziomy wydatków w podziale na projekty, aby umożliwić przeprowadzenie szczegółowej analizy, w tym w odniesieniu do poszczególnych obszarów interwencji;
- d) poziom nadmiaru zgłoszeń, w szczególności liczbę wniosków i w przeliczeniu na zaproszenia do składania wniosków, ich średnią punktację, odsetek wniosków powyżej i poniżej progów dotyczących jakości.

2. Aby zapewnić skuteczną ocenę postępów w realizacji celów Programu Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 55 zmieniających załącznik V w zakresie wskaźników ścieżek oddziaływania, jeżeli uznaje się to za konieczne, oraz ustanawiających poziomy wyjściowe i docelowe, jak również uzupełniających niniejsze rozporządzenie o uregulowania dotyczące monitorowania i oceny.

3. System sprawozdawczości dotyczącej wykonania zapewnia efektywne, skuteczne i terminowe gromadzenie danych na potrzeby monitorowania realizacji i rezultatów Programu, bez zwiększania obciążenia administracyjnego dla beneficjentów. W tym celu na odbiorców środków finansowych Unii, w tym na poziomie naukowców zaangażowanych w działania, aby umożliwić śledzenie ich kariery i mobilności, oraz, w stosownych przypadkach, na państwa członkowskie, nakłada się proporcjonalne wymogi dotyczące sprawozdawczości.

4. Analiza jakościowa opracowana przez Komisję oraz unijne lub krajowe organy finansujące uzupełnia w jak największym stopniu dane ilościowe.

5. W kontekście programów prac monitoruje się i poddaje przeglądowi środki służące ułatwianiu powiązań opartych na współpracy w dziedzinie badań naukowych i innowacji w Europie.

Artykuł 51

Informacja, komunikacja, promocja, upowszechnianie i wykorzystywanie

1. Odbiorcy finansowania unijnego podają informacje o pochodzeniu tych środków oraz zapewniają eksponowanie finansowania unijnego, w szczególności podczas promowania działań i ich rezultatów, w tym w przypadku nagród, poprzez dostarczanie spójnych, skutecznych i proporcjonalnych ukierunkowanych informacji przeznaczonych dla różnych grup odbiorców, w tym dla mediów i opinii publicznej.

2. Komisja prowadzi działania informacyjne i komunikacyjne związane z Programem oraz realizowanymi w ramach Programu działaniami i uzyskanymi rezultatami. Ponadto dostarcza państwom członkowskim i beneficjentom terminowych i szczegółowych informacji. Na rzecz zainteresowanych podmiotów świadczona są oparte na dowodach usługi nawiązywania kontaktów wykorzystujące informacje analityczne i podobieństwa sieciowe, aby tworzyć konsorcja dla projektów realizowanych w ramach współpracy, przy czym szczególną uwagę poświęca się określaniu możliwości w zakresie tworzenia sieci kontaktów przez podmioty prawne z państw osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji. Na podstawie takiej analizy można, z myślą o konkretnych zaproszeniach do składania wniosków, organizować wydarzenia ułatwiające nawiązywanie kontaktów.

3. Komisja ustanawia również strategię na rzecz upowszechniania i wykorzystywania służącą zwiększeniu dostępności i rozpowszechniania uzyskanych w Programie rezultatów badań naukowych i innowacji oraz wiedzy, aby przyspieszyć ich wykorzystywanie, a następnie absorpcję przez rynek, oraz aby zwiększyć oddziaływanie Programu.

4. Zasoby finansowe przydzielone na Program przyczyniają się również do komunikacji instytucjonalnej w zakresie priorytetów politycznych Unii oraz działalności w zakresie informacji, komunikacji, promocji, upowszechniania i wykorzystywania, w zakresie, w jakim priorytety te są związane z celami, o których mowa w art. 3.

Artykuł 52

Ocena Programu

1. Oceny Programu przeprowadza się w terminie pozwalającym na uwzględnienie ich wyników w procesie decyzyjnym dotyczącym Programu, kolejnego programu ramowego i innych istotnych inicjatyw w dziedzinie badań naukowych i innowacji.
2. Ocena śródkresowa Programu przeprowadzana jest z pomocą niezależnych ekspertów – wybranych w drodze przejrzystej procedury – z chwilą, gdy dostępne są wystarczające informacje na temat realizacji Programu, jednak nie później niż w ciągu czterech lat od rozpoczęcia jego realizacji. Obejmuje ona analizę portfela i ocenę długoterminowego oddziaływania poprzednich programów ramowych i stanowi podstawę do dostosowania lub przekierunkowania Programu, stosownie do przypadku. Obejmuje ona ocenę skuteczności, wydajności, przydatności, spójności i unijnej wartości dodanej Programu.
3. Po zakończeniu realizacji Programu, jednak nie później niż cztery lata po upływie okresu określonego w art. 1, Komisja dokonuje oceny końcowej Programu. Ocena końcowa obejmuje ocenę długoterminowych skutków poprzednich programów ramowych.
4. Komisja publikuje i przekazuje wnioski z tych ocen, opatrzone własnymi komentarzami, oraz przedstawia je Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.

Artykuł 53

Audyty

1. System kontroli Programu zapewnia właściwą równowagę między zaufaniem a kontrolą, z uwzględnieniem kosztów administracyjnych i innych kosztów kontroli na wszystkich poziomach, w szczególności kosztów ponoszonych przez beneficjentów. Zasady audytu muszą być jasne i spójne w całym Programie.
2. Podstawą strategii audytu Programu jest audyt finansowy reprezentatywnej próby wydatków w całym Programie. Reprezentatywną próbę uzupełnia wybór oparty na ocenie ryzyka związanego z wydatkami. Działania otrzymujące wspólne finansowanie z różnych programów unijnych poddawane są tylko jednemu audytowi obejmującemu wszystkie odnośne programy i odpowiednie mające do nich zastosowanie przepisy.
3. Ponadto Komisja lub odpowiedni organ finansujący mogą opierać się na audytach systemu i procesów na poziomie beneficjenta. Takie audyty są fakultatywne w odniesieniu do określonych rodzajów beneficjentów; w ich ramach bada się systemy i procesy beneficjenta; są one uzupełniane audytem transakcji. Audyty te przeprowadza właściwy niezależny audytor mający uprawnienia do wykonywania ustawowych badań dokumentów rachunkowych zgodnie z dyrektywą 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽³⁴⁾. Audyty systemu i procesów mogą być wykorzystywane przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący w celu określenia ogólnej pewności co do należytego zarządzania finansami w odniesieniu do wydatków oraz w celu ponownego rozważenia poziomu audytów *ex post* i poświadczeń dotyczących sprawozdań finansowych.
4. Zgodnie z art. 127 rozporządzenia finansowego Komisja lub odpowiedni organ finansujący mogą opierać się na audytach dotyczących wykorzystania wkładów Unii, przeprowadzanych przez inne niezależne i właściwe osoby lub podmioty, w tym przez osoby lub podmioty inne niż te, które zostały upoważnione przez instytucje lub organy Unii.
5. Audyty można przeprowadzać w okresie do dwóch lat od płatności salda.

⁽³⁴⁾ Dyrektywa 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych, zmieniająca dyrektywę Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG oraz uchylająca dyrektywę Rady 84/253/EWG (Dz.U. L 157 z 9.6.2006, s. 87).

6. Komisja publikuje wytyczne dotyczące audytu, mające na celu zapewnienie rzetelnego i jednolitego stosowania i interpretacji procedur i zasad audytu przez cały okres trwania Programu.

Artykuł 54

Ochrona interesów finansowych Unii

W przypadku gdy państwo trzecie uczestniczy w Programie na podstawie decyzji przyjętej na mocy umowy międzynarodowej lub na podstawie jakiegokolwiek innego instrumentu prawnego, przyznaje ono właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, OLAF i Trybunałowi Obrachunkowemu prawa i dostęp niezbędne do wykonywania w pełni ich odpowiednich kompetencji. W przypadku OLAF takie prawa obejmują prawo do prowadzenia dochodzeń, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, przewidzianych w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 883/2013.

Artykuł 55

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 50 ust. 2, powierza się Komisji do dnia 31 grudnia 2028 r.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 50 ust. 2, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w późniejszym terminie określonym w tej decyzji. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 50 ust. 2 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

TYTUŁ IV

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Artykuł 56

Uchylenie

Rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013 tracą moc ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2021 r.

*Artykuł 57***Przepisy przejściowe**

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację ani modyfikację działań rozpoczętych na podstawie rozporządzeń (UE) nr 1290/2013 oraz (UE) nr 1291/2013, które nadal stosuje się do tych działań aż do ich zamknięcia. Plany prac i działania przewidziane w planach prac przyjętych na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i na podstawie aktów podstawowych odpowiednich organów finansujących są także – do czasu ich zakończenia – nadal regulowane rozporządzeniem (UE) nr 1290/2013 i tymi aktami podstawowymi.
2. Z puli środków finansowych przeznaczonych na Program pokrywane mogą być również wydatki na pomoc techniczną i administracyjną niezbędne w celu zapewnienia przejścia między Programem a środkami przyjętymi na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1291/2013.

*Artykuł 58***Wejście w życie**

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w dniu jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2021 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 28 kwietnia 2021 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

D. M. SASSOLI

Przewodniczący

W imieniu Rady

A. P. ZACARIAS

Przewodnicząca

ZAŁĄCZNIK I

OGÓLNE KIERUNKI DZIAŁALNOŚCI

W całym Programie dąży się do realizacji celów ogólnych i szczegółowych, o których mowa w art. 3 niniejszego rozporządzenia, poprzez obszary interwencji i ogólne kierunki działalności opisane w niniejszym załączniku i w załączniku II do niniejszego rozporządzenia, jak również w załączniku I do decyzji (UE) 2021/764.

1) Filary I „Doskonała nauka”

W ramach tego filaru, zgodnie z art. 4, prowadzona jest opisana poniżej działalność w celu promowania doskonałości naukowej, przyciągania do Europy najbardziej utalentowanych ludzi, udzielania odpowiedniego wsparcia naukowcom na wczesnym etapie kariery oraz wspierania tworzenia i rozpowszechniania doskonałości naukowej, wysokiej jakości wiedzy, metod i umiejętności, technologii i rozwiązań w zakresie globalnych wyzwań społecznych, środowiskowych i gospodarczych. Przyczynia się on również do realizacji innych celów szczegółowych Programu, o których mowa w art. 3.

- a) ERBN: zapewnienie atrakcyjnego i elastycznego finansowania umożliwiającego utalentowanym i kreatywnym naukowcom indywidualnym, z naciskiem na naukowców na wczesnym etapie kariery, i ich zespołom podążanie najbardziej obiecującymi ścieżkami w pionierskich dziedzinach nauki, bez względu na ich narodowość i kraj pochodzenia, i przyznawanie na zasadach ogólnounijnej konkurencji opartej wyłącznie na kryterium doskonałości.

Obszar interwencji: pionierskie badania naukowe;

- b) MSCA: umożliwianie naukowcom zdobycia nowej wiedzy i nowych umiejętności dzięki mobilności i gromadzeniu doświadczenia w różnych krajach, sektorach i dyscyplinach, wzmacnianie systemów szkoleń i rozwoju kariery naukowej, a także strukturyzacja i usprawnienie instytucjonalnej i krajowej rekrutacji przy uwzględnieniu Europejskiej karty naukowca i Kodeksu postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych; w ten sposób MSCA pomagają w tworzeniu w całej Europie podstaw doskonałego środowiska badawczego, przyczyniając się do pobudzenia zatrudnienia, wzrostu gospodarczego i inwestycji oraz do pokonywania obecnych i przyszłych wyzwań społecznych.

Obszary interwencji: dbanie o doskonałość poprzez wspieranie mobilności naukowców ponad granicami, między sektorami i między dyscyplinami; wspieranie zdobywania przez naukowców nowych umiejętności poprzez zapewnianie im szkoleń najwyższej jakości; wzmacnianie zasobów ludzkich i rozwój umiejętności w EPB; zwiększenie synergii i ułatwianie jej osiągnięcia; propagowanie działań informacyjnych dla ogółu społeczeństwa;

- c) infrastruktury badawcze: zapewnienie Europie światowej klasy trwałych infrastruktur badawczych, otwartych i dostępnych dla najwybitniejszych naukowców z Europy i spoza niej. Zachęcanie do korzystania z istniejących infrastruktur badawczych, w tym tych finansowanych z funduszy unijnej polityki spójności. Zwiększanie dzięki temu potencjału infrastruktury badawczej w zakresie wspierania postępu naukowego i innowacji oraz umożliwiania tworzenia otwartej i doskonałej nauki, zgodnie z zasadami FAIR, a wraz z tym działalności związanej z obszarami polityk unijnych i współpracy międzynarodowej.

Obszary interwencji: konsolidacja i rozwój systemu europejskich infrastruktur badawczych; otwarcie infrastruktur badawczych oraz ich zintegrowanie i wzajemne połączenie; potencjał innowacyjny europejskich infrastruktur badawczych oraz działalność na rzecz innowacji i szkolenia; wzmocnienie europejskiej polityki w zakresie infrastruktury badawczej oraz współpracy międzynarodowej.

2) Filary II „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa”

W ramach tego filaru, zgodnie z art. 4, prowadzona jest opisana poniżej działalność w celu wspierania tworzenia i lepszego rozpowszechniania wysokiej jakości wiedzy, technologii i zrównoważonych rozwiązań, zwiększenia konkurencyjności europejskiego przemysłu, wzmocnienia oddziaływania badań naukowych i innowacji na kształtowanie, wspieranie i realizację różnych obszarów polityki Unii oraz w celu wspierania absorpcji innowacyjnych rozwiązań przez przemysł, w szczególności MŚP i przedsiębiorstwa typu start-up, i społeczeństwo, aby sprostać globalnym wyzwaniom. Przyczynia się on również do realizacji innych celów szczegółowych Programu, o których mowa w art. 3.

Nauki społeczne i humanistyczne są w pełni zintegrowane we wszystkich klastrach, w tym w szczególnej i ukierunkowanej działalności.

Aby jak najbardziej zwiększyć oddziaływanie, elastyczność i efekt synergii, działalność w zakresie badań naukowych i innowacji jest pogrupowana w sześć klastrów, wzajemnie połączonych za pomocą paneuropejskich infrastruktur badawczych, które to klastry indywidualnie i wspólnie tworzą zachęty do współpracy interdyscyplinarnej, międzysektorowej i między obszarami polityki, a także transgranicznej i międzynarodowej. Filar II Programu obejmuje działalność z szerokiego zakresu poziomów gotowości technologicznej, w tym niższych poziomów gotowości technologicznej.

Każdy z klastrów przyczynia się do realizacji kilku celów zrównoważonego rozwoju, a wiele celów zrównoważonego rozwoju jest wspieranych przez więcej niż jeden klastery.

Działalność w zakresie badań naukowych i innowacji jest realizowana w obrębie następujących klastrów i przekrojowo między nimi:

- a) klastery „Zdrowie”: poprawa i ochrona zdrowia i dobrostanu obywateli w każdym wieku poprzez generowanie nowej wiedzy, opracowywanie innowacyjnych rozwiązań i zapewnienia włączenia, w stosownych przypadkach, perspektywy płci do celów profilaktyki, diagnozowania, monitorowania i leczenia chorób oraz opracowywania technologii medycznych; ograniczenie zagrożeń dla zdrowia; ochrona ludności i propagowanie dobrego stanu zdrowia i dobrostanu, również w miejscu pracy; sprawienie, aby publiczne systemy opieki zdrowotnej były bardziej opłacalne, sprawiedliwe i zrównoważone; zapobieganie chorobom związanym z ubóstwem i leczenie ich; oraz wspieranie i umożliwianie zaangażowania pacjentów i samodzielnego podejmowania przez nich decyzji w zakresie własnego zdrowia.

Obszary interwencji: zdrowie przez całe życie; środowiskowe i społeczne uwarunkowania zdrowia; choroby niezakaźne i rzadkie; choroby zakaźne, w tym choroby związane z ubóstwem i choroby zaniedbane; narzędzia, technologie i rozwiązania cyfrowe dotyczące zdrowia i opieki, w tym medycyny personalizowanej; systemy opieki zdrowotnej;

- b) klastery „Kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne”: wzmocnienie wartości demokratycznych, w tym praworządności i praw podstawowych; ochrona naszego dziedzictwa kulturowego; badanie potencjału sektora kultury i sektora kreatywnego oraz propagowanie przemian społeczno-gospodarczych, które przyczyniają się do włączenia społecznego i wzrostu, w tym zarządzanie migracjami i integracja migrantów.

Obszary interwencji: demokracja i zarządzanie; kultura, dziedzictwo kulturowe i kreatywność; przemiany społeczne i gospodarcze;

- c) klastery „Bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa”: reagowanie na wyzwania wynikające z utrzymujących się zagrożeń dla bezpieczeństwa, w tym cyberprzestępczości, oraz związane z klęskami żywiołowymi i katastrofami spowodowanymi przez człowieka.

Obszary interwencji: społeczeństwa odporne na klęski żywiołowe i katastrofy; ochrona i bezpieczeństwo; cyberbezpieczeństwo;

- d) klastery „Technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna”: wzmocnienie zdolności i zapewnienie suwerenności Europy w zakresie kluczowych technologii prorozwojowych służących cyfryzacji i produkcji oraz w zakresie technologii kosmicznej, w całym łańcuchu wartości; stworzenie konkurencyjnego, scyfryzowanego, niskoemisyjnego przemysłu o obiegu zamkniętym; zapewnienie zrównoważonych dostaw surowców; opracowanie zaawansowanych materiałów oraz stworzenie podstaw dla postępów i innowacji w pokonywaniu globalnych wyzwań społecznych.

Obszary interwencji: technologie produkcyjne; główne technologie cyfrowe, w tym technologie kwantowe; nowe technologie prorozwojowe; materiały zaawansowane; sztuczna inteligencja i robotyka; internet nowej generacji; zaawansowane obliczenia i duże zbiory danych; gałęzie przemysłu o obiegu zamkniętym; niskoemisyjne i czyste sektory przemysłu; przestrzeń kosmiczna, w tym obserwacja Ziemi;

- e) klastery „Klimat, energia i mobilność”: przeciwdziałanie zmianie klimatu poprzez lepsze zrozumienie jej przyczyn, ewolucji, ryzyka, oddziaływania i szans, poprzez uczynienie sektorów energetyki i transportu bardziej przyjaznymi dla klimatu i środowiska, wydajniejszymi, bardziej konkurencyjnymi, korzystającymi w większym stopniu z systemów inteligentnych, bezpieczniejszymi i bardziej odpornymi, promowanie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej, zwiększenie odporności Unii na wstrząsy zewnętrzne oraz dostosowanie zachowań społecznych w świetle celów zrównoważonego rozwoju.

Obszary interwencji: nauka o klimacie i rozwiązania w zakresie klimatu; dostawy energii; systemy i sieci energetyczne; budynki i obiekty przemysłowe w transformacji energetycznej; społeczności i miasta; konkurencyjność przemysłowa w transporcie; transport i mobilność, które są czyste, bezpieczne i dostępne; inteligentna mobilność; magazynowanie energii;

- f) klastery „Żywność, biogospodarka, zasoby naturalne, rolnictwo i środowisko”: ochrona środowiska, odnowa i zrównoważone wykorzystywanie zasobów naturalnych i biologicznych z lądu, wód śródlądowych i morza oraz zrównoważone zarządzanie nimi w celu powstrzymania erozji różnorodności biologicznej, aby rozwiązać problemy w zakresie zapewnienia wszystkim bezpieczeństwa żywnościowego i bezpiecznej diety oraz przejść na niskoemisyjną, zasobooszczędną gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz zrównoważoną biogospodarkę.

Obszary interwencji: obserwacja środowiska; różnorodność biologiczna i zasoby naturalne; rolnictwo, leśnictwo i obszary wiejskie; morza, oceany i wody śródlądowe; systemy żywnościowe; systemy innowacji biotechnologicznych w biogospodarce Unii; systemy o obiegu zamkniętym;

- g) niejądrowe działania bezpośrednie JRC: generowanie wysokiej jakości dowodów naukowych na potrzeby kształtowania wydajnej i przystępnej dobrej polityki publicznej. Nowe inicjatywy i wnioski w zakresie aktów prawnych Unii wymagają przejrzystych, kompleksowych i wyważonych dowodów, aby były rozsądnie projektowane, natomiast realizacja polityki wymaga pomiaru i monitorowania dowodów. JRC zapewnia niezależne dowody naukowe i wsparcie techniczne na potrzeby całego cyklu kształtowania polityk unijnych. Badania naukowe w ramach JRC są ukierunkowane na realizację priorytetów polityk unijnych.

Obszary interwencji: wzmacnianie bazy wiedzy na potrzeby kształtowania polityki; globalne wyzwania (zdrowie; kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne; bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa; technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna; klimat, energetyka i mobilność; żywność, biogospodarka, zasoby naturalne, rolnictwo i środowisko); innowacje, rozwój gospodarczy i konkurencyjność; doskonałość naukowa; rozwój terytorialny i wsparcie dla państw członkowskich i regionów.

3) Filar III „Innowacyjna Europa”

W ramach tego filaru, zgodnie z art. 4, prowadzona jest opisana poniżej działalność w celu wspierania wszelkich form innowacji, w tym innowacji nietechnologicznych, zwłaszcza w ramach MŚP, w tym przedsiębiorstw typu start-up, przez ułatwianie rozwoju technologicznego, demonstracji i transferu wiedzy oraz w celu wzmocnienia wdrażania innowacyjnych rozwiązań. Przyczynia się on również do realizacji innych celów szczegółowych Programu, o których mowa w art. 3. Realizacja EIC odbywa się przede wszystkim za pomocą dwóch instrumentów: „Pionier”, realizowanego głównie przez badania naukowe prowadzone w ramach współpracy, oraz „Akcelerator”.

- a) EIC: koncentrujące się głównie na przełomowych i radykalnych innowacjach, ukierunkowanych w szczególności na innowacje tworzące nowe rynki, a jednocześnie wspierające także wszystkie rodzaje innowacji, w tym innowacje stopniowe.

Obszary interwencji: instrument „Pionier” na rzecz zaawansowanych badań naukowych, wspierający przyszłe i powstające przełomowe technologie, tworzące nowe rynki lub najbardziej zaawansowane technologie; instrument „Akcelerator”, wypełniający lukę w finansowaniu między ostatnimi etapami działalności w zakresie badań naukowych i innowacji a absorpcją przez rynek, w celu skutecznego wdrażania przełomowych innowacji tworzących nowe rynki i umożliwienia zwiększenia skali działalności przedsiębiorstw, w przypadkach gdy rynek nie zapewnia realnego finansowania; dodatkowe rodzaje działalności EIC, takie jak przyznawanie nagród i stypendiów, oraz usługi o wartości dodanej dla przedsiębiorstw;

- b) europejskie ekosystemy innowacji

Obszary interwencji: działalność obejmująca w szczególności nawiązanie kontaktów – w stosownych przypadkach we współpracy z EIT – z krajowymi i regionalnymi podmiotami działającymi w dziedzinie innowacji oraz wspieranie realizacji przez państwa członkowskie, regiony i państwa stowarzyszone wspólnych transgranicznych programów na rzecz innowacyjności, od wymiany praktyk i wiedzy na temat regulacji w dziedzinie innowacji, poprzez zwiększanie poziomu umiejętności miękkich na potrzeby innowacji, po działalność w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym innowacji otwartych i inspirowanych przez użytkowników, w celu zwiększenia skuteczności europejskiego systemu innowacji. Należy to realizować w synergii między innymi ze wsparciem EFRR na rzecz ekosystemów innowacji i partnerstw międzyregionalnych dotyczących kwestii związanych z inteligentną specjalizacją;

- c) Europejski Instytut Innowacji i Technologii

Obszary interwencji (zdefiniowane w załączniku II): zrównoważone ekosystemy innowacji w całej Europie; umiejętności w zakresie innowacji i przedsiębiorczości w perspektywie uczenia się przez całe życie, w tym zwiększanie zdolności instytucji szkolnictwa wyższego w Europie; nowe rozwiązania rynkowe, aby sprostać globalnym wyzwaniom; zapewnienie synergii i wartości dodanej w ramach Programu.

4) Część „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie EPB”

W ramach tej części prowadzona jest opisana poniżej działalność w celu realizacji celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. d). Przyczynia się ona również do realizacji innych celów szczegółowych Programu, o których mowa w art. 3. Część ta stanowi podporę całego Programu, a w jej ramach wspierana jest działalność przyczyniająca się do przyciągania utalentowanych ludzi, wspierania obiegu talentów i zapobiegania drenażowi mózgow, do tworzenia Europy w większym stopniu opartej na wiedzy i innowacyjności, zapewniającej równość płci i należącej do czołówki globalnej konkurencji, do wspierania współpracy międzynarodowej oraz tym samym do optymalizacji krajowych atutów i potencjału w całej Europie w ramach sprawnie funkcjonującej EPB ze swobodnym – w zrównoważony sposób – przepływem wiedzy i wysoko wykwalifikowanych pracowników, w której rezultaty badań naukowych i innowacji są szeroko rozpowszechniane oraz zrozumiałe i wiarygodne dla poinformowanych obywateli oraz przynoszą korzyści ogółowi społeczeństwa, a polityka Unii, w szczególności w zakresie badań naukowych i innowacji, jest oparta na dowodach naukowych wysokiej jakości.

Część ta wspiera również działalność mającą na celu poprawę jakości wniosków składanych przez podmioty prawne z państw osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji, taką jak profesjonalne kontrole i doradztwo przed złożeniem wniosku, oraz mające na celu pobudzenie działalności krajowych punktów kontaktowych w celu wspierania tworzenia międzynarodowej sieci kontaktów, a także działalność służącą wspieraniu podmiotów prawnych z państw osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji w dołączaniu do już zakwalifikowanych projektów realizowanych w ramach współpracy, w których podmioty prawne z takich państw nie biorą udziału.

Obszary interwencji: rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości, w tym poprzez łączenie w zespoły, tworzenie partnerstw, katedry EPB, europejską współpracę naukowo-badawczą (COST), inicjatywy doskonałości oraz działalność wspierającą obieg talentów; zreformowanie i usprawnienie europejskiego systemu badań naukowych i innowacji, w tym poprzez na przykład wspieranie reformy krajowej polityki w zakresie badań naukowych i innowacji, zapewnianie atrakcyjnych środowisk kariery oraz wspieranie nauki dotyczącej płci i nauki obywatelskiej.

ZAŁĄCZNIK II

EUROPEJSKI INSTYTUT INNOWACJI I TECHNOLOGII (EIT)

Przy realizacji działalności programowej EIT zastosowanie mają następujące elementy:

1) Uzasadnienie

Jak wyraźnie stwierdzono w sprawozdaniu grupy wysokiego szczebla ds. maksymalizacji oddziaływania badań naukowych i innowacji w Unii (grupa wysokiego szczebla pod przewodnictwem Pascala Lamy'ego), dalsze działania powinny obejmować „edukację dla przyszłości i inwestowanie w ludzi, którzy są w stanie zmieniać rzeczywistość”. W szczególności europejskie instytucje szkolnictwa wyższego wzywa się do pobudzania przedsiębiorczości, znoszenia granic między dyscyplinami oraz instytucjonalizację ścisłej interdyscyplinarnej współpracy między środowiskiem akademickim a przemysłem. Według ostatnich badań dostęp do utalentowanych ludzi jest zdecydowanie najważniejszym czynnikiem wpływającym na wybór lokalizacji europejskich przedsiębiorstw typu start-up. Możliwość kształcenia i szkolenia w zakresie przedsiębiorczości oraz rozwój kreatywności odgrywają kluczową rolę dla kształtowania przyszłych innowatorów oraz rozwijania umiejętności istniejących innowatorów, umożliwiającą odnoszenie przez ich firmy większych sukcesów. Dostęp do talentów związanych z przedsiębiorczością, wraz z dostępem do zawodów regulowanych, kapitału i rynków na poziomie Unii, oraz zebranie najważniejszych podmiotów działających w dziedzinie innowacji wokół wspólnego celu stanowią kluczowe elementy dla rozwijania ekosystemu innowacji. Istnieje potrzeba koordynacji wysiłków w całej Unii w celu stworzenia masy krytycznej połączonych klastrów i ekosystemów przedsiębiorczości w całej Unii.

EIT jest obecnie największym w Europie zintegrowanym ekosystemem innowacji łączącym partnerów z obszaru biznesu, badań naukowych, edukacji i innych sektorów. EIT nadal wspiera swoje WWiI, które są działającymi na szeroką skalę partnerstwami europejskimi zajmującymi się konkretnymi wyzwaniami globalnymi, i wzmacnia wokół nich ekosystemy innowacji. Czyni to promując integrację szkolnictwa, badań naukowych i innowacji najwyższej jakości, tworząc tym samym otoczenie sprzyjające innowacjom, a także promując i wspierając nowe pokolenie przedsiębiorców oraz stymulując powstawanie innowacyjnych przedsiębiorstw z zachowaniem ścisłej synergii i komplementarności z EIC.

W całej Europie nadal potrzebne są działania na rzecz rozwoju ekosystemów, w ramach których naukowcy, innowatorzy, przemysł i rządy mogą z łatwością współdziałać. Ekosystemy innowacji w rzeczywistości nadal nie pracują w optymalny sposób z wielu powodów, takich jak:

- a) interakcja między podmiotami działającymi w dziedzinie innowacji jest nadal utrudniona przez istniejące między nimi bariery organizacyjne, regulacyjne i kulturowe;
- b) wysiłki na rzecz wzmocnienia ekosystemów innowacji muszą korzystać z koordynacji i koncentrować się na określonych celach i oddziaływaniu.

Aby sprostać przyszłym wyzwaniom społecznym, wykorzystać możliwości nowych technologii i przyczynić się do przyjaznego dla środowiska i zrównoważonego wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy, konkurencyjności i dobrostanu obywateli Europy, istnieje potrzeba dalszego wzmacniania zdolności Europy do innowacji poprzez: wzmacnianie istniejących i wspieranie tworzenia nowych środowisk sprzyjających współpracy i innowacjom; wzmacnianie potencjału innowacyjnego środowiska akademickiego i sektora badań naukowych; wspieranie nowej generacji przedsiębiorców; stymulowanie tworzenia i rozwoju innowacyjnych przedsięwzięć, jak również wzmacnianie widoczności i uznawania przez ogół społeczeństwa działalności w zakresie badań naukowych i innowacji finansowanej przez Unię, w szczególności finansowania EIT.

Charakter i skala wyzwań związanych z innowacjami wymagają łączenia i mobilizacji podmiotów i zasobów na skalę europejską poprzez wspieranie współpracy transgranicznej. Istnieje potrzeba zniesienia podziałów pomiędzy dyscyplinami i wzdłuż łańcuchów wartości oraz wspierania tworzenia otoczenia sprzyjającego efektywnej wymianie wiedzy ogólnej i fachowej oraz rozwojowi i przyciąganiu talentów związanych z przedsiębiorczością. Strategiczny plan innowacji EIT musi zapewniać spójność z wyzwaniami Programu, a także komplementarność w stosunku do EIC.

2) Obszary interwencji

2.1. Zrównoważone ekosystemy innowacji w Europie

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie EIT i strategicznym planem innowacji EIT EIT odgrywa większą rolę we wzmacnianiu zrównoważonych ekosystemów innowacji zorientowanych na wyzwania w całej Europie. W szczególności EIT nadal działa głównie za pośrednictwem swoich WWiI – działających na szeroką skalę partnerstw europejskich, które zajmują się konkretnymi wyzwaniami społecznymi. EIT nadal wzmacnia ekosystemy innowacji wokół tych wspólnot, otwierając je i wspierając integrację badań naukowych, innowacji i edukacji. Ponadto EIT wzmacnia ekosystemy innowacji w całej Europie poprzez poszerzenie zakresu swojego Regionalnego Systemu Innowacji. EIT współpracuje z ekosystemami innowacji, które wykazują wysoki potencjał innowacyjny w oparciu o strategię, dostosowanie tematyczne i przewidywane oddziaływanie, z zachowaniem ścisłej synergii ze strategiami i platformami inteligentnej specjalizacji.

Ogólne kierunki

- a) zwiększenie skuteczności i otwartości na nowych partnerów istniejących WWiI, umożliwiając przejście do samowystarczalności w perspektywie długoterminowej oraz analizowanie potrzeby stworzenia nowych WWiI w celu sprostania globalnym wyzwaniom. Konkretnie obszary tematyczne są określone w strategicznym planie innowacji EIT, z uwzględnieniem planowania strategicznego;
- b) przyspieszenie osiągania doskonałości w regionach państw, o których mowa w strategicznym planie innowacji EIT, w ścisłej współpracy z funduszami strukturalnymi i, w stosownych przypadkach, innymi odpowiednimi programami unijnymi.

2.2. Umiejętności w zakresie innowacji i przedsiębiorczości w perspektywie uczenia się przez całe życie, w tym zwiększanie zdolności instytucji szkolnictwa wyższego w Europie

Działalność edukacyjna EIT jest wzmocniona w celu wspierania innowacji i przedsiębiorczości poprzez ukierunkowane kształcenie i szkolenie. Większy nacisk na rozwój kapitału ludzkiego opiera się na rozbudowie istniejących programów kształcenia w ramach WWiI utworzonych przez EIT w celu dalszego oferowania studentom i specjalistom wysokiej jakości programów nauczania opartych na innowacjach, kreatywności i przedsiębiorczości, w szczególności zgodnie z unijnymi strategiami na rzecz przemysłu i na rzecz umiejętności. Mogą to być naukowcy i innowatorzy otrzymujący wsparcie z innych części Programu, w szczególności MSCA. EIT wspiera również modernizację instytucji szkolnictwa wyższego w Europie i ich integrację w ekosystemach innowacji poprzez pobudzanie i zwiększanie ich potencjału i zdolności w zakresie przedsiębiorczości, a także zachęcanie do lepszego przewidywania wymogów w zakresie nowych umiejętności.

Ogólne kierunki

- a) opracowanie innowacyjnych programów nauczania, z uwzględnieniem przyszłych potrzeb społeczeństwa i przemysłu, oraz programów przekrojowych, które mają być oferowane studentom, przedsiębiorcom i specjalistom w całej Europie i poza jej granicami, łączących wiedzę specjalistyczną i dotyczącą konkretnych sektorów z umiejętnościami w zakresie innowacji i przedsiębiorczości, takimi jak zaawansowane umiejętności techniczne związane z cyfrowymi i zrównoważonymi kluczowymi technologiami prorozwojowymi;
- b) wzmocnienie i rozszerzenie znaku EIT w celu poprawy widoczności i uznawania programów edukacyjnych EIT opartych na partnerstwie między różnymi instytucjami szkolnictwa wyższego, ośrodkami badawczymi i przedsiębiorstwami przy jednoczesnym zwiększaniu jego ogólnej jakości poprzez oferowanie programów nauczania przez działanie i ukierunkowane kształcenie w zakresie przedsiębiorczości, jak również mobilności międzynarodowej, międzyorganizacyjnej i międzysektorowej;
- c) rozwój zdolności w zakresie innowacji i przedsiębiorczości w sektorze szkolnictwa wyższego poprzez wykorzystanie i promowanie wiedzy fachowej wspólnoty EIT w odniesieniu do łączenia edukacji, badań naukowych i przedsiębiorstw;
- d) wzmocnienie roli wspólnoty absolwentów EIT jako wzorca dla nowych studentów oraz silnego instrumentu informowania o oddziaływaniu EIT.

2.3. Nowe rozwiązania rynkowe w celu sprostania globalnym wyzwaniom

EIT ułatwia przedsiębiorcom, innowatorom, naukowcom, edukatorom, studentom i innym podmiotom działającym w dziedzinie innowacji współpracę w ramach interdyscyplinarnych zespołów, przy uwzględnianiu aspektu poci, w celu tworzenia pomysłów i przekształcania ich w innowacje stopniowe i radykalne, a także wspiera ich i nagradza. Działalność charakteryzuje się podejściem na zasadzie otwartych innowacji i współpracy transgranicznej, koncentrując się na uwzględnieniu odpowiedniej działalności w zakresie trójkąta wiedzy, które są istotne dla powodzenia tej działalności (np. promotorzy projektów mogą uzyskać łatwiejszy dostęp do absolwentów posiadających szczególnie kwalifikacje, wiodących użytkowników, przedsiębiorstw typu start-up o innowacyjnych pomysłach, firm spoza rynku lokalnego posiadających odpowiednie aktywa komplementarne itp.).

Ogólne kierunki

- a) wsparcie na rzecz rozwoju nowych produktów, usług i możliwości rynkowych, w przypadku których podmioty z trójkąta wiedzy współpracują w celu dostarczenia rozwiązań dla globalnych wyzwań;
- b) pełna integracja całego łańcucha wartości innowacji: od ucznia do przedsiębiorcy, od pomysłu do produktu, od laboratorium do klienta. Obejmuje to wsparcie dla przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw zwiększających skalę swojej działalności;

- c) zapewnienie usług i wsparcia wysokiego szczebla dla innowacyjnych przedsiębiorstw, w tym pomoc techniczna w dostosowaniu produktów lub usług, merytoryczny mentoring, wsparcie służące pozyskaniu klientów docelowych i kapitału w celu szybkiego wejścia na rynek i przyspieszenia ich procesu wzrostu.

2.4. Synergia i wartość dodana w ramach Programu

EIT intensyfikuje swoje wysiłki w celu wykorzystania synergii i komplementarności między istniejącymi WWiI a różnymi podmiotami i inicjatywami na poziomie unijnym i globalnym oraz rozszerzenia swojej sieci organizacji współpracujących, zarówno na poziomie strategicznym, jak i operacyjnym, unikając dublowania wysiłków.

Ogólne kierunki

- a) ścisła współpraca z EIC i Programem InvestEU w zakresie optymalizacji wsparcia (a mianowicie finansowania i usług) oferowanych na rzecz innowacyjnych przedsięwzięć na etapach rozruchu i zwiększania skali działalności, w szczególności za pośrednictwem WWiI;
 - b) planowanie i realizacja działalności EIT w celu maksymalnego wykorzystania synergii i komplementarności z innymi częściami Programu;
 - c) współpraca z państwami członkowskimi, zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym, w celu ustanowienia zorganizowanego dialogu i koordynacji wysiłków, aby umożliwić synergię z inicjatywami krajowymi i regionalnymi, w tym strategiami inteligentnej specjalizacji, z uwzględnieniem możliwości utworzenia „europejskich ekosystemów innowacji”, w celu określenia, wymiany i upowszechniania najlepszych praktyk i nabytych doświadczeń;
 - d) wymiana i upowszechnianie innowacyjnych praktyk i nabytych doświadczeń w całej Europie i poza jej granicami, tak aby wnieść wkład w politykę w zakresie innowacji w Europie w koordynacji z innymi częściami Programu;
 - e) dostarczanie wkładu w dyskusje na temat polityki innowacyjnej i przyczynianie się do opracowywania i realizacji priorytetów politycznych Unii poprzez ciągłą współpracę ze wszystkimi odpowiednimi służbami Komisji, innymi programami Unii i ich zainteresowanymi stronami oraz badanie dalszych możliwości w ramach inicjatyw wdrażających politykę;
 - f) wykorzystywanie synergii z innymi programami Unii, w tym tymi, które wspierają rozwój kapitału ludzkiego i innowacji (takimi jak COST, EFS+, EFRR, Erasmus +, Kreatywna Europa i COSME Plus / Jednolity rynek, Program InvestEU);
 - g) budowanie strategicznych sojuszy z kluczowymi podmiotami działającymi w dziedzinie innowacji na poziomie Unii i międzynarodowym oraz wsparcie dla WWiI w celu rozwijania współpracy i powiązań z kluczowymi partnerami trójkąta wiedzy z państw trzecich, w celu otwarcia nowych rynków dla rozwiązań wspieranych przez WWiI oraz przyciągania finansowania i talentów z zagranicy. Uczestnictwo państw trzecich jest propagowane w odniesieniu do zasad wzajemności i wzajemnych korzyści.
-

ZAŁĄCZNIK III

PARTNERSTWA EUROPEJSKIE

Partnerstwa europejskie są kwalifikowane i realizowane, monitorowane, poddawane ocenie, stopniowo finalizowane lub odnawiane na podstawie następujących kryteriów:

1) Kwalifikacja

Wykazanie, że partnerstwo europejskie jest bardziej skuteczne w osiąganiu powiązanych celów Programu przez włączenie i zaangażowanie partnerów, w szczególności w osiągnięciu wyraźnego oddziaływania dla Unii i jej obywateli, w szczególności z myślą o pokonaniu globalnych wyzwań i realizacji celów w zakresie badań naukowych i innowacji, zapewnieniu konkurencyjności i zrównoważoności Unii i przyczynieniu się do wzmocnienia EPB i innowacji oraz, w stosownych przypadkach, do wypełnienia międzynarodowych zobowiązań.

W przypadku zinstytucjonalizowanych partnerstw europejskich ustanowionych zgodnie z art. 185 TFUE wymagane jest obowiązkowo uczestnictwo co najmniej 40 % państw członkowskich:

- a) spójność i synergia partnerstwa europejskiego w obrębie unijnego środowiska badań naukowych i innowacji spełniająca w największym stopniu zasady Programu;
- b) przejrzystość i otwartość partnerstwa europejskiego w odniesieniu do określania priorytetów i celów pod kątem oczekiwanych rezultatów i oddziaływania oraz w odniesieniu do zaangażowania partnerów i zainteresowanych stron reprezentujących cały łańcuch wartości, różne sektory, istniejącą wiedzę i dyscypliny, w tym, w stosownych przypadkach, na poziomie międzynarodowym, i niezakłócających konkurencyjności europejskiej; jasne ustalenia dotyczące promowania udziału MŚP oraz rozpowszechniania i wykorzystywania rezultatów, w szczególności przez MŚP, w tym poprzez organizacje pośredniczące;
- c) wykazanie *ex ante* dodatkowości i kierunkowości partnerstwa europejskiego, w tym wspólnej strategicznej wizji celu partnerstwa europejskiego. Wizja ta obejmuje w szczególności:
 - (i) określenie mierzalnych oczekiwanych wyników, rezultatów i oddziaływania w określonych ramach czasowych, w tym kluczowej wartości gospodarczej lub społecznej dla Unii;
 - (ii) wykazanie oczekiwanych jakościowych i znaczących ilościowych efektów dźwigni, w tym metodę pomiaru kluczowych wskaźników efektywności;
 - (iii) sposoby podejścia w celu zapewnienia elastyczności realizacji oraz w celu dostosowywania się do zmieniających się potrzeb polityki, potrzeb społecznych lub rynkowych lub do postępu naukowego w celu zwiększenia spójności polityki między poziomem regionalnym, krajowym a unijnym;
 - (iv) strategie wyjścia i środki stopniowego wycofywania z Programu;
- d) wykazanie *ex ante* długoterminowego zaangażowania partnerów, w tym minimalnego udziału inwestycji publicznych lub prywatnych.

W przypadku zinstytucjonalizowanych partnerstw europejskich ustanowionych zgodnie z art. 185 lub 187 TFUE wkłady finansowe lub rzeczowe wnoszone przez partnerów innych niż Unia wynoszą co najmniej 50 % i mogą sięgać do 75 % łącznych zobowiązań budżetowych partnerstwa europejskiego. W przypadku każdego takiego zinstytucjonalizowanego partnerstwa europejskiego część wkładów wnoszonych przez partnerów innych niż Unia będzie miała formę wkładów finansowych. W przypadku partnerów innych niż Unia i państwa uczestniczące wkłady finansowe służą przede wszystkim pokryciu kosztów administracyjnych, jak również są przeznaczane na koordynację i wsparcie oraz inny rodzaj działalności niekonkurencyjnej.

2) Realizacja:

- a) podejście systemowe zapewniające aktywne i wczesne zaangażowanie państw członkowskich oraz osiągnięcie oczekiwanego oddziaływania partnerstwa europejskiego poprzez elastyczną realizację wspólnych działań o wysokiej unijnej wartości dodanej również wykraczających poza wspólne zaproszenia do składania wniosków dotyczących działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym związanej z absorpcją rynkową, regulacyjną lub polityczną;
- b) odpowiednie środki zapewniające ciągłą otwartość inicjatywy i przejrzystość w trakcie realizacji, w szczególności w odniesieniu do ustalania priorytetów i uczestnictwa w zaproszeniach do składania wniosków, informacji na temat funkcjonowania zarządzania, eksponowania roli Unii, środków w zakresie komunikacji i działalności informacyjnej, upowszechniania i wykorzystywania rezultatów, w tym jasnej strategii w zakresie otwartego dostępu / w odniesieniu do użytkowników w całym łańcuchu wartości; odpowiednie środki informujące MŚP i propagujące ich udział;

- c) koordynacja lub wspólnie prowadzona działalność z innymi odpowiednimi inicjatywami w zakresie badań naukowych i innowacji w celu zapewnienia optymalnego poziomu połączeń międzysystemowych i zapewnienia skutecznej synergii, między innymi w celu pokonywania potencjalnych barier utrudniających realizację na poziomie krajowym oraz w celu zwiększenia opłacalności;
 - d) zobowiązania dotyczące wkładów finansowych lub rzeczowych ze strony każdego partnera, zgodnie z przepisami krajowymi, przez cały okres trwania inicjatywy;
 - e) w przypadku zinstytucjonalizowanego partnerstwa europejskiego zapewnienie Komisji dostępu do rezultatów oraz innych informacji związanych z działaniem, na potrzeby kształtowania, realizacji i monitorowania polityki Unii lub programów unijnych.
- 3) Monitorowanie:
- a) system monitorowania zgodnie z art. 50 w celu śledzenia postępów w realizacji szczegółowych celów polityki, oczekiwanych wyników i kluczowych wskaźników efektywności umożliwiających dokonanie w miarę upływu czasu oceny osiągnięć, oddziaływania i potencjalnej potrzeby wprowadzenia środków naprawczych;
 - b) osobna okresowa sprawozdawczość na temat ilościowych i jakościowych efektów dźwigni, w tym na temat zadeklarowanych i rzeczywiście wniesionych wkładów finansowych i rzeczowych, wyeksponowania i pozycji na arenie międzynarodowej oraz wpływu na ryzyko związane z inwestycjami sektora prywatnego w zakresie badań naukowych i innowacji;
 - c) szczegółowe informacje na temat procesu oceny i wyników wszystkich zaproszeń do składania wniosków w ramach partnerstw europejskich, udostępniane w sposób terminowy we wspólnej elektronicznej bazie danych.
- 4) Ocena, stopniowe wycofywanie i odnawianie:
- a) ocena oddziaływania osiągniętego na poziomie unijnym i krajowym w odniesieniu do określonych celów i kluczowych wskaźników efektywności, stanowiąca wkład w ocenę Programu, o której mowa w art. 52, w tym ocena najbardziej skutecznego trybu interwencji w ramach polityki na potrzeby wszelkich przyszłych działań, oraz określanie stanowiska w sprawie ewentualnego odnowienia partnerstwa europejskiego w ogólnym otoczeniu partnerstw europejskich i na tle jego priorytetów politycznych;
 - b) w przypadku nieodnowienia, odpowiednie środki zapewniające stopniowe wycofywanie finansowania Programu stosownie do warunków i harmonogramu uzgodnionych *ex ante* z prawnie zobowiązanymi partnerami, bez uszczerbku dla możliwości kontynuowania finansowania ponadnarodowego z programów krajowych lub innych programów unijnych, przy czym odbywa się to bez uszczerbku dla inwestycji prywatnych i trwających projektów.
-

ZAŁĄCZNIK IV

SYNERGIA Z INNYMI PROGRAMAMI UNIJNYMI

Podstawę osiągnięcia synergii z innymi programami unijnymi stanowią komplementarność między koncepcją programu a jego celami oraz zgodność – na poziomie wdrażania – zasad finansowania i odnośnych procesów.

Finansowanie z Programu jest wykorzystywane wyłącznie do finansowania działalności w zakresie badań naukowych i innowacji. Planowanie strategiczne pozwala dostosować priorytety różnych programów unijnych i zapewniać spójne możliwości finansowania na różnych etapach cyklu badań naukowych i innowacji. Misje i partnerstwa europejskie korzystają między innymi z synergii z pozostałymi programami unijnymi i politykami Unii.

Wdrażanie rezultatów badań naukowych i innowacyjnych rozwiązań opracowanych w Programie korzysta ze wsparcia ze strony innych programów unijnych, w szczególności poprzez strategie upowszechniania i wykorzystywania, transfer wiedzy, uzupełniające i skumulowane źródła finansowania oraz stosowne środki w zakresie polityki. Finansowanie działalności w zakresie badań naukowych i innowacji opiera się na zharmonizowanych przepisach, które mają zapewnić unijną wartość dodaną, unikać powielania działań w ramach różnych programów unijnych oraz dążyć do jak największej wydajności i uproszczenia procedur administracyjnych.

W poniższych punktach przedstawiono bardziej szczegółowo, na czym mają polegać synergie między Programem a różnymi programami unijnymi:

1. Synergia z Europejskim Funduszem Rolniczym Gwarancji (EFRG) oraz Europejskim Funduszem Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) w ramach wspólnej polityki rolnej (WPR) zapewnia, by:
 - a) potrzeby sektora rolnego i obszarów wiejskich w Unii związane z badaniami naukowymi i innowacjami były identyfikowane na przykład w ramach „europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa” oraz by były uwzględniane zarówno w planowaniu strategicznym Programu, jak i w programach prac;
 - b) w WPR w jak najlepszy sposób wykorzystywano rezultaty badań naukowych i innowacji oraz propagowano wykorzystanie, wdrażanie i wprowadzanie na rynek innowacyjnych rozwiązań, w tym rozwiązań pochodzących z projektów finansowanych ze środków programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji, ze środków „europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa” oraz odpowiednich WWiI utworzonych przez EIT;
 - c) EFRROW wspierał absorpcję i upowszechnianie wiedzy i rozwiązań będących pochodnymi rezultatów Programu, prowadzących do bardziej dynamicznego sektora rolnictwa oraz nowych możliwości rozwoju obszarów wiejskich.
2. Synergia z Europejskim Funduszem Morskim, Rybackim i Akwakultury (EFMRA) zapewnia, by:
 - a) Program i EFMRA były ściśle ze sobą powiązane, ponieważ potrzeby Unii w zakresie badań naukowych i innowacji w dziedzinie polityki morskiej i zintegrowanej polityki morskiej są uwzględniane w planowaniu strategicznym Programu;
 - b) EFMRA wspierała wdrażanie nowatorskich technologii i innowacyjnych produktów, procesów i usług, w szczególności tych będących rezultatem Programu z dziedziny zintegrowanej polityki morskiej; EFMRA propaguje również gromadzenie danych w terenie, przetwarzanie i monitorowanie danych oraz upowszechniał odpowiednie działania wspierane w ramach Programu, co z kolei przyczynia się do realizacji wspólnej polityki rybołówstwa, zintegrowanej polityki morskiej UE, międzynarodowego zarządzania oceanami i zobowiązań międzynarodowych.
3. Synergia z Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego (EFRR) zapewnia, by:
 - a) w celu wzmocnienia EPB oraz przyczynienia się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju ustalenia dotyczące finansowania alternatywnego i skumulowanego ze środków EFRR i Programu wspierały rodzaje działalności stanowiące pomost, w szczególności między strategiami inteligentnej specjalizacji a doskonałością w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym wspólnymi programami transregionalnymi i ponadnarodowymi oraz paneuropejskimi infrastrukturami badawczymi;
 - b) EFRR skupiał się między innymi na rozwoju i wzmocnieniu regionalnych i lokalnych ekosystemów badań naukowych i innowacji, sieci oraz na rozwoju i wzmocnieniu transformacji przemysłowej, w tym na wspieraniu budowania zdolności w zakresie badań naukowych i innowacji, jak i na wspieraniu – za pośrednictwem EFRR – absorpcji rezultatów i wdrażania nowatorskich technologii oraz innowacyjnych i przyjaznych dla klimatu rozwiązań z programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji.

4. Synergia z Europejskim Funduszem Społecznym Plus (EFS+) zapewnia, by:
 - a) poprzez programy krajowe lub regionalne EFS+ mógł przyczynić się do włączenia innowacyjnych programów nauczania, wspieranych przez Program, do głównego nurtu kształcenia i zwiększyć ich skalę, aby wyposażać obywateli w umiejętności i kompetencje potrzebne do zaspokojenia zmieniających się potrzeb rynku pracy;
 - b) ustalenia dotyczące finansowania alternatywnego i łączonego z EFS+ mogły być stosowane do wspierania działalności Programu, która propaguje rozwój kapitału ludzkiego w sektorze badań naukowych i innowacji w celu wzmocnienia EPB;
 - c) EFS+ powszechnie uwzględniał innowacyjne technologie oraz nowe modele i rozwiązania biznesowe, w szczególności te będące rezultatem Programu, aby przyczynić się do tworzenia innowacyjnych, wydajnych i zrównoważonych systemów opieki zdrowotnej oraz ułatwić obywatelom Europy dostęp do lepszej i bezpieczniejszej opieki zdrowotnej.
5. Synergia z Programem UE dla zdrowia zapewnia, by:
 - a) potrzeby Unii w zakresie badań naukowych i innowacji w obszarze zdrowia były określane i ustalane w planowaniu strategicznym Programu;
 - b) Program UE dla zdrowia przyczyniał się do zapewnienia jak najlepszego wykorzystania rezultatów badań naukowych, w szczególności tych będących rezultatem Programu.
6. Synergia z instrumentem „Łącząc Europę” zapewnia, by:
 - a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji w obszarach transportu, energetyki i w sektorze cyfrowym w obrębie Unii były identyfikowane i ustalane w drodze planowania strategicznego Programu;
 - b) w ramach instrumentu „Łącząc Europę” wspierano zakrojone na szeroką skalę wdrażanie i wprowadzanie na rynek innowacyjnych nowych technologii i rozwiązań w dziedzinie transportu, energetyki i cyfrowej infrastruktury fizycznej, w szczególności tych będących rezultatem programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji;
 - c) ułatwiano wymianę informacji i danych między Programem a projektami w ramach instrumentu „Łącząc Europę”, na przykład poprzez wskazywanie pochodzących z Programu technologii o wysokiej gotowości rynkowej, które mogłyby być szerzej wdrażane za pośrednictwem instrumentu „Łącząc Europę”.
7. Synergia z programem „Cyfrowa Europa” zapewnia, by:
 - a) pomimo pokrywania się kilku obszarów tematycznych podejmowanych w Programie i w programie „Cyfrowa Europa”, rodzaje działań, które mają być wspierane, ich oczekiwane rezultaty i ich logika interwencji były odmienne i uzupełniały się;
 - b) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji związane z aspektami cyfrowymi Programu były identyfikowane i ustalane w drodze jego planowania strategicznego; obejmuje to na przykład badania naukowe i innowacje na potrzeby obliczeń wielkiej skali oraz w zakresie sztucznej inteligencji i cyberbezpieczeństwa, technologii rozproszonego rejestru, technologii kwantowych, łączenie technologii cyfrowych z innymi technologiami prorozwojowymi i innowacjami nietechnologicznymi; wspieranie zwiększania skali działalności przedsiębiorstw wprowadzających innowacje przełomowe (które w wielu przypadkach łączą technologie cyfrowe z fizycznymi); oraz wsparcie dla cyfrowych infrastruktur badawczych;
 - c) w programie „Cyfrowa Europa” skoncentrowano się na budowaniu na dużą skalę zdolności cyfrowych i infrastruktury w zakresie, na przykład, obliczeń wielkiej skali, sztucznej inteligencji, cyberbezpieczeństwa, technologii rozproszonego rejestru, technologii kwantowych i zaawansowanych umiejętności cyfrowych, dążąc do szerokiej absorpcji i stosowania w całej Unii kluczowych istniejących lub przetestowanych innowacyjnych rozwiązań cyfrowych w ramach Unii w obszarach służących interesowi publicznemu (takich jak zdrowie, administracja publiczna, wymiar sprawiedliwości i edukacja) lub w obszarach niedoskonałości rynku (takich jak kwestia cyfryzacji przedsiębiorstw, w szczególności MŚP); program „Cyfrowa Europa” jest realizowany głównie przy użyciu dokonywanych wraz z państwami członkowskimi, w szczególności poprzez wspólne zamówienia publiczne, skoordynowanych i strategicznych inwestycji w zdolności cyfrowe, które mają być wspólnie wykorzystywane w całej Unii, oraz w działania ogólnounijne, które wspierają interoperacyjność i normalizację jako elementy rozwoju jednolitego rynku cyfrowego;
 - d) zdolności i infrastruktury programu „Cyfrowa Europa” były udostępniane społeczności badawczo-innowacyjnej, w tym na potrzeby działalności wspieranej w ramach Programu, obejmującej między innymi testowanie, eksperymentowanie i demonstracje we wszystkich sektorach i dyscyplinach;
 - e) nowatorskie technologie cyfrowe opracowane przy wsparciu Programu były stopniowo przejmowane i wdrażane przez program „Cyfrowa Europa”;
 - f) podejmowane w Programie inicjatywy na rzecz programów nauczania ukierunkowanych na rozwój umiejętności i kompetencji, w tym inicjatywy realizowane w odpowiednich WWiI utworzonych przez EIT, były uzupełniane budowaniem zdolności w zakresie zaawansowanych umiejętności cyfrowych wspieranym w ramach programu „Cyfrowa Europa”;
 - g) w odniesieniu do obu programów istniały silne mechanizmy koordynacji w zakresie programowania strategicznego, procedur operacyjnych i struktur zarządzania.

8. Synergia z Programem na rzecz jednolitego rynku zapewnia, by:
 - a) w Programie na rzecz jednolitego rynku zajęto się niedoskonałościami rynku, które mają wpływ na MŚP, a także promowano przedsiębiorczość oraz tworzenie i rozwój przedsiębiorstw oraz zapewniono komplementarność między Programem na rzecz jednolitego rynku a działaniami zarówno EIT, jak i EIC w odniesieniu do innowacyjnych przedsiębiorstw, jak również w obszarze usług wsparcia dla MŚP, w szczególności w przypadkach gdy rynek nie zapewnia realnego finansowania;
 - b) Europejska Sieć Przedsiębiorczości mogła, podobnie jak inne istniejące struktury wspierania MŚP (np. krajowe punkty kontaktowe, agencje ds. innowacji, ośrodki innowacji cyfrowych, centra kompetencji, inkubatory), służyć świadczeniu usług wsparcia w ramach Programu, w tym Europejskiej Rady ds. Innowacji.
9. Synergia z Programem działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) zapewnia, by:
 - a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji związane z pokonywaniem wyzwań dotyczących środowiska, klimatu i energii w obrębie Unii były identyfikowane i ustalane w drodze planowania strategicznego Programu;
 - b) LIFE w dalszym ciągu pełni rolę katalizatora w realizacji polityki i wdrażaniu przepisów Unii w zakresie środowiska, klimatu i odpowiednich zagadnień energetyki, w tym poprzez przejmowanie i stosowanie pochodzących z Programu rezultatów badań naukowych i innowacji oraz pomoc we wprowadzaniu ich w skali krajowej, międzyregionalnej i regionalnej, w przypadku gdy może to pomóc w rozwiązywaniu kwestii transformacji w zakresie środowiska, klimatu lub czystej energii. W szczególności LIFE w dalszym ciągu stwarza zachęty do synergii z Programem poprzez przyznawanie premii w ramach oceny wniosków, które obejmują absorpcję rezultatów Programu;
 - c) projekty LIFE w ramach standardowych działań wspierały opracowywanie, testowanie lub demonstrację odpowiednich technologii lub metodologii realizacji polityki Unii w zakresie środowiska i klimatu, które mogą być następnie wdrażane na dużą skalę i finansowane z innych źródeł, w tym ze środków Programu. EIT, jak również EIC mogą wspierać zwiększanie skali i komercjalizację nowych przełomowych rozwiązań, które mogą być rezultatem realizacji projektów LIFE.
10. Synergia z programem „Erasmus+” zapewnia, by:
 - a) połączone zasoby Programu, w tym EIT, i programu „Erasmus+” były wykorzystywane do wspierania działalności na rzecz wzmocnienia, modernizacji i transformacji europejskich instytucji szkolnictwa wyższego. W stosownych przypadkach Program uzupełnia wsparcie udzielane ze środków programu „Erasmus+” na rzecz inicjatywy dotyczącej europejskich szkół wyższych, w dziedzinie badań naukowych, stanowiąc część opracowywania nowych, wspólnych i zintegrowanych długoterminowych i zrównoważonych strategii w dziedzinie edukacji, badań naukowych i innowacji, opartych na podejściu transdyscyplinarnym i międzysektorowym w celu urzeczywistnienia trójkąta wiedzy. Działalność EIT może stanowić uzupełnienie strategii, które mają zostać realizowane w ramach inicjatywy dotyczącej europejskich szkół wyższych;
 - b) Program i program „Erasmus+” wspierały integrację edukacji i badań naukowych poprzez udzielanie pomocy instytucjom szkolnictwa wyższego w opracowywaniu i przyjmowaniu wspólnych strategii i sieci w zakresie edukacji, badań naukowych i innowacji, poprzez dostarczanie informacji systemom kształcenia, nauczycielom i osobom prowadzącym szkolenia o najnowszych ustaleniach i praktykach w zakresie badań naukowych i oferowanie wszystkim studentom i pracownikom szkolnictwa wyższego, a przede wszystkim naukowcom, możliwości aktywnego udziału w badaniach, a także wspierania innego rodzaju działalności służącej integracji szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji.
11. Synergia z Unijnym programem kosmicznym zapewnia, by:
 - a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji Unijnego programu kosmicznego oraz potrzeby sektora kosmicznego w segmencie kosmicznym (upstream) i w segmencie wykorzystania danych satelitarnych (downstream) w obrębie Unii były określane i ustalane w ramach planowania strategicznego Programu; a działania w zakresie badań kosmicznych w ramach Programu były realizowane zgodnie z Unijnym programem kosmicznym w odniesieniu do zamówień i kwalifikowalności podmiotów prawnych, w stosownych przypadkach;
 - b) dane i usługi związane z przestrzenią kosmiczną udostępniane w ramach Unijnego programu kosmicznego jako dobro publiczne były wykorzystywane do opracowywania przełomowych rozwiązań w ramach badań naukowych i innowacji, w tym za pośrednictwem Programu, w szczególności w zakresie zrównoważonej żywności i zasobów naturalnych, monitorowania klimatu, atmosfery, środowiska lądowego, przybrzeżnego i morskiego, inteligentnych miast, mobilności opartej na sieci i zautomatyzowanej, bezpieczeństwa i zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami;
 - c) usługi w zakresie dostępu do danych i informacji z systemu Copernicus przyczyniały się do rozwoju EOSC, a tym samym ułatwiały badaczom, naukowcom i innowatorom dostęp do danych z systemu Copernicus; a infrastruktury badawcze, w szczególności sieci obserwacji in situ stanowiły zasadnicze elementy infrastruktury obserwacji in situ umożliwiającej świadczenie usług systemu Copernicus, a same z kolei korzystały z informacji wygenerowanych przez usługi systemu Copernicus.

12. Synergia z Instrumentem Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (ISWMR) oraz Instrumentem Pomocy Przedakcesyjnej (IPA III) zapewnia, by:
 - a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji w obszarach ISWMR i IPA III były identyfikowane w drodze planowania strategicznego Programu, zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju;
 - b) prowadzona w ramach Programu działalność w zakresie badań naukowych i innowacji z udziałem państw trzecich oraz działania w zakresie ukierunkowanej współpracy międzynarodowej dążyły do dostosowania i spójności z aspektami równoległych działań w zakresie absorpcji rynkowej i budowania zdolności w ramach ISWMR i IPA III, w oparciu o wspólną definicję potrzeb i obszarów interwencji.
13. Synergia z Funduszem Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz instrumentem na rzecz zarządzania granicami, będącym elementem Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami, zapewnia, by:
 - a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji w obszarach bezpieczeństwa i zintegrowanego zarządzania granicami były określane i ustalane w drodze planowania strategicznego Programu;
 - b) Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami wspierały wdrażanie innowacyjnych nowych technologii i rozwiązań, w szczególności tych będących rezultatem programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji z dziedziny badań nad bezpieczeństwem.
14. Synergia z Programem InvestEU zapewnia, by:
 - a) Program zapewniał finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” oraz finansowanie mieszane z EIC na potrzeby innowatorów, których działalność charakteryzuje się wysokim stopniem ryzyka i na którą rynek nie zapewnia wystarczającego i realnego finansowania; jednocześnie Program wspiera skuteczną realizację prywatnej części finansowania mieszanego i jego zarządzanie za pośrednictwem funduszy i pośredników wspieranych przez Program InvestEU i inne podmioty;
 - b) instrumenty finansowe na potrzeby badań naukowych i innowacji oraz MŚP zostały zgrupowane w ramach Programu InvestEU, w szczególności za pośrednictwem segmentu tematycznego poświęconego badaniom naukowym i innowacjom, a także poprzez produkty realizowane w ramach segmentu MŚP, przyczyniając się tym samym również do realizacji celów obu programów i ustanawiając silne uzupełniające powiązania między tymi dwoma programami;
 - c) Program udzielał, w stosownych przypadkach, odpowiedniego wsparcia w zakresie zmiany przeznaczenia projektów, które zostały uznane za zdolne do pozyskania finansowania, lecz nie są odpowiednie do finansowania ze środków EIC, na rzecz Programu InvestEU.
15. Synergia z funduszem innowacyjnym w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji (zwanym dalej „funduszem innowacyjnym”) zapewnia, by:
 - a) Fundusz innowacyjny był wyraźnie ukierunkowany na innowacje w zakresie technologii i procesów niskoemisyjnych, w tym bezpiecznego dla środowiska wychwytywania i utylizacji dwutlenku węgla, które przyczyniają się znacząco do łagodzenia zmiany klimatu, oraz na produkty zastępujące produkty wysokoemisyjne, a także by pomagał w pobudzaniu budowy i eksploatacji projektów dotyczących bezpiecznego dla środowiska wychwytywania i geologicznego składowania CO₂ oraz dotyczących innowacyjnych technologii w zakresie energii odnawialnej i magazynowania energii, jak również by umożliwiać i stymulować rozwój bardziej ekologicznych produktów;
 - b) ze środków Programu finansowano opracowywanie i demonstrację technologii, w tym przełomowych rozwiązań, które mogą przyczynić się do osiągnięcia unijnych celów w zakresie neutralności klimatycznej, energetyki i transformacji przemysłowej, w szczególności poprzez działalność w ramach filarów II i III;
 - c) Fundusz innowacyjny mógł, z zastrzeżeniem spełnienia kryteriów kwalifikacji i wyboru, wspierać fazę demonstracyjną kwalifikowalnych projektów, które mogły otrzymać już wsparcie w ramach Programu, oraz by ustanowione zostały silne uzupełniające powiązania między tymi dwoma programami.
16. Synergia z mechanizmem sprawiedliwej transformacji zapewnia, by:
 - a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji były określone w planowaniu strategicznym Programu, tak by wspierać sprawiedliwą i uczciwą transformację ku neutralności klimatycznej;
 - b) propagowane były absorpcja i wdrażanie innowacyjnych i przyjaznych dla klimatu rozwiązań, w szczególności rozwiązań będących rezultatem Programu.
17. Synergia z programem badawczo-szkoleniowym Euratomu zapewni, by:
 - a) w Programie i programie badawczo-szkoleniowym Euratomu opracowano kompleksowe działania wspierające kształcenie i szkolenie (w tym MSCA) w celu utrzymania i rozwoju odpowiednich umiejętności w Europie;

- b) w Programie i w programie badawczo-szkoleniowym Euratomu opracowano wspólne działania badawcze ukierunkowane na przekrojowe aspekty bezpiecznego korzystania z zastosowań promieniowania jonizującego niezwiązanych z wytwarzaniem energii, w obszarach, takich jak medycyna, przemysł, rolnictwo, przestrzeń kosmiczna, zmiana klimatu, bezpieczeństwo i gotowość na wypadek sytuacji wyjątkowej oraz wkład nauki w dziedzinie jądrowej.
18. Potencjalna synergia z Europejskim Funduszem Obronnym przynosi korzyści cywilnym badaniom naukowym i badaniom naukowym w dziedzinie obronności, tak by unikać zbędnego dublowania wysiłków i zgodnie z art. 5 i art. 7 ust. 1.
19. Wspiera się synergicznie z programem „Kreatywna Europa” poprzez określenie potrzeb w zakresie badań naukowych i innowacji w dziedzinie polityki kulturalnej i kreatywnej w planowaniu strategicznym Programu.
20. Synergia z Instrumentem na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności zapewnia, by:
- a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach wsparcia zwiększenia odporności gospodarek i społeczeństw państw członkowskich oraz lepszego przygotowania ich na przyszłość były określane w planowaniu strategicznym Programu;
- b) wspierane były absorpcja i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań, w szczególności rozwiązań będących rezultatem Programu.
-

ZAŁĄCZNIK V

KLUCZOWE WSKAŹNIKI ŚCIEŻEK ODDZIAŁYWANIA

Ścieżki oddziaływania i związane z nimi kluczowe wskaźniki ścieżek oddziaływania umożliwiają uporządkowanie struktury monitorowania postępów w realizacji celów Programu, o których mowa w art. 3. W ścieżkach oddziaływania istotny jest czynnik czasu; odzwierciedlają one trzy uzupełniające kategorie oddziaływania oddające nieliniarny charakter inwestycji w badania naukowe i innowacje: naukową, społeczną i technologiczną lub gospodarczą. W odniesieniu do każdej z kategorii oddziaływania stosuje się wskaźniki orientacyjne w celu śledzenia postępów, rozróżniające perspektywę krótko-, średnioterminową i dłuższą, w tym poza okresem trwania Programu, z możliwością przedstawienia z podziałem na, między innymi, państwa członkowskie i państwa stowarzyszone. Wskaźniki te są kompilowane przy użyciu metod jakościowych i ilościowych. Poszczególne części Programu przyczyniają się do realizacji tych wskaźników w różnym stopniu i przy wykorzystaniu różnych mechanizmów. W stosownych przypadkach do monitorowania poszczególnych części Programu można stosować dodatkowe wskaźniki.

Dane jednostkowe, na których opierają się kluczowe wskaźniki ścieżek oddziaływania, są gromadzone w odniesieniu do wszystkich części Programu i wszystkich mechanizmów realizacji w trybie zarządzania centralnego, w sposób zharmonizowany oraz na odpowiednim poziomie szczegółowości i przy minimalnym obciążeniu sprawozdawczym beneficjentów.

Ponadto, poza kluczowymi wskaźnikami ścieżek oddziaływania, dane dotyczące zoptymalizowanej realizacji Programu na rzecz wzmocnienia EPB, wspierania opartego na doskonałości uczestnictwa wszystkich państw członkowskich w Programie, jak również ułatwiania powiązań opartych na współpracy w europejskich badaniach naukowych i innowacjach są gromadzone i zgłaszane w czasie zbliżonym do rzeczywistego jako część danych dotyczących realizacji i zarządzania, o których mowa w art. 50. Obejmuje to monitorowanie powiązań opartych na współpracy, analizy sieci, danych dotyczących propozycji, wniosków, udziału, projektów, wnioskodawców i uczestników (w tym danych dotyczących rodzaju organizacji, np. organizacje społeczeństwa obywatelskiego, MŚP i sektor prywatny), państwa, np. specjalna klasyfikacja grup państw, takich jak państwa członkowskie, państwa stowarzyszone i państwa trzecie, a także płci, roli w projekcie, dyscypliny naukowej lub sektora, w tym nauk społecznych i humanistycznych, oraz monitorowanie poziomu uwzględniania kwestii klimatu i poziomu związanych z tym wydatków.

Wskaźniki ścieżki oddziaływania naukowego

Oczekuje się, że Program osiągnie oddziaływanie naukowe dzięki tworzeniu nowej wiedzy wysokiej jakości, wzmocnieniu kapitału ludzkiego w dziedzinie badań naukowych i innowacji oraz wspieraniu rozpowszechniania wiedzy i otwartej nauki. Postępy na drodze do osiągnięcia tego oddziaływania są monitorowane za pomocą wskaźników orientacyjnych ustalanych w odniesieniu do trzech kluczowych ścieżek oddziaływania przedstawionych poniżej.

Tabela 1

W kierunku oddziaływania naukowego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Tworzenie nowej wiedzy wysokiej jakości	Publikacje – Liczba recenzowanych publikacji naukowych będących rezultatem Programu	Cytowania – Indeks cytowań, ze wskaźnikiem średniej liczby cytowań na dyscyplinę, recenzowanych publikacji będących rezultatem Programu	Nauka światowej klasy – Liczba i odsetek recenzowanych publikacji będących rezultatem projektów finansowanych z Programu, które stanowią zasadniczy wkład w daną dyscyplinę nauki
Wzmocnienie kapitału ludzkiego w dziedzinie badań naukowych i innowacji	Umiejętności – Liczba naukowców zaangażowanych w działalność związaną z podnoszeniem kwalifikacji (poprzez szkolenia, mentoring/coaching, mobilność i dostęp do infrastruktur badawczych i innowacyjnych) w ramach projektów finansowanych z Programu	Kariery – Liczba i odsetek naukowców zaangażowanych w Program, którzy podnieśli swoje kwalifikacje i mają większe indywidualne oddziaływanie na swoją dziedzinę badań naukowych i innowacji	Warunki pracy – Liczba i odsetek naukowców zaangażowanych w Program, którzy podnieśli swoje kwalifikacje i których warunki pracy uległy poprawie, uwzględniając wynagrodzenia naukowców

W kierunku oddziaływania naukowego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Wspieranie rozpowszechniania wiedzy i otwartej nauki	Dzielenie się wiedzą – Odsetek produktów badań naukowych (otwarte dane / publikacje / oprogramowanie itp.) będących rezultatem Programu, które udostępniono za pośrednictwem infrastruktur otwartej wiedzy	Rozpowszechnianie wiedzy – Odsetek produktów badań naukowych objętych otwartym dostępem, będących rezultatem Programu, które zostały aktywnie wykorzystane / zacytowane	Nowe współprace – Odsetek beneficjentów Programu, którzy podjęli nowe współprace interdyscyplinarne / międzysektorowe z użytkownikami ich produktów badań naukowych objętych otwartym dostępem, będących rezultatem Programu

Wskaźniki ścieżki oddziaływania społecznego

Oczekuje się, że Program osiągnie oddziaływanie społeczne dzięki zajęciu się priorytetami polityki Unii i globalnymi wyzwaniami, w tym celami zrównoważonego rozwoju, poprzez kierowanie się zasadami Agendy 2030 i celami porozumienia paryskiego, poprzez badania naukowe i innowacje, generowanie korzyści i oddziaływanie poprzez misje w zakresie badań naukowych i innowacji i partnerstwa europejskie oraz wzmocnienie absorpcji innowacji przez społeczeństwo, przyczyniając się ostatecznie do dobrostanu społeczeństwa. Postępy na drodze do osiągnięcia tego oddziaływania są monitorowane za pomocą wskaźników orientacyjnych ustalanych w odniesieniu do trzech kluczowych ścieżek oddziaływania przedstawionych poniżej.

Tabela 2

W kierunku oddziaływania społecznego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Przyczynianie się do realizacji priorytetów polityki Unii i globalnych wyzwań poprzez badania naukowe i innowacje	Rezultaty – Liczba i odsetek rezultatów służących zajęciu się określonymi priorytetami polityki Unii i globalnymi wyzwaniami (w tym celami zrównoważonego rozwoju) (wielowymiarowo: dla każdego określonego priorytetu) W tym: liczba i odsetek rezultatów istotnych z punktu widzenia klimatu, których celem jest realizacja zobowiązań Unii wynikających z porozumienia paryskiego	Rozwiązania – Liczba i odsetek innowacji i wyników badań naukowych służących zajęciu się określonymi priorytetami polityki Unii i globalnymi wyzwaniami (w tym celami zrównoważonego rozwoju) (wielowymiarowo: dla każdego określonego priorytetu) W tym: liczba i odsetek innowacji i wyników badań naukowych istotnych z punktu widzenia klimatu przyczyniających się do realizacji zobowiązań Unii wynikających z porozumienia paryskiego	Korzyści – Zagregowane szacunkowe efekty korzystania z / wykorzystywania rezultatów finansowanych z Programu do zajęcia się określonymi priorytetami polityki Unii i globalnymi wyzwaniami (w tym celami zrównoważonego rozwoju), w tym wkład w cykl kształtowania polityki i stanowienie prawa (taki jak normy i standardy) (wielowymiarowo: dla każdego określonego priorytetu) W tym: zagregowane szacunkowe efekty korzystania z / wykorzystywania rezultatów istotnych z punktu widzenia klimatu, finansowanych z Programu, do realizacji zobowiązań Unii wynikających z porozumienia paryskiego, w tym wkład w cykl kształtowania polityki i stanowienie prawa (taki jak normy i standardy)
Generowanie korzyści i oddziaływania poprzez misje w zakresie badań naukowych i innowacji	Rezultaty misji w zakresie badań naukowych i innowacji – Rezultaty określonych misji w zakresie badań naukowych i innowacji (wielowymiarowo: dla każdej określonej misji)	Wyniki misji w zakresie badań naukowych i innowacji – Wyniki określonych misji w zakresie badań naukowych i innowacji (wielowymiarowo: dla każdej określonej misji)	Osiągnięte cele misji w zakresie badań naukowych i innowacji – Cele osiągnięte w określonych misjach w zakresie badań naukowych i innowacji (wielowymiarowo: dla każdej określonej misji)

W kierunku oddziaływania społecznego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Wzmocnienie absorpcji badań naukowych i innowacji w społeczeństwie	Współtworzenie – Liczba i odsetek projektów finansowanych z Programu, w których obywatele i użytkownicy końcowi z Unii przyczyniają się do współtworzenia treści w zakresie badań naukowych i innowacji	Zaangażowanie – Liczba i odsetek uczestniczących podmiotów prawnych posiadających mechanizmy zaangażowania obywateli i użytkowników końcowych po zakończeniu projektów finansowanych z Programu	Społeczna absorpcja badań naukowych i innowacji – Absorpcja współtworzonych rezultatów naukowych i innowacyjnych rozwiązań wytworzonych w ramach Programu oraz stopień poinformowania o nich

Wskaźniki ścieżki oddziaływania technologicznego i gospodarczego

Oczekuje się, że Program osiągnie oddziaływanie technologiczne i gospodarcze, zwłaszcza w Unii, dzięki wywieraniu wpływu na tworzenie i rozwój przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, w tym przedsiębiorstw typu start-up, tworzeniu bezpośrednio i pośrednio miejsc pracy, zwłaszcza w Unii, oraz ułatwieniu uruchamiania inwestycji na rzecz badań naukowych i innowacji. Postępy na drodze do osiągnięcia tego oddziaływania są monitorowane za pomocą wskaźników orientacyjnych ustalanych w odniesieniu do trzech kluczowych ścieżek oddziaływania przedstawionych poniżej.

Tabela 3

W kierunku oddziaływania technologicznego / gospodarczego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Generowanie wzrostu gospodarczego opartego na innowacjach	Rezultaty innowacyjne – Liczba innowacyjnych produktów, procesów lub metod będących rezultatem Programu (w podziale na rodzaje innowacji) oraz zgłoszeń dotyczących praw własności intelektualnej	Innowacje – Liczba innowacji będących rezultatem projektów finansowanych z Programu (w podziale na rodzaje innowacji), w tym z przyznanymi prawami własności intelektualnej	Wzrost gospodarczy – Tworzenie i rozwój przedsiębiorstw, które opracowały innowacje w ramach Programu, oraz udział takich przedsiębiorstw w rynku
Tworzenie liczniejszych i lepszych miejsc pracy	Wsparcie w zakresie zatrudnienia – Liczba stworzonych miejsc pracy w przeliczeniu na ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC) oraz miejsc pracy utrzymanych w uczestniczących podmiotach prawnych w przypadku projektu finansowanego z Programu (w podziale na rodzaj miejsca pracy)	Utrzymane zatrudnienie – Wzrost liczby miejsc pracy w przeliczeniu na EPC w uczestniczących podmiotach prawnych w następstwie projektu finansowanego z Programu (w podziale na rodzaj miejsca pracy)	Zatrudnienie ogółem – Liczba miejsc pracy stworzonych bezpośrednio lub pośrednio lub utrzymanych w wyniku rozpowszechnienia rezultatów Programu (w podziale na rodzaj miejsca pracy)
Ułatwienie uruchamiania inwestycji na rzecz badań naukowych i innowacji	Współinwestowanie – Kwota inwestycji publicznych i prywatnych uruchomionych dzięki początkowej inwestycji z Programu	Zwiększanie skali – Kwota inwestycji publicznych i prywatnych uruchomionych w celu wykorzystywania lub zwiększenia skali rezultatów z Programu (w tym bezpośrednie inwestycje zagraniczne)	Przyczynienie się do realizowania docelowego poziomu 3 % – Postępy Unii w dążeniu do osiągnięcia docelowego poziomu 3 % PKB w wyniku Programu

ZAŁĄCZNIK VI

OBSZARY EWENTUALNYCH MISJI I OBSZARY EWENTUALNYCH ZINSTYTUCJONALIZOWANYCH PARTNERSTW EUROPEJSKICH DO USTANOWIENIA NA PODSTAWIE ART. 185 LUB 187 TFUE

Zgodnie z art. 8 i 12 niniejszego rozporządzenia w niniejszym załączniku określono obszary ewentualnych misji i ewentualnych partnerstw europejskich ustanawianych na podstawie art. 185 lub 187 TFUE.

I. Obszary ewentualnych misji:

- Misje – obszar 1: Dostosowanie do zmiany klimatu, w tym przemiany społeczne.
- Misje – obszar 2: Choroby nowotworowe.
- Misje – obszar 3: Zdrowe oceany, morza oraz wody przybrzeżne i śródlądowe.
- Misje – obszar 4: Neutralne dla klimatu i inteligentne miasta.
- Misje – obszar 5: Zdrowa gleba i żywność.

Każda misja przestrzega zasad określonych w art. 8 ust. 4 niniejszego rozporządzenia.

II. Obszary ewentualnych zinstytucjonalizowanych partnerstw europejskich na podstawie art. 185 lub 187 TFUE:

- Obszar partnerstwa 1: Szybszy rozwój i bezpieczniejsze stosowanie innowacji w dziedzinie zdrowia z korzyścią dla europejskich pacjentów i globalnego zdrowia publicznego.
- Obszar partnerstwa 2: Postępy w pracach nad kluczowymi technologiami cyfrowymi i prorozwojowymi oraz korzystaniu z nich, z uwzględnieniem nowatorskich technologii, takich jak sztuczna inteligencja, fotonika i technologie kwantowe.
- Obszar partnerstwa 3: Europa jako lider w metrologii, z uwzględnieniem zintegrowanego systemu metrologicznego.
- Obszar partnerstwa 4: Przyspieszenie działań na rzecz konkurencyjności, bezpieczeństwa i efektywności środowiskowej unijnego ruchu lotniczego, lotnictwa i kolei.
- Obszar partnerstwa 5: Zrównoważone i sprzyjające włączeniu społecznemu biorozwiązania oparte na obiegu zamkniętym.
- Obszar partnerstwa 6: Technologie wodorowe i zrównoważone technologie składowania energii o mniejszym śladzie środowiskowym oraz mniej energochłonna produkcja.
- Obszar partnerstwa 7: Czyste, połączone, współpracujące, autonomiczne i zautomatyzowane rozwiązania na rzecz przyszłych potrzeb w zakresie mobilności ludzi i towarów.
- Obszar partnerstwa 8: Innowacyjne i intensywnie wykorzystujące badania naukowe i rozwój MŚP.

Proces oceny konieczności stworzenia zinstytucjonalizowanego partnerstwa europejskiego w jednym z wyżej wymienionych obszarów partnerstwa może doprowadzić do złożenia wniosku ustawodawczego zgodnie z prawem inicjatywy przysługującym Komisji. W pozostałych przypadkach odpowiedni obszar partnerstwa może również być podstawą do stworzenia partnerstwa europejskiego zgodnie z art. 10 ust. 1 lit. a) lub b) niniejszego rozporządzenia lub być realizowany w oparciu o inne zaproszenia do składania wniosków w ramach niniejszego Programu.

Ponieważ ewentualne obszary zinstytucjonalizowanych partnerstw europejskich obejmują szeroki zakres dziedzin tematycznych, mogą być one, w oparciu o ocenę potrzeb, realizowane przez więcej niż jedno partnerstwo europejskie.
